

דוחות ליום 31 במרס 2008

(בלתי מבוקרים)

תוכן העניינים:

3	1. דוח תמציתי של הדירקטוריון
49	2. נתונים כספיים עיקריים
50	3. סקירת הנהלה
53	4. הצהרות לגבי הגילוי בדוחות
55	5. תמצית הדוחות הכספיים

דוח תמציתי של הדירקטוריון לדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2008

דירקטוריון הבנק מתכבד להגיש בזה את הדוחות הכספיים המאוחדים הבלתי מבוקרים של הבנק והחברות המאוחדות שלו ליום 31 במרס 2008. הדוחות הכספיים ערוכים על פי הנחיות המפקח על הבנקים ומוצגים ב"סכומים מדווחים".

1. התפתחויות כלכליות

מרבית האינדיקטורים הכלכליים מצביעים על המשך מגמת הצמיחה והשיפור בפעילות העסקית במשק גם ברבע הראשון של שנת 2008, אך בקצב מתון יותר מאשר ברבעונים הקודמים.

המדד המשולב לבחינת מצב המשק עלה בחודש מרס 2008 בשיעור של 0.5% והשלים עליה רבעונית מצטברת בשיעור כולל של 1.2%. שיעור עליות המדד בתקופת הדוח - מתון יותר מזה שנרשם ברבע המקביל אשתקד - 1.9%.

מדד הייצור התעשייתי עלה בתקופה דצמבר 2007 - פברואר 2008 בשיעור של 3.7%, בחישוב שנתי, בהמשך לעליה בשיעור של 6.9%, בחישוב שנתי, שנרשמה ברבע הקודם - ועליה בשיעור של 4.4% בכל שנת 2007.

הפדיון בענפי המסחר והשירותים עלה בתקופה דצמבר 2007 - פברואר 2008 בשיעור של 2.8%, בחישוב שנתי, בהמשך לעליה בשיעור של 2.5%, בחישוב שנתי, שנרשמה ברבע הקודם. גם מכירות רשתות השיווק עלו ברבע הראשון של שנת 2008 בשיעור של 3.7%, בחישוב שנתי, בהמשך לעליה בשיעור של 5.3%, שנרשמה ברבע האחרון של שנת 2007.

הגירעון המסחרי של ישראל הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של כ-3.0 מיליארד דולר, עליה חדה בשיעור של כ-129% בהשוואה לגירעון המסחרי בתקופה המקבילה אשתקד.

יבוא הסחורות הסתכם ברבע הראשון של שנת 2008 בסך של כ-16.3 מיליארד דולר, עליה בשיעור של 31.8% לעומת התקופה המקבילה אשתקד - בעיקר עקב עליה בשיעור של 19.3% שנרשמה ביבוא חומרי גלם - המהווה כ-36% מכלל היבוא, עליה בשיעור של 38.3% ביבוא נכסי השקעה - המהווה כ-15% מכלל היבוא, ועליה בשיעור של 31.2% ביבוא מוצרי צריכה - המהווה כ-15% מכלל היבוא.

גם נתוני המגמה (בניכוי עונתיות) מצביעים על עליה בשיעור של 19.1%, בחישוב שנתי, בהיקף יבוא הסחורות (למעט יהלומים, אניות ומטוסים וחומרי אנרגיה) ברבע הראשון של שנת 2008, בהמשך לעליה בשיעור של 23.4% שנרשמה בנתון זה ברבע האחרון של שנת 2007.

יצוא הסחורות הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2008 בכ-13.3 מיליארד דולר, עליה בשיעור של 20.5% לעומת התקופה המקבילה אשתקד - בעיקר עקב עליה בשיעור של כ-23.0% ביצוא התעשייתי - המהווה כ-72% מכלל היצוא, ועליה בשיעור של 17.8% ביצוא היהלומים - המהווה כ-24.3% מכלל היצוא.

גם נתוני המגמה מצביעים על עליה בשיעור של 15.8%, בחישוב שנתי, ביצוא הסחורות (למעט יהלומים) ברבע הראשון של השנה, בהמשך לעליה בשיעור של 26.3% שנרשמה ברבע הקודם. ההאטה בקצב הגידול ביצוא הסחורות נובעת מעליה מתונה בשיעור של 4.1% שנרשמה ברבע הראשון של השנה ביצוא תעשיות ה"טכנולוגיה העילית" - המהווה 42% מכלל היצוא התעשייתי, למעט יהלומים (לעומת עליה בשיעור של 20.5%, שנרשמה בנתון זה ברבע הקודם).

מספר הלינות במלונות התיירות הסתכם ברבע הראשון של השנה בכ-4.2 מיליון לינות - עליה בשיעור של כ-11% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. העליה במספר הלינות נובעת מגידול בשיעור של 37% במספר לינות התיירים. מאידך, נרשמה ירידה בשיעור של 8.1% במספר הלינות של ישראלים.

הכנסות המדינה ממיסים ירדו ברבע הראשון של שנת 2008 בשיעור של 4.1% לעומת התקופה המקבילה אשתקד והסתכמו בכ-49.7 מיליארד ש"ח.

הירידה בהכנסות המדינה נובעת בעיקר מקיטון בהכנסות ממיסים ישירים שהסתכמו ברבע הראשון של שנת 2008 בכ-26.4 מיליארד ש"ח, לעומת 29.2 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. מאידך, נרשם גידול בהכנסות ממיסים עקיפים שעלו ברבע הראשון של 2008 בשיעור של 8.2% לעומת התקופה המקבילה אשתקד - לסך של כ-22.0 מיליארד ש"ח, ובהכנסות מאגרות, שעלו ברבע הראשון של שנת 2008 בשיעור של 0.8% - לסך של כ-1.3 מיליארד ש"ח.

העודף הכולל בפעילות המקומית של הממשלה הסתכם ברבע הראשון של שנת 2008 בסך של כ-5.6 מיליארד ש"ח, (לעומת עודף בסך של 6.4 מיליארד ש"ח ברבעון המקביל אשתקד), בעיקר עקב עודף בסך של כ-4.8 מיליארד ש"ח שנרשם בפעילות הכוללת של הממשלה בחודש ינואר 2008. נתון זה בולט על רקע יעד הגירעון המתוכנן לכל שנת 2008 בסך של כ-11.5 מיליארד ש"ח.

על פי נתוני המגמה לחודש פברואר 2008, הסתכם שיעור הבלתי מועסקים במשק בכ-6.5% מכוח העבודה האזרחי, המהווה ירידה בשיעור של 1.3 נקודות האחוז ביחס לנתון זה בחודש המקביל אשתקד. גם נתוני שרות התעסוקה לחודש פברואר 2008 מצביעים על ירידה בשיעור של 7.5% במספר דורשי העבודה, לעומת החודש המקביל אשתקד - לסך של 188.4 אלף איש.

מדד המחירים לצרכן עלה ברבע הראשון של השנה בשיעור של 0.1%, והמדד "בניכוי מחירי הדיור" עלה בשיעור של 0.7%. מאידך, נרשמה ירידה בשיעור של 0.3% במדד המחירים "בניכוי ירקות ופירות". יצוין עם זאת כי בחודש אפריל 2008 נרשמה עליה חדה בשיעור של 1.5% במדד המחירים לצרכן.

במהלך הרבע הראשון של שנת 2008 הפחית בנק ישראל את הריבית במכרז המוניטרי בשיעור של 1.0 נקודות האחוז לשיעור של 3.25%. בסוף חודש אפריל 2008 הודיע בנק ישראל על תכניתו המוניטרית לחודש מאי, לפיה - החליט בנק ישראל להותיר את הריבית במכרז המוניטרי ללא שינוי.

ציפיות האינפלציה לשנה הקרובה (הנגזרות מהפרש שבין תשואת אגרות החוב "הצמודות" לתשואת אגרות החוב ה"שקליות"), נותרו ברמה דומה לזו ששררה בסוף שנת 2007, והן מסתכמות בסוף הרבע הראשון של שנת 2008 - בשיעור של כ-2.5%. ציפיות אלו נמצאות בתחום יעד האינפלציה שקבעה הממשלה (3% - 1%). בעקבות העליה החדה שנרשמה במדד המחירים לצרכן בחודש אפריל, כאמור - עלו ציפיות האינפלציה של הציבור לרמה של כ-3.6%.

אמצעי התשלום כמשק עלו בשלושת החודשים הראשונים של 2008 בשיעור של כ-0.3% והסתכמו בכ-61.4 מיליארד ש"ח.

ברבע הראשון של שנת 2008, התחזק השקל ביחס למרבית המטבעות הזרים: ביחס לדולר של ארה"ב התחזק השקל בשיעור של 7.6%, ביחס לאירו בשיעור של 0.7%, וביחס ללירה שטרלינג בשיעור של 8.4%. מאידך, נחלש השקל ביחס ליון היפני בשיעור של 4.0%.

2. התפתחויות בשוק ההון

הרבעון הראשון של שנת 2008 התאפיין בירידות שערים חדות בשוק המניות, תוך עליה במחזורי המסחר. בשוק אגרות החוב נרשמו עליות שערים בשערי אגרות החוב הצמודות למדד ואגרות החוב הלא צמודות. מאידך, נרשמו ירידות בשערי אגרות החוב הצמודות למטבע חוץ.

ירידות השערים בשוק המניות בארץ הושפעו מהחולשה שנרשמה בשוקי הכספים בעולם, על רקע משבר ה"סאב-פריים" בארה"ב, ועליות במחירי הסחורות, בכלל - ובמחירי האנרגיה והנפט, בפרט.

בסיכום הרבע הראשון של שנת 2008 נרשמו ירידות שערים בכל מדדי המניות: מדד "ת"א 25" ירד בשיעור של כ-18.1%, מדד "ת"א 100" ירד בשיעור של כ-19.7% ומדד "ת"א 75" ירד בשיעור של כ-26.4%.

המחזור היומי הממוצע במניות וניירות ערך המירים הסתכם ברבע הראשון של השנה בכ-2,219 מיליון ש"ח, המהווה עליה בשיעור של כ-18.7% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

היקפי הסכומים שגויסו מהציבור בשוק הראשוני על ידי החברות - באמצעות הנפקת מניות, אופציות, אגרות חוב ואגרות חוב להמרה - הסתכמו ברבע הראשון של שנת 2008 בכ-13 מיליארד ש"ח, ירידה בשיעור של כ-65% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

בשוק אגרות החוב הממשלתיות נרשם ברבע הראשון של שנת 2008 גיוס הון חיובי, נטו, בסך של כ-2 מיליארד ש"ח, ירידה בשיעור של כ-35% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

שערי אגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד עלו ברבע הראשון של שנת 2008 בשיעור של כ-3.2%, ואגרות החוב הלא צמודות עלו בשיעור של 2.1%. מאידך, נרשמה ירידה בשיעור של 7.8% בשערי אגרות החוב הצמודות למטבע חוץ. התשואות לפדיון ברוטו, באגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד, נעו בסוף חודש מרס 2008 בשיעורים שבין 1.65% באגרות החוב קצרות הטווח, לכ-3.60% באגרות החוב הארוכות.

ברבע הראשון של השנה נרשם גיוס שלילי, נטו (עודף פידיון) בשוק קרנות הנאמנות בסך של כ-0.7 מיליארד ש"ח - לעומת גיוס חיובי, נטו, בסך של כ-11.5 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

התפלגות הסכומים שגויסו בקרנות הנאמנות - בחתך אפיקי השקעה - מצביעה על גיוס בסך 12.1 מיליארד ש"ח בקרנות ה"כספיות" שהונפקו בתחילת שנת 2008. מאידך, נרשמו פדיונות בסך של 1.8 מיליארד ש"ח בקרנות ה"שקליות", כ-6.8 מיליארד ש"ח נפדו מקרנות ה"אג"ח", כ-2.2 מיליארד ש"ח נפדו מהקרנות ה"מניטיות", וכ-2.0 מיליארד ש"ח נפדו מקרנות "חו"ל".

3. התוצאות העסקיות של הבנק

רווח ורווחיות

הרווח הנקי של הבנק בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2008 הסתכם ב-34 מיליון ש"ח, לעומת 44 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, המהווה ירידה בשיעור של 22.7%.

תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי בתקופת הדוח הסתכמה בשיעור של 10.2% לעומת 15.9% בתקופה המקבילה אשתקד ותשואה בשיעור של 17.2% בכל שנת 2007.

הגורמים העיקריים שהשפיעו על התוצאות העסקיות של הבנק בשלושת החודשים הראשונים של השנה, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, היו:

- עליה ברווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים - מ-145 מיליון ש"ח אשתקד, ל-167 מיליון ש"ח בתקופת הדוח.
- עליה בהפרשה לחובות מסופקים - מ-14 מיליון ש"ח אשתקד, ל-33 מיליון ש"ח בתקופת הדוח.
- ירידה בהכנסות התפעוליות והאחרות - מ-94 מיליון ש"ח אשתקד, ל-75 מיליון ש"ח בתקופת הדוח.
- עליה בהוצאות התפעוליות והאחרות - מ-147 מיליון ש"ח אשתקד, ל-157 מיליון ש"ח בתקופת הדוח.
- ירידה בשיעור המס האפקטיבי - משיעור של 43.6% אשתקד, לשיעור של 34.6% בתקופת הדוח.

הכנסות והוצאות

הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-167 מיליון ש"ח לעומת 145 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - גידול בשיעור של 15.2%. הגידול ברווח מפעילות מימון מוסבר הן על ידי עליה בשיעור של 4.4% ביתרות הממוצעות של המכשירים הפיננסיים המניבים, ועליה בשיעור של 0.31 נקודות האחוז במרווח הפיננסי בתקופת הדוח - לעומת התקופה המקבילה אשתקד - והן מגידול בסך של 4 מיליון ש"ח ברווחים ממימוש אגרות חוב. עליות אלו מותנו על ידי הפסד בסך 13 מיליון ש"ח שנרשם בתקופת הדוח (לעומת 11 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד), מעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים - עקב אי הקבלה בין השיטה לחישוב שוויים של נכסי הבסיס בגין עסקאות אלו (הנמדדים על "בסיס צבירה"), לבין השיטה לחישוב שוויים של המכשירים הנגזרים ששמשו לכסוי נכסי הבסיס (הנמדדים על "בסיס השווי ההוגן").

פער הריבית הכולל בבנק בשלושת החודשים הראשונים של השנה הסתכם בשיעור של 2.80%, בהשוואה לפער ריבית בשיעור של 2.49% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן נתונים לגבי התפתחות הרווח מפעולות מימון - כחתך מגזרי פעילות:

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס			
שינוי	2007	2008	
מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
5	*37	42	משקי בית
2	42	44	עסקים קטנים
11	*23	34	בנקאות מסחרית
1	*22	23	בנקאות עסקית
1	*11	12	בנקאות פרטית
2	*10	12	ניהול פיננסי
22	145	167	

* סווג מחדש

ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-33 מיליון ש"ח, לעומת 14 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה בשיעור של 135.7%.

העליה בהפרשה לחובות מסופקים נובעת, בעיקר, מגידול בסך 18 מיליון ש"ח בהפרשות הספציפיות לחובות מסופקים, המהווה עליה בשיעור של 105.9%. העליה בהפרשה הספציפית נובעת בעיקר, מגידול בהפרשות בגין מספר מצומצם של לקוחות שחלה הרעה במצבם העסקי, לרבות גידול בהפרשות בשל לקוח גדול בענף הבניה, שנקלע לקשיים כספיים - עקב הסכם פשרה שחתם הבנק בתקופת הדוח עם המנהל המיוחד שמונה לעסקיו של אותו לקוח.

להלן נתונים לגבי התפתחות ההפרשה לחובות מסופקים - בחתך מגזרי פעילות:

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס			
שינוי	2007	2008	
מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
(2)	6	4	משקי בית
4	5	9	עסקים קטנים
-	*3	3	בנקאות מסחרית
17	*-	17	בנקאות עסקית*
19	14	33	

* סווג מחדש

שיעור ההפרשה לחובות מסופקים ביחס לאשראי לציבור (מאזני) הסתכם בתקופת הדוח בשיעור של 0.99%, לעומת 0.44% בתקופה המקבילה אשתקד ו-0.74% בכל שנת 2007.

היתרה המצטברת של ההפרשה הנוספת והכללית לחובות מסופקים הסתכמה ליום 31.3.2008 ב-68 מיליון ש"ח, והיא מהווה כ-0.33% מסיכון האשראי הכולל לציבור באותו מועד, לעומת 0.35% ביום 31.12.2007.

ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-75 מיליון ש"ח, לעומת 94 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - ירידה בשיעור של 20.2%. הירידה בהכנסות התפעוליות נובעת בעיקר מקיטון בהכנסות מדיבידנד בסך של 15 מיליון ש"ח - שהתקבלו אשתקד מחברת "בזק" (בגין זכויותיו של הבנק במניות החברה - הנובעות מאשראי שנתן הבנק בעבר ללקוח בעייתי - לרכישת מניות החברה), ומקיטון בסך 7 מיליון ש"ח בהכנסות מדמי ניהול קופות גמל שזקף הבנק ברבע המקביל אשתקד - (בעוד שבתקופת הדוח לא היו לבנק הכנסות מפעילות זו - לאחר שפעילות קופות הגמל נמכרה על ידי הבנק בסוף שנת 2007 - ראה גם פרק 11 להלן). הירידה בהכנסות התפעוליות האחרות, קוזזה על ידי גידול בשיעור של 5.8% בהכנסות מעמלות.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-157 מיליון ש"ח, לעומת 147 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה בשיעור של 6.8%. הגידול בהוצאות התפעוליות נובע מעליה בשיעור של 13.6% בהוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד - בעיקר עקב הרחבת פריסת הסניפים בבנק, ועליה בשיעור של 15.2% בהוצאות התפעוליות האחרות - בעיקר עקב עליה בהוצאות הפרסום ובהוצאות המשפטיות.

ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות הסתכמה בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-18 מיליון ש"ח לעומת כ-34 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור ההפרשה למיסים ביחס לרווח מפעולות רגילות בתקופת הדוח הסתכם ב-34.6% לעומת יחס בשיעור של 43.6% אשתקד. הירידה בשיעור המס האפקטיבי, נובעת מירידה בשיעור של 1.7 נקודות האחוז בשיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק, ומקיטון במרכיב ה"תוספת בשל אינפלציה" שנרשם בתקופה המקבילה אשתקד והגדיל את הוצאות המס בתקופה זו בסך של 1.4 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים בקשר לחקיקה בנושא: "מסים על ההכנסה" והשלכותיה על ההפרשות לתשלום מסים של הבנק - ראה פרק 14 ב' להלן.

התפתחויות עיקריות בנכסים, בהתייבויות ובהון

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים (במיליוני ש"ח):

שיעור השינוי (ב-% לעומת					
31.12.2007	31.3.2007	31.12.2007	31.3.2007	31.3.2008	
-	6.8	18,860	17,662	18,864	סך כל המאזן
(11.9)	2.9	2,699	2,312	2,378	מזומנים ופקדונות בבנקים
1.1	18.4	2,604	*2,223	2,632	ניירות ערך
1.9	4.8	13,027	*12,671	13,276	אשראי לציבור
0.4	5.3	15,736	15,005	15,801	פקדונות הציבור
(5.1)	(6.5)	729	740	692	כתבי התייבויות נדחים

* סווג מחדש

סך המאזן של הבנק ליום 31.3.2008 הסתכם ב-18,864 מיליון ש"ח, בדומה ליתרתו ביום 31.12.2007.

האשראי לציבור בבנק ליום 31.3.2008 הסתכם ב-13,276 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של 1.9%, בהשוואה ליתרתו ביום 31.12.2007.

להלן נתונים לגבי התפתחות האשראי לציבור - בחתך מגזרי פעילות:

שיעור השינוי	31.12.2007	31.3.2008	
אחוזים	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
2.4	2,553	2,615	משקי בית*
0.6	2,473	2,487	עסקים קטנים
(0.7)	3,500	3,477	בנקאות מסחרית
4.5	4,381	4,576	בנקאות עסקית**
0.8	120	121	בנקאות פרטית
1.9	13,027	13,276	

* לרבות הלוואות לדיור.
** לרבות נדל"ן ולווי בניה.

פקדונות הציבור הסתכמו ליום 31.3.2008 בסך של 15,801 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של 0.4% בהשוואה ליתרתם ביום 31.12.2007.

להלן נתונים לגבי התפתחות פקדונות הציבור - בחתך מגזרי פעילות:

שיעור השינוי	31.12.2007	31.3.2008	
אחוזים	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
(0.1)	3,978	3,975	משקי בית
-	1,441	1,441	עסקים קטנים
(3.1)	1,686	1,634	בנקאות מסחרית
(6.3)	1,749	1,639	בנקאות עסקית
3.3	6,882	7,112	בנקאות פרטית
0.4	15,736	15,801	

ההון העצמי של הבנק ליום 31.3.2008 הסתכם בכ-1,407 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של כ-3.2% בהשוואה ליתרתו ביום 31.12.2007. העליה בהון נובעת בעיקר מהרווח השוטף בתקופת הדוח.

יחס ההון העצמי לסך המאזן ליום 31.3.2008 הסתכם בכ-7.5%, לעומת כ-6.8% ביום 31.3.2007 ולעומת 7.2% ביום 31.12.2007.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 31.3.2008 הסתכם בכ-12.9%, לעומת 13.2% ביום 31.12.2007 ו-12.9% ביום 31.3.2007 - ולעומת יחס מינימלי בשיעור 9%, שנקבע על ידי בנק ישראל. יחס ההון ה"ראשוני" לרכיבי סיכון (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל) ליום 31.3.2008 הסתכם בכ-9.9%, זהה לשיעורו ביום 31.12.2007. ליום 31 במרס 2008, מהווים כתבי ההתחייבות הנדחים (שניתן להכיר בהם כ-"הון משני") - 27.7% מ"ההון הראשוני" של הבנק (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל) - לעומת 31.3% ביום 31.12.2007 - ולעומת יחס מכסימלי בשיעור של 50% שנקבע על ידי בנק ישראל.

יצוין בהקשר זה, כי ביום 27.12.07 החליט דירקטוריון הבנק, לשמר בבנק יחס הלימות הון מינימלי בשיעור של 12%.

4. מגזרי פעילות

א. כללי

על פי הכללים שנקבעו בהוראות בנק ישראל הוגדר "מגזר פעילות" כמרכיב בתאגיד הבנקאי שמתקיימים בו שלושה מאפיינים:

- המרכיב עוסק בפעילויות עסקיות אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות.
- תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון, לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו.
- קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

בהתאם להגדרות אלו ולהנחיות בנק ישראל, סווגה פעילותו העסקית של הבנק ל-6 מגזרי פעילות עיקריים, כדלקמן:

מגזר משקי בית - מהווה תת מגזר של הבנקאות הקמעונאית וכולל את השרותים שמעניק הבנק בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות הפרטיים של הבנק, שסממני פעילותם אופיינים לאלו של משקי בית, לרבות אשראי בהיקף שאינו עולה על 200 אלפי ש"ח ופקדונות בהיקף שאינו עולה על 500 אלפי ש"ח. כמו כן נכללה במגזר זה פעילות הבנק בתחום ההלוואות לדיור.

מגזר עסקים קטנים - מהווה אף הוא תת מגזר של הבנקאות הקמעונאית וכולל את השרותים שמעניק הבנק בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות עסקיים (יחידים ותאגידים), שהיקף האשראי שניתן להם אינו עולה, בדרך כלל, על מיליון ש"ח.

מגזר בנקאות מסחרית - במסגרת זו נכללים שרותי בנקאות שמספק הבנק ללקוחותיו העסקיים בעלי היקף פעילות בינוני (יחידים ותאגידים), שהיקף האשראי שניתן להם עולה על מיליון ש"ח ואינם משתייכים למגזר הבנקאות העסקית. כמו כן נכללה במגזר זה פעילות הבנק בתחום המשכנתאות המסחריות.

עד ליום 31.3.07 נכללו במגזר זה גם "לקוחות מסחריים גדולים" (שהיקף האשראי שניתן להם עולה, בדרך כלל, על 15 מיליון ש"ח), אשר הועברו לאחריות החטיבה העסקית החל מיום 1 בינואר 2007. בעקבות שינוי ארגוני זה - שונתה במהלך הרבעון השני של שנת 2007, הגדרת מגזר ה"בנקאות העסקית" בבנק - באופן שיכלול בה גם "הלקוחות המסחריים הגדולים". נתוני ההשוואה לשנה הקודמת סווגו בהתאם.

מגזר בנקאות פרטית - במסגרת זו נכללים השרותים בתחומי הבנקאות ושוק ההון שמספק הבנק ללקוחותיו (יחידים ותאגידים), בעלי עושר פיננסי בינוני ומעלה (בדרך כלל לקוחות שהיקף חסכונותיהם והשקעותיהם עולה על 500 אלפי ש"ח).

מגזר בנקאות עסקית - במסגרת זו נכללים שרותי הבנקאות שמספק הבנק לתאגידים גדולים (שהיקף האשראי שניתן להם עולה, בדרך כלל, על 15 מיליון ש"ח) וחברות ציבוריות- המטופלים על ידי החטיבה העסקית של הבנק. כן כולל המגזר את פעילות הבנק בתחום "ליווי הבניה".

עד ליום 31.3.2007, נכללו בהגדרת "בנקאות עסקית" - לקוחות שמחזור העסקאות שלהם עולה, בדרך כלל, על 150 מיליון ש"ח. בעקבות השינוי הארגוני שנערך בבנק כאמור, שונתה הגדרת מגזר ה"בנקאות העסקית" - להגדרה הנוכחית. נתוני ההשוואה לתקופה המקבילה אשתקד סווגו בהתאם.

מגזר ניהול פיננסי - במסגרת זו נכללת הפעילות הפיננסית שאינה משויכת ללקוחות הבנק (כגון: פעילות בתיק ניירות הערך של הבנק).

יצוין כי מאחר שהמבנה הארגוני של הבנק אינו חופף במלואו למגזרי הפעילות המדווחים, מבוססים נתוני הרווחיות, בשלב זה, על הנחות ואומדנים שונים (בעיקר בנושא הקצאת עלויות). בעתיד, לאחר שהמידע המופק מהמערכת יילמד וינתח לאורך זמן, ייתכן שיחולו שינויים בהנחות ובאומדנים הנ"ל.

להלן תמצית הנתונים לגבי ההכנסות והרווח הנקי בבנק, בחתך מגזרי פעילות, ברבע הראשון של שנת 2008 - בהשוואה לרבע המקביל אשתקד.

שינוי	רווח נקי (הפסד)		שינוי	הכנסות		
	31.3.2007	31.3.2008		31.3.2007	31.3.2008	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
4	*4	8	4	*66	70	משקי בית
(3)	13	10	1	67	68	עסקים קטנים
6	*6	12	11	*34	45	בנקאות מסחרית
(9)	*8	(1)	1	*26	27	בנקאות עסקית
-	*4	4	-	*21	21	בנקאות פרטית
(8)	*9	1	(14)	*25	11	ניהול פיננסי
(10)	44	34	3	239	242	

* סווג מחדש

ב. ניתוח התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות

(1) מגזר "משקי הבית"

מגבלות חקיקה, תקינה ופיקוח החלות על המגזר

- באשר להשלכות ה"רפורמה בשוק ההון" - ראה פרק 11 להלן.
- באשר להשלכות החקיקה בנושא העמלות הבנקאיות - ראה פרק 14 א' להלן.
- באשר להשלכות האפשרויות של ההוראות החדשות בנושא: "מדידת הפרשות וגילוי לגבי חובות בעייתיים", החל מיום 1 בינואר 2010 - ראה פרק 16 א' להלן.

השרות וההפצה ללקוחות המגזר

במסגרת יישום מדיניות הבנק - הרואה במגזר זה יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של הבנק הוחלט על פתיחה של עד 8 סניפים נוספים במהלך שנה זו - באזורים בעלי פוטנציאל גבוה למתן שרותי בנקאות למגזר "משקי בית" - מהם סניף אחד באזור "עכו" (שמרבית לקוחותיו מתגוררים ביישובים בהם קיים רוב לאוכלוסיה הלא יהודית). במהלך הרבע הראשון של שנת 2008 לא פתח הבנק סניפים חדשים.

נתונים לגבי תת מגזר "הלוואות לדיור"

היקף ההלוואות לדיור שבוצעו ברבע הראשון של שנת 2008 הסתכם בכ-66 מיליון ש"ח, מזה כ-4 מיליון ש"ח בגין הלוואות שמוחזרו (בתקופה המקבילה אשתקד כ-42 מיליון ש"ח, וכ-4 מיליון ש"ח, בהתאמה).

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר "משקי בית" - כחתך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס								
2007				2008				
סך הכל	שוק ההון	הלוואות לדיור	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	הלוואות לדיור	בנקאות ופיננסים	
22	(2)	11	*13	32	1	16	15	רווח מפעילות מימון - מחיצוניים
15	2	(9)	*22	10	-	(15)	25	- בין מגזרי
37	-	2	35	42	1	1	40	
29	5	-	24	28	2	-	26	הכנסות תפעוליות ואחרות
66	5	2	59	70	3	1	66	סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים
6	-	-	6	4	-	(1)	5	רווח נקי
4	1	-	3	8	-	-	8	

* סווג מחדש

ההכנסות במגזר "משקי בית" הסתכמו ברבע הראשון של שנת 2008 בסך של 70 מיליון ש"ח, לעומת 66 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה בשיעור של 6.1%. העליה בהכנסות נובעת בעיקר מגידול בשיעור של 13.5% ברווח מפעילות מימון, עקב שיפור במרווחי הריבית על האשראי. עליה זו קוזזה בירידה בשיעור של 3.4% בהכנסות התפעוליות והאחרות, עקב ירידה בהכנסות מדמי ניהול קופות גמל (ראה פרק 11 להלן).

בסיכום הרבע הראשון של שנת 2008 נרשם במגזר זה רווח בסך 8 מיליון ש"ח, לעומת 4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העליה ברווח הנקי נובעת מהגידול בהכנסות, כאמור.

(2) מגזר "עסקים קטנים"

מגבלות חקיקה, תקינה ופיקוח החלות על המגזר

- באשר להשלכות ה"רפורמה בשוק ההון" - ראה פרק 11 להלן.
- באשר להשלכות החקיקה בנושא העמלות הבנקאיות ראה פרק 14'א' להלן.
- באשר להשלכות האפשרויות של ההוראות החדשות בנושא: "מדידת הפרשות וגילוי לגבי חובות בעייתיים", החל מיום 1 בינואר 2010 - ראה פרק 16'א' להלן.

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר "עסקים קטנים" - בחתך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס							
2007				2008			
סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים
רווח מפעילות מימון							
53	1	2	*50	52	-	2	50
(11)	-	(1)	*(10)	(8)	-	(1)	(7)
42	1	1	40	44	-	1	43
הכנסות תפעוליות ואחרות							
25	2	-	23	24	1	-	23
67	3	1	63	68	1	1	66
הפרשה לחובות מסופקים							
5	-	-	5	9	-	-	9
רווח נקי							
13	1	-	12	10	-	-	10

* סוג מחדש

ההכנסות במגזר "עסקים קטנים" הסתכמו ברבע הראשון של שנת 2008 בסך של 68 מיליון ש"ח, לעומת 67 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה בשיעור של 1.5%. העליה בהכנסות נובעת מגידול בשיעור של 4.8% ברווח מפעילות מימון - עקב שיפור שנרשם במרווחי הריבית על האשראי. עליה זו קוזזה בירידה בשיעור של 4.0% בהכנסות התפעוליות והאחרות, עקב ירידה בהכנסות מדמי ניהול קופות גמל (ראה פרק 11 להלן).

בסיכום הרבע הראשון של שנת 2008 נרשם במגזר זה רווח בסך 10 מיליון ש"ח, לעומת 13 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח הנקי על אף הגידול בהכנסות, כאמור, נובעת מעליה בסך של 4 מיליון ש"ח בהפרשות לחובות מסופקים.

(3) מגזר ה"בנקאות המסחרית"

מגבלות חקיקה, תקינה ופיקוח החלות על המגזר

- באשר להשלכות ה"רפורמה בשוק ההון" - ראה פרק 11 להלן.
- באשר להשלכות החקיקה בנושא העמלות הבנקאיות - ראה פרק 14'א' להלן.
- באשר להשלכות האפשרויות של ההוראות החדשות בנושא: "מדידת הפרשות וגילוי לגבי חובות בעייתיים", החל מיום 1 בינואר 2010 - ראה פרק 16'א' להלן.

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר ה"בנקאות המסחרית" - כחתך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס								
2007				2008				
סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים	
רווח מפעילות מימון								
39	-	4	*35	50	-	8	42	- מחיצוניים
(16)	-	(3)	*(13)	(16)	-	(5)	(11)	- בין מגזרי
23	-	1	22	34	-	3	31	
הכנסות תפעוליות ואחרות								
11	1	1	*9	11	1	-	11	
34	1	2	31	45	1	3	42	סך ההכנסות
הפרשה לחובות מסופקים								
3	-	(1)	*4	3	-	(1)	4	
6	-	2	4	12	-	3	9	רווח נקי

* סווג מחדש

ההכנסות במגזר "בנקאות מסחרית" הסתכמו ברבע הראשון של שנת 2008 בסך של 45 מיליון ש"ח, לעומת 34 מיליון ש"ח אשתקד - עליה בשיעור של 32.3%. העליה בהכנסות נובעת מגידול בשיעור של 47.8% ברווח מפעילות מימון - הן עקב עליה בהיקף האשראי ושיפור במרווחי הריבית מפעילות באשראי, והן עקב ירידה בהפרשות לריבית בשל חובות בעייתיים.

בסיכום הרבע הראשון של שנת 2008, נרשם במגזר זה רווח בסך 12 מיליון ש"ח, לעומת 6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח הנקי נובע מהשיפור בהכנסות, כאמור.

(4) מגזר ה"בנקאות העסקית"

מגבלות חקיקה, תקינה ופיקוח החלות על המגזר

- באשר להשלכות האפשריות של ההוראות החדשות בנושא: "מדידת הפרשות וגילוי לגבי חובות בעייתיים" - החל מיום 1 בינואר 2010 - ראה פרק 16'א' להלן.
- באשר להשלכות התפעוליות והמשפטיות של הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 326 בנושא: "ליווי פיננסי", ראה פרק 16 ד' להלן.

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר ה"בנקאות העסקית" - בחתך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס

2007				2008				
סך הכל	שוק ההון	נדל"ן ולווי בניה	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	נדל"ן ולווי בניה	בנקאות ופיננסים	
								רווח מפעילות מימון
54	-	9	*45	39	-	8	31	- מחיצוניים
(32)	-	(5)	*(27)	(16)	-	(5)	(11)	- בין מגזרי
22	-	4	18	23	-	3	20	
								הכנסות תפעוליות ואחרות
4	1	1	*2	4	-	1	3	
26	1	5	20	27	-	4	23	סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים
-	-	(4)	*4	17	-	(1)	18	
8	-	5	3	(1)	-	3	(4)	רווח נקי (הפסד)

* סווג מחדש

ההכנסות במגזר "בנקאות עסקית" הסתכמו ברבע הראשון של שנת 2008 בסך של 27 מיליון ש"ח, לעומת 26 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה בשיעור של 3.8%. העליה בהכנסות נובעת מגידול בשיעור של 4.5% שנרשם ברווח מפעילות מימון עקב שיפור שנרשם במרווחי הריבית על האשראי.

בסיכום הרבע הראשון של שנת 2008, נרשם במגזר זה הפסד בסך של 1 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך של 8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח הנקי נובעת, בעיקר, מגידול בסך של 17 מיליון ש"ח בהפרשות לחובות מסופקים, (ראה פרק 3 לעיל).

(5) מגזר ה"בנקאות הפרטית"

מגבלות חקיקה, תקינה ופיקוח החלות על המגזר

- באשר להשלכות ה"רפורמה בשוק ההון" - ראה פרק 11 להלן.
- באשר להשלכות החקיקה בנושא העמלות הבנקאיות, ראה פרק 14 א' להלן.

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר ה"בנקאות הפרטית" - בחתך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס						
2007			2008			
סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	
(54)	-	*(54)	(53)	-	(53)	רווח מפעילות מימון
65	-	*65	65	-	65	- מחיצוניים
11	-	11	12	-	12	- בין מגזרי
10	6	4	9	5	4	הכנסות תפעוליות ואחרות
21	6	15	21	5	16	סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים
-	-	-	-	-	-	רווח נקי (הפסד)
4	1	3	4	-	4	

* סווג מחדש

ההכנסות במגזר "בנקאות פרטית" הסתכמו ברבע הראשון של שנת 2008 בסך של 21 מיליון ש"ח, זהה להכנסות שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד. מחד, נרשם גידול בשיעור של 9.1% בהכנסות מפעילות מימון הנובע מהגידול בהיקף הפקדונות במגזר זה, שקוזז בירידה בשיעור של 10.0% בהכנסות התפעוליות והאחרות, עקב ירידה בהכנסות מדמי ניהול קופות גמל (ראה פרק 11 להלן).

בסיכום הרבע הראשון של שנת 2008, נרשם במגזר זה רווח בסך של 4 מיליון ש"ח, זהה לרווח הנקי בתקופה המקבילה אשתקד.

(6) מגזר "ניהול הפיננסי"

בתקופת הדוח נרשם במגזר זה רווח בסך של 1 מיליון ש"ח, לעומת 9 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בתוצאות העסקיות נובעת, בעיקר, מקיטון בהכנסות מדיבידנדים בסך 15 מיליון ש"ח, שהתקבלו בתקופה המקבילה אשתקד מחברת "בזק".

5. מצב הנזילות ומדיניות גיוס המקורות

כללי

הרכב תיק הנכסים שבידי הציבור הושפע מהירידות החדות שנרשמו בשוק המניות, מחד - ומהמשך המגמה החיובית בפעילות במשק ברבע הראשון של שנת 2008, שנתמכה במדיניות המוניטרית שנוהלה על ידי בנק ישראל, מאידך.

להלן נתונים לגבי האינדיקטורים הכלכליים שאיפיינו את הרבע הראשון של שנת 2008:

- רמת אינפלציה נמוכה, שהסתכמה ברבע הראשון של שנת 2008 בשיעור של 0.1% (מתחת ליעד האינפלציה השנתי שנקבע על ידי הממשלה).
- התחזקות בשער החליפין של השקל מול מרבית המטבעות הזרים, שהתבטאה בעליה בשיעור של עד 8.4% בשער השקל לעומת המטבעות העיקריים.
- ירידה בשיעור של 1 נקודת האחוז בשיעור הריבית במכרז המוניטרי של בנק ישראל, על רקע התגברות החששות בבנק ישראל מהאטה צפויה בצמיחה במשק - לאור מגמות דומות שהסתמנו בארצות הברית ובמשקים נוספים בעולם. בסוף הרבע הראשון של שנת 2008 הסתכם שיעור הריבית במכרז המוניטרי בשיעור של 3.25%, לעומת 4.25% בסוף שנת 2007.
- היקף הנפקות נמוך של אגרות חוב על ידי ממשלת ישראל, שהסתכמו ברבע הראשון של שנת 2008 בכ-2 מיליארד ש"ח בלבד.
- התבססות ציפיות האינפלציה של הציבור ברמה נמוכה - המסתכמת בסוף הרבע הראשון של שנת 2008 בשיעור של 2.5%, לעומת כ-2.6% בתחילת השנה. בעקבות העליה החדה שנרשמה במדד המחירים לצרכן לחודש אפריל (1.5%), עלו ציפיות האינפלציה של הציבור לרמה של 3.6%.

הבנק

מדיניות גיוס המקורות בבנק מכוונת ליצירת תשתית למקורות מימון יציבים ורווחיים לאורך זמן. מקור המימון העיקרי לפעילות הבנק הינו ציבור הלקוחות בסניפי הבנק השונים הפרוסים בכל רחבי הארץ וכוללים לקוחות מסחריים ועסקיים, מלכ"רים, לקוחות קמעונאיים ומשקי בית.

פקדונות - הבנק פועל להרחבת בסיס הלקוחות הבינוניים והקטנים - במטרה ליצירת תשתית למקורות מימון יציבים, בין היתר באמצעות העמקת הפעילות עם חוסכים בהפקדות חודשיות, פעילות התורמת לקשר ארוך טווח עם הלקוח ולתזרים שוטף של הפקדות בתכניות חסכון.

היקף פקדונות הציבור ליום 31.3.2008 הסתכם ב-15,801 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של כ-0.4% מתחילת השנה. מניתוח השינויים בפקדונות הציבור בחתך מגזרי הצמדה עולה, כי הגידול נובע, בעיקר, מעליה בשיעור של 5.1% בפקדונות לזמן קצוב במגזר הלא צמוד, שקוּזז בירידה בשיעור של 17.4% ביתרות הפקדונות לפי דרישה - במגזר זה.

כתבי התחייבות נדחים - במסגרת המדיניות לגוון תמהיל המקורות ולשיפור יחס הלימות ההון שלו, מגייס הבנק מעת לעת גם כתבי התחייבות נדחים. היקף כתבי ההתחייבות הנדחים ליום 31.3.2008 מסתכם ב-692 מיליון ש"ח (31.12.2007 - 729 מיליון ש"ח). כתבי ההתחייבות דורגו על ידי "מעלות" - החברה הישראלית לדרוג ניירות ערך בע"מ, בדרוג "AA-". הדרוג מתייחס גם ליתר ההתחייבויות של הבנק ועודכן לאחרונה ביום 17.10.2006 (זהה לדרוג שנקבע לכתבי התחייבות אלה בעבר).

היבט נוסף במדיניות גיוס המקורות - הינו ניהול סיכון הנזילות בבנק. שיעור הנכסים הנזילים בבנק (מזומנים, פקדונות בבנקים לתקופה של עד שלושה חודשים וניירות ערך סחירים) מכלל הנכסים בבנק, ליום 31.3.2008 - הסתכם בכ-20.5%, לעומת כ-22.1% ביום 31.12.2007. הירידה בשיעור הנכסים הנזילים נובעת מהסטת שימושים מ"פקדונות בבנקים מסחריים" - לשימושי אשראי בתקופת הדוח. הבנק מודד באופן שוטף פרמטרים שונים המשמשים להערכת מדדי הנזילות השונים - בין היתר, באמצעות מודלים שפותחו בבנק.

6. מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק לתקופת הדוח ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם פורט בבאור 1 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 ובבאור 1 בדוחות הכספיים לתקופת הדוח - תוך התאמות לכללי דוח מקובלים לצורך עריכת דוחות כספיים לתקופות ביניים. יישומם של כללי חשבונאות אלו על ידי הנהלת הבנק בעת עריכת הדוחות הכספיים, דורש לעיתים שימוש בהנחות, הערכות ואומדנים שונים, שחלקם כרוך במידה רבה של אי ודאות או רגישות למשתנים שונים. אומדנים והערכות מסוג זה שהשתנתם עשויה להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים לאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים".

סקירה תמציתית של ההערכות והאומדנים בנושאים חשבונאיים קריטיים, נכללה בדין וחשבון של הבנק לשנת 2007. כללי החשבונאות שיושמו בעריכת תמצית הדוחות הכספיים לתקופת הדוח, אינם כוללים אומדנים והערכות ב"נושאים קריטיים" מעבר לנושאים שפורטו בדוחות הבנק לשנת 2007, כאמור.

7. מדיניות ניהול הסיכונים

פעילות הבנק כרוכה בנטילת סיכונים שהעיקריים שבהם הם סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכוני נזילות. תהליך ניהול הסיכונים כולל: הגדרת הסיכונים, מדידתם וקביעת מגבלות לחשיפה לסוגי הסיכונים השונים.

במסגרת ניהול הסיכונים השוטף מתבסס הבנק על תחזיות והערכות לגבי ההתפתחויות הצפויות בנתוני השוק, בתחומי: אינפלציה, שערי חליפין, ריבית ומגמות כלכליות בענפי המשק השונים.

א. סיכוני אשראי

סיכון האשראי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מהאפשרות שהצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בהתחייבויותיו (באופן חלקי או מלא).

ככלל, הבנק רואה את עצמו כ"בנק אוניברסלי" המשרת את כל מגזרי הפעילות בתחום מתן האשראי - לרבות: עסקי מסחרי וקמעונאי. עם זאת, לאור הנסיון וההתמחות שצבר הבנק במהלך השנים, הושם דגש בשנים האחרונות על התמקדות הבנק בפלחי אוכלוסיה השייכים למגזר הקמעונאי (משקי בית, שכירים, עסקים קטנים).

מדיניות הטיפול בסיכוני האשראי בבנק מתבטאת בפיזור תיק האשראי - על מנת להקטין את הסיכון הגלום בו, ולצורך ניהול סיכונים מבוקר. פיזור תיק האשראי נבחן במספר היבטים, כגון: מספר הלוואים, פיזור בין ענפי המשק השונים ופיזור גיאוגרפי.

הקצאת האשראי בין ענפי המשק השונים, נבחנת (מעבר להיבט ריכוזיות האשראי) על סמך ההתפתחויות הכלכליות הצפויות במצב המשק בכלל ובאזורים ספציפיים בפרט.

מערך ניהול האשראי בבנק כולל פונקציות ניהול מדורגות - כמפורט להלן, וכן מערכי בקרה, פיקוח וביקורת על תהליכי מתן האשראי, התפעול והמעקב אחרי ההתפתחויות באשראי.

להלן פירוט יחידות ניהול האשראי בבנק, כחתך מבנה ארגוני:

- דירקטוריון הבנק.
 - ועדת אשראים של הדירקטוריון.
 - ועדת אשראי (הנהלה), בראשות מנכ"ל הבנק.
 - ועדות אשראי חטיבתיות - בראשות מנהלי החטיבות: החטיבה העסקית והחטיבה לבנקאות קמעונאית.
 - ועדות אשראי אזוריות ומנהלי האזורים בבנק.
 - מנהלי הסניפים בבנק.
- מערכות הפיקוח והבקרה לגבי תהליכי מתן אשראי, התפעול והמעקב לגבי ההתפתחויות בו, כוללות:
- כלכלנים במנהלות האזור.
 - בקרי אשראי הפועלים ביחידה לבקרת אשראי.
- תהליכי ניהול סיכון האשראי בבנק מבוססים על נהלי אשראי מפורטים המגדירים את תהליך מתן האשראי, תדירות חידוש מסגרות האשראי, מדיניות הבטחונות, תהליכי התפעול והבקרה על האשראי שניתן - לרבות טיפול שוטף בחריגות אשראי, וסווג חובות בעייתיים.

הבנק נעזר לצורך ניהול סיכון האשראי בכלים ממוחשבים הכוללים:

- מערכת לדרוג לווים, המבוססת על מודלים לדרוג לווים שפותחו בבנק - באמצעותה מדורגים לקוחות הבנק בעלי אשראי העולה על 400 אלפי ש"ח. הערכת רמת הסיכון של הלווה, במודלים האמורים, מבוססת על כושר ההחזר של הלווה ועל מבנה ורמת כיסוי הבטחונות לאשראי. המודלים מושתתים הן על פרמטרים כלכליים וניהוליים והן על הערכות ספציפיות לגבי כל לווה ולווה, בהתבסס על הנסיון שנצבר לגביהם בתקופת פעילותם בבנק.
- מערכת לפילוח האשראי בבנק כחתך ענפי משק ובחתך מדרגות לווים.
- מערכת "אורות אדומים" לקבלת התראות על קשיים פוטנציאליים במצבם העסקי של לקוחות הבנק.
- מערכת לדווח על חשיפות אשראי "גדולות" וחשיפות אשראי "גדולות מאד".
- מערכת לדווח על סיכון אשראי במטבע חוץ.
- מערכת לדווח על אשראי שניתן לענף הבניה.
- מערכת למעקב אחרי חריגות אשראי בחשבונות עובר ושכ.
- מערכת לניהול דווח על חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי בגינם.

במטרה לשפר את הניהול והפיקוח על האשראי בכלל והחובות הבעייתיים בפרט, הוקמה בבנק ביום 1 בינואר 2007 "מחלקה לאשראים מיוחדים" הכפופה לחטיבה העסקית בבנק. המחלקה לאשראים מיוחדים מטפלת בניהול ובגביית אשראים שסווגו כ"בעייתיים", שהיקפם עולה, בדרך כלל - על 15 מיליון ש"ח.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2008, המשיך הבנק להגביר את הפיקוח והבקרה על לקוחות הבנק בעיקר בענפי הבניה - בכלל, וקבלני הביצוע - בפרט. כמו כן, במידת הצורך, פועל הבנק במגמה להקטין את חשיפת האשראי ללקוחות ספציפיים המשתייכים לענפים הנ"ל, בדרך של הקטנת מסגרות ויתרות אשראי ללווים אלו ו/או באמצעות קבלת בטחונות נוספים.

להלן התפתחות החובות הבעייתיים בהתאם לסווגים שנקבעו בהוראות בנק ישראל:

31 בדצמבר 2007	31 במרס 2007	31 במרס 2008	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
			חובות בעייתיים¹:
452	532	438	שאינם נושאים הכנסה
47	25	31	שאורגנו מחדש ²
-	1	6	מיועדים לארגון מחדש ³
18	11	90	בפיגור זמני
492	631	425	בהשגחה מיוחדת ⁴
1,009	1,200	990	סה"כ אשראי מאזני ללווים בעייתיים ¹
521	464	427	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים בעייתיים ⁵
1,530	1,664	1,417	סיכון אשראי כולל בגין לווים בעייתיים ¹

- 1 לא כולל חובות בעייתיים המכוסים על ידי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313).
- 2 אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת וכן אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות עם ויתור על הכנסות.
- 3 אשראי ללווים אשר לגביו קיימת החלטה של הנהלת הבנק על ארגון מחדש, אך הארגון מחדש טרם בוצע בפועל.
- 4 האשראי בהשגחה מיוחדת ליום 31.3.2008 כולל חובות (למעט אשראי לדיור שבנינו קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור) בגינם קיימת הפרשה ספציפית בסך 112 מיליוני ש"ח ואשראי לדיור שבנינו קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור בסך 5 מיליוני ש"ח (31.3.2007: 117 מיליוני ש"ח ו-3 מיליוני ש"ח בהתאמה; 31.12.2007: 122 מיליוני ש"ח ו-4 מיליוני ש"ח בהתאמה).
- 5 כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, למעט בגין ערכויות שנתן לווה להבטחת חבות של צד שלישי.

ב. סיכוני שוק

כללי

סיכון שוק מוגדר כהסתברות לפגיעה בהכנסות הבנק וברווחיותו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות (מאזני וחוץ מאזני) הנובעים משינויים בתנאי שוק, כגון: שינוי בשיעור האינפלציה, שינוי בשיעורי ריבית, שינוי בשערי חליפין, שינויים בשוק ההון וכו'.

מדיניות ניהול סיכוני השוק נועדה להקטין את רמת הסיכון הפיננסי הנוצר בפעילות השוטפת של הבנק מחד גיסא, ולהגדלת רווחי הבנק כתוצאה מביצוע חשיפות יזומות ומבוקרות, מאידך.

הנושאים הכרוכים בניהול סיכוני השוק, לרבות: המדיניות בתחום סיכוני שוק, החשיפות לסיכוני שוק, המסגרות שנקבעו להן ביחס למצב בפועל, הסמכות שנקבעה לניהולן ואופי המעקב והבקרה עליהן - מובאים לדיון ולאישור הדירקטוריון מדי רבעון במסגרת מסמך חשיפות כולל. כמו כן, מונתה על ידי הדירקטוריון, ועדה בנושא "ניהול הסיכונים". הועדה מפקחת מקרוב אחרי ניהול סיכוני השוק וסיכוני הנזילות בבנק, לרבות בחינת נושאים שונים המתעוררים מעת לעת, כגון: קביעת מגבלות חדשות, מעקב ופקוח על יישום הוראות נהול בבנקאית חדשות של בנק ישראל, וכו'.

ניהול סיכוני השוק, בכפוף למסגרות שאושרו על ידי הדירקטוריון ולרבות טיפול בהתפתחויות חריגות בשווקים הפיננסיים, מותווה ומבוקר על ידי ועדת הנוסטרו מצומצמת בהשתתפות בעלי תפקידים בכירים בחטיבה לאסטרטגיה ופיננסיים ובחטיבה לנכסי לקוחות.

ניהול סיכוני השוק נמצא באחריות החטיבה לאסטרטגיה ופיננסיים בבנק הכוללת את אגף הפיננסיים ואגף אסטרטגיה.

במסגרת מעקב אחר המגבלות השונות שנקבעו לחשיפות לסיכוני שוק ונזילות - מופקים דוחות לכימות הסיכונים. הדוחות מובאים לדיון בוועדת הנוסטרו המצומצמת המתכנסת בתדירות שבועית. הועדה מדווחת על הערכותיה והחלטותיה למנכ"ל ולהנהלת הבנק.

בנוסף מדווחים דיוני הועדה - אחת לחודש לוועדת הנוסטרו המורחבת, בראשות המנכ"ל, הכוללת - מלבד חברי הועדה המצומצמת, גם נושאי תפקידים נוספים בבנק. ועדות הנוסטרו מפקחות על ידי ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון המתכנסת אחת לרבעון. הועדה דנה בסיכונים השונים להם חשוף הבנק לרבות המגבלות הרצויות לחשיפות לסיכוני השוק. במידת הצורך ממליצה הועדה לדירקטוריון על שינויים במגבלות אלו.

הבנק נעזר לצורך מדידת החשיפה לסיכוני השוק והנזילות במערכת ייעודית לניהול סיכונים. המערכת מודדת את החשיפה לסיכוני שוק בגין כלל התיק הבנקאי בתדירות שבועית לרבות: סיכוני ריבית, סיכוני נזילות, VAR ותרחישי קיצון. מדידת סיכון הבסיס מתבצעת בתדירות יומית.

מדיניות הבנק בנושא ניהול סיכוני שוק - מבוססת על גידור החשיפות לסיכוני שוק, באמצעות הטלת מגבלות כמותיות על חשיפות אלו.

לצורך עמידה במגבלות שנקבעו, מפעיל אגף הפיננסיים בחטיבה לאסטרטגיה ופיננסיים מערך למדידת הסיכונים ובדיקת קיום חריגות ממגבלות אלו.

האמצעים בהם נעשה שימוש לצורך העמידה במגבלות שנקבעו, כוללים:

- רכישת ומכירת מכשירים סחירים בכל מגזרי ההצמדה (בעיקר ניירות ערך לטווחים שונים).
- השקעה וגיוס מכשירים פיננסיים לא סחירים (בעיקר פקדונות של בנקים ותאגידים בנקאיים מיוחדים).
- פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים עם בנקים.

הבנק מחשב את הקצאת ההון הנדרשת בגין החשיפה לסיכוני שוק - בהתאם ל"גישה הסטנדרטית", המפורטת בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 341.

הדיון בפרק זה כולל התייחסות להגדרות שונות של המושג "הון". בכל המקרים (אלא אם צוין במפורש אחרת) - הכוונה במושג זה מתייחסת להגדרה ה"חשבונאית" של המושג (כפי שנכללה בדוחות הכספיים של הבנק).

ניהול ומדידת סיכוני שוק

על פי הוראה בנושא ניהול סיכונים, שפורסמה ע"י המפקח על הבנקים, נקבעו עקרונות יסוד לניהול ולבקרת הסיכונים השונים. במסגרת ההוראה שהטילה על הדירקטוריון חובה לדון במדיניות הבנק בתחום ניהול הסיכונים ולאשרה, הועמקה מעורבות הדירקטוריון בתחום. בין היתר מתקיים בועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון, אחת לרבעון, דיון במסמך חשיפות המרכז את מכלול הסיכונים להם חשוף הבנק. כמו כן, מונו בבנק במסגרת הוראה זו מנהל סיכונים ובקר סיכונים.

בהתאם להוראת המפקח על הבנקים כאמור, נדרש הבנק לנהל את החשיפה לסיכוני שוק באמצעות מערכת מידע המבוססת על מודל פנימי. המערכת מודדת את חשיפת הבנק לסיכוני שוק באמצעות אומדן VAR (VALUE AT RISK).

ה- VAR אומד את ההפסד המקסימלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית קבועה מראש.

הבנק מפעיל מערכת מיחשוב מתקדמת לניהול ומדידת סיכוני שוק המבצעת אומדן VAR בשיטה הפרמטרית, בתדירות שבועית. ערך ה- VAR בבנק ליום 31 במרס 2008, בשיטה הפרמטרית ברמת מובהקות של 99% לתקופה עתידית של 10 ימים, הינו כ-11 מיליוני ש"ח (31.12.2007 - 12 מיליוני ש"ח). הבנק קבע מגבלות לערך המכסימלי של ההפסד העתידי (על פי אומדן ה- VAR) - ביחס להון העצמי, בשיעור של 3% מההון. בתקופת הדוח לא נרשמו חריגות ממגבלה זו.

בנוסף, עורך הבנק אומדנים לגבי השפעה אפשרית של שינויים קיצוניים במשתני השוק (STRESS TESTS) - על השווי ההוגן של ה"הון הכלכלי של הבנק". יצוין בהקשר זה, כי בחודש יוני 2007 קבע הבנק מגבלות לערך המכסימלי של ההפסד הכלכלי האפשרי בגין תרחישים אלו - בשיעור של 12.5% מההון העצמי של הבנק. בתקופת הדוח לא נרשמו חריגות ממגבלה זו.

סיכון בסיס

סיכון הבסיס מוגדר כחשיפת הבנק להפסד שעלול להיגרם עקב שינויים באינפלציה ובשערי החליפין. הסיכון נמדד ביחס להפרש שבין הנכסים לבין ההתחייבויות הפיננסיות של הבנק (ה"הון הפעיל") בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

מדיניות הבנק לגבי סיכוני הבסיס הכרוכים בניהול תיק הנכסים הממומן ממקורות ההון הפעיל הכלכלי שלו, קובעת כי: 0% עד 100% מהון זה יושקעו בנכסים צמודי מדד, בין 10% (-) עד 25% יושקעו בנכסים במט"ח ובצמודי מט"ח והיתרה הנגזרת תוחזק בשקלים לא צמודים.

ההחלטות לגבי השקעת ההון הפעיל במגזרים השונים מתקבלות, במסגרת המגבלות שנקבעו, בהתבסס על ניתוח, בקרה ותחזיות לגבי התפתחויות כלכליות במשק, שיעורי הריבית במגזרים השונים ושינויים צפויים במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין של השקל. הבנק נעזר, לצורך ניהול סיכוני הבסיס, במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

להלן ריכוז נתוני החשיפה לסיכון בסיס (בבנק בלבד) בהתאם למגזרי ההצמדה השונים:

31 בדצמבר 2007		31 במרס 2008		
חשיפה חשבונאית	חשיפה "כלכלית"*	חשיפה חשבונאית	חשיפה "כלכלית"*	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
264	346	334	423	שקל לא צמוד
569	572	569	566	שקל צמוד מדד
(33)	22	(69)	(16)	מט"ח וצמוד מט"ח
800	940	834	973	

* ניהול החשיפה לסיכונים בסיס מבוצע על פי נתוני ה"חשיפה הכלכלית". המרכיבים העיקריים של ההפרש שבין החשיפה ה"כלכלית" לבין ה"חשיפה החשבונאית" (המוגדרת - כפער שבין יתרות הנכסים וההתחייבויות הכספיים - על פי כללי מדידה חשבונאית מקובלים) - הינם כדלקמן:

1. הפרשות מסוימות כגון: הפרשה כללית ונוספת לחובות מסופקים והפרשות בגין זכויות עובדים - לא נכללו ב"חשיפה הכלכלית".
2. אשראים שאינם נושאים הכנסה, סווגו למגזר הלא צמוד (במקום לבסיס הנגזר מחוזה ההלוואה).
3. מכשירים פיננסיים המכילים אופציה גלומה, סווגו למגזרי ההצמדה השונים על פי מודלים לתמחור אופציות.
4. פקדונות שבסיס ההצמדה שלהם אינו קבוע לאורך כל תקופת הפקדון - מסווגים למגזר ההצמדה ששימש לתמחור הפקדון.

ניתוח רגישות לשינויים בשער החליפין:

ניתוח הרגישות נערך לגבי תרחישים תאורטיים של שינויים בשערי החליפין של המטבעות העיקריים, בטווח שבין +10%, ל-10%. הניתוח בוחן את השפעת התרחישים הנ"ל על הון הבנק ליום 31.3.08, בהתבסס על היתרות הכספיות של הנכסים וההתחייבות באותם מטבעות (לרבות פעילות במכשירים חוץ מאזניים) - ליום 31.3.08, בתוספת התאמות מסוימות (בעיקר בגין "חובות שאינם נושאים הכנסה"). להלן ריכוז התוצאות של ניתוח הרגישות (במיליוני ש"ח):

-10%	-5%	5%	10%	
8	4	(4)	(8)	דולר
1	*	*	(1)	יורו
*	*	*	*	לירה שטרלינג
*	*	*	*	פרנק שוויצרי
*	*	*	*	יין יפני
9	4	(4)	(9)	
-	-	-	-	השפעת אופציות**
9	4	(4)	(9)	השפעה כוללת

* סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

** לא כולל אופציות גלומות.

סיכון ריבית

סיכון הריבית מוגדר כחשיפת הבנק להפסד - עקב הקטנת השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים שלו - כתוצאה משינויים עתידיים בשיעור הריבית. כאשר קיים פער בין משך החיים של הנכסים לבין משך החיים של ההתחייבויות, עלולים השינויים בריבית לגרום לשחיקה של רווח הבנק והונו. גם בהעדר פער בין משך החיים הממוצע של הנכסים וההתחייבויות, עלולים שינויים לא מקבילים בעקום התשואה לגרום לשחיקת רווחי הבנק והונו.

המדיניות באשר לסיכוני ריבית, הנובעים מאי התאמה בין מועדי השתנות הריבית על הנכסים, לבין אלו של ההתחייבויות בתחומי הפעילות השונים, הינה - להימנע מפערים במידת האפשר, תוך מתן אפשרות לחשיפה מוגבלת להפסדים בגין סיכון זה. בהתאם למגבלות שאושרו על ידי הדירקטוריון בנושא זה, לא יעלה ההפסד המכסימלי - בגין תזוזה בשיעור של 1 נקודת האחוז בעקום הריבית - על שיעור דיפרנציאלי מהון הבנק - עבור כל אחד ממגזרי ההצמדה, כדלקמן: במגזר השקלי הלא צמוד - עד 1.5% מהון הבנק, במגזר הצמוד למדד - עד 3% מהון הבנק ובמגזר המט"ח - עד 1% מהון הבנק.

עיקר החשיפה של הבנק לסיכון הריבית הינו במגזר הצמוד למדד, מאחר שבמגזר זה עיקר הנכסים וההתחייבויות הינם לתקופות ארוכות יחסית ובריבית קבועה.

הבנק מנהל את החשיפה לסיכון הריבית בנפרד עבור כל אחד ממגזרי ההצמדה, ומבצע במסגרת גידור החשיפה לסיכון הריבית חוזי החלפות פיננסיות על שער הריבית (I.R.S).

להלן ריכוז נתוני ההפסד המכסימלי ביחס להון בגין סיכון הריבית*:

31 בדצמבר 2007	31 במרס 2008	
%	%	
0.06	0.07	שקל לא צמוד
1.35	1.20	שקל צמוד מדד
0.01	0.13	מט"ח וצמוד מט"ח
1.42	1.40	

* בגין תזוזה בשיעור של 1 נקודת האחוז

מנתונים אלו עולה, כי בתאריכים אלו לא היתה חריגה בניהול סיכון הריבית - מהמגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

סיכון מניות

סיכון מניות מוגדר כחשיפת הבנק להפסד, עקב ירידה במחירי השוק של המניות הכלולות בתיק ניירות הערך של הבנק. חישוב נכסי הסיכון והקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון המניות, נערך בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 341, לגבי התיק הסחיר של הבנק. התיק הסחיר ליום 31.3.08 כולל מניות בהיקף של כ-227 אלפי ש"ח בלבד.

סיכון אופציות

סיכון אופציות מוגדר כחשיפת הבנק להפסד עקב שינוי בשווי ההגון של אופציות הכלולות בתיק הבנקאי או בתיק למסחר של הבנק (כתוצאה משינוי בנתוני השוק המשמשים בחישוב השווי ההגון).

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לביצוע עסקאות בתחום זה כדלקמן:

- עסקאות בתיק הבנקאי יבוצעו בתנאי "BACK TO BACK" בלבד.
 - לביצוע עסקאות בתיק למסחר נקבעה מגבלת היקף פרמיות (נטו) שנתית.
- חישוב נכסי הסיכון והקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון אופציות, נערך בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 341 - בשיטת הדלתא פלוס - הקצאת ההון בגין הדלתא, הגמא והווגא של האופציות.

גילוי כמותי להקצאת ההון הנדרשת בגין החשיפה לסיכוני שוק

להלן נתונים לגבי נכסי הסיכון של הבנק בגין החשיפה לסיכוני שוק:

31 בדצמבר 2007	31 במרס 2008	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
16	17	סיכון ריבית
*	*	סיכון מניות
20	20	סיכון שער חליפין
-	-	סיכון אינפלציה
-	-	סיכון סחורות
20	23	סיכון אופציות
56	60	סה"כ נכסי סיכון

* נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

ג. סיכון נזילות

סיכון הנזילות נובע מאי הוודאות לגבי היצע המקורות והרכבם ומן הביקוש לשימושים והרכבם. סיכון זה הינו פונקציה של התנהגות הלקוחות והתממשותו עלולה לבוא לידי ביטוי בזמינות ובמחיר המקורות.

מדיניות הבנק קובעת כי יש להימנע מסיכון של פערים בתזרים המזומנים. יחד עם זאת, נקבעו מסגרות מוגבלות לחשיפות אפשריות, במגזרי המט"ח, ובמגזר הצמוד והלא צמוד במאוחד. במסגרת מגבלות אלו נקבע כי עודף הנכסים במגזר "מטבע חוץ" המושקע לתקופות בינוניות וארוכות, בניכוי גורמים מסוימים, לא יעלה על 50%-40% מההתחייבויות לזמן קצר באותו מגזר, בהתאמה (במגזר ה"שקלי": 30%-15%, בהתאמה).

ליום 31.3.2008 מסתכם היחס שבין עודף הנכסים לתקופות בינוניות וארוכות, לבין ההתחייבויות לזמן קצר, כדלקמן:

"טווח ארוך"	"טווח בינוני"	
%	%	
(6.8)	6.8	מגזר שקלי (לא צמוד וצמוד)
25.4	36.8	מגזר מט"ח

על פי הוראות בנק ישראל בנושא: "ניהול סיכון נזילות" נדרשים התאגידים הבנקאיים, בין היתר, לשמור בכל עת על היקף "נכסים נזילים" (כהגדרתם בהוראה) בסכום שלא יפחת מההתחייבויות שפרעונו, על פי ההסכמים הקיימים, צפוי בטווח של חודש ימים (להלן: "פער הנזילות"). עם זאת נקבע בהוראה, כי בנקים שיש ברשותם מודל פנימי מבוסס היטב לניהול סיכון הנזילות, רשאים להגדיר את הנכסים הנזילים ואת ההתחייבויות הצפויות להיפרע בטווח של חודש - על פי המודל ולא על פי הגדרתם בהוראה או הגדרתם החוזית.

הבנק מנהל את סיכון הנזילות, כנדרש בהוראה, באמצעות כלים ניהוליים ומיחשוביים שפותחו בנושא זה הכוללים אמצעים לפיקוח, מעקב ובקרה על נתוני הנזילות לטווח קצר. במסגרת זו פותח "מודל לניהול סיכון הנזילות" - הבדק את הפער שבין הנכסים הנזילים להתחייבויות שפרעונו צפוי בטווח של חודש בתרחישים שונים, והוכן "מסמך מדיניות" - שאושרו על ידי דירקטוריון הבנק. בהתאם למגבלות שנקבעו במודל, ינוע פער הנזילות המינימלי בבנק בטווח, שבין: עודף נכסים נזילים בסך 250 מיליון ש"ח - בתרחיש "ירוק" (תנאי נזילות נורמליים), לבין עודף התחייבויות בסך 1,200 מיליון ש"ח - בתרחיש קיצון "אדום" (מצוקת נזילות חריפה, עד כדי חשש לקריסת מערך ניהול הנזילות).

בתקופת הדוח לא נרשמו חריגות מהמגבלות שנקבעו. יצוין עם זאת כי בהיבט סך מגזרי ההצמדה - לא נרשמה כל חריגה מהמגבלות שנקבעו.

בנוסף, נקבעו על ידי הבנק מגבלות נוספות בנושא זה המתייחסות לפרמטרים שונים, כגון: ריכוזיות המפקידים וסוגם, התקופות לפרעון של הפקדונות - בחתך של מגזרי הצמדה, וכן מגבלות ביחס לפערי הנזילות המותרים - בהתבסס על הגדרתם החוזית של ה"נכסים הנזילים" והתחייבויות הבנק - לתקופות עתידיות שונות, כגון: יום, שבוע, חודש, וכו'.

ד. הסיכון התפעולי

הסיכון התפעולי מוגדר כ"חשיפת הבנק להפסד העלול להיגרם כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים". הגדרה זו נוסחה על ידי "ועדת באזל" (שעניינה קביעת סטנדרטים בנושאי הגדרה וניהול חשיפות בבנקים המרכזיים - במדינות מפותחות) - ואינה כוללת חשיפה לסיכונים אסטרטגיים ותדמיתיים.

השיפורים הנמשכים ביכולות הטכנולוגיות של מערכות המידע הנמצאות בשימוש המוסדות הבנקאיים, שלוו בפיתוח מוצרים ותהליכים פיננסיים חדשניים - תרמו להעלאת מורכבות הפעילות ופרופיל הסיכון של התאגידים הבנקאיים.

בחודש יולי 2007 פרסם בנק ישראל טיוטת הנחיות ליישום המלצות ועדת באזל 2, המסתמכת על המלצות הועדה להתכנסות בינלאומית למדידת הון שפורסמו בחודש יוני 2006. בהמשך לכך הפיץ בנק ישראל, בחודש אוגוסט 2007, טיוטת מסמך: "התייעצות בנושא באזל 2 - הנדבך הראשון - הגישה הסטנדרטית", הכוללת גישות אפשריות להקצאת הון בגין הסיכון התפעולי. בנוסף, הפיץ בנק ישראל בחודש אוקטובר 2007 טיוטת מסמך "התייעצות בנושא באזל 2" - הנדבך השני - ניהול הסיכון התפעולי.

כן נקבע על ידי בנק ישראל - כי הנחיות באזל 2 ייושמו בתאגידים הבנקאיים בישראל, החל מחודש דצמבר 2009. במסגרת ההערכות ליישום ההוראה - חויבו התאגידים הבנקאיים המסחריים למסור לבנק ישראל (קודם ליישום ההוראה) הערכות לגבי היקף נכסי הסיכון המחושבים על פי כללי "באזל 2" - בתדירות רבעונית, החל מיום 31.12.08. להערכת בנק ישראל, יישום הוראות באזל 2, עתיד לשפר את ניהול הסיכונים התפעוליים בתאגידים הבנקאיים - לרמה המקובלת במערכות הבנקאיות המתקדמות בעולם.

תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים וגידורם, כולל הטמעת מהות הסיכונים התפעוליים להם חשוף הבנק בכל דרגי הפעילות - במטרה להעלות את רמת המודעות לקיומם, מחד - וליישם בקרות תפעוליות נאותות במטרה להקטין את האפשרות להתממשותם, מאידך. מיפוי הסיכונים התפעוליים מהווה תשתית הכרחית בתהליך ניהול הסיכונים התפעוליים. לפיכך, מבצע הבנק החל משנת 2007 תהליך מובנה למיפוי הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הבנק - הכולל: זיהוי, הערכה, בקרה וגידור של הסיכון התפעולי. התוצאות שיתקבלו בגמר תהליך המיפוי, יהוו תשתית להערכת מידת החשיפה של הבנק לסיכונים התפעוליים ולקבלת החלטות לגבי האמצעים הנדרשים לגידור סיכונים אלו.

המבנה הארגוני של פונקציות ניהול הסיכון התפעולי מבוסס על הפרדת סמכויות ותפקידים בין הגורמים היוזמים והמבצעים את העסקאות ובין הגופים המאשרים והמבקרים את העסקאות. מנהל הסיכונים התפעוליים בבנק הינו מר צבי שובל, סמנכ"ל ומנהל אגף תפעול ומידע - העומד בראש הוועדה לניהול סיכונים תפעוליים ומייעץ למנהל הסיכונים הראשי, לגבי ניהול הסיכונים התפעוליים בבנק. בנוסף, מונה בקר סיכונים תפעוליים ראשי וכן רכזים תפעוליים בחטיבות ובמחלקות השונות בבנק, המהווים את הגוף האחראי על הטיפול ומזעור הסיכונים ביחידותיהם, לרבות יישומה של מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים, בדיקת הבקורות בתהליכים החשופים לסיכונים תפעוליים, ודווח על אירועי כשל שנגרמו בגין הסיכונים התפעוליים למערכת מידע לניהול הסיכונים התפעוליים. ניהול הסיכונים התפעוליים בחטיבות ובאגפי הבנק הינם באחריות ראשי החטיבות והאגפים.

הערכות הבנק לניהול ומדידת הסיכון התפעולי:

(א) במהלך שנת 2007 החל הבנק בתהליך לבחירת מערכת מידע לניהול הסיכונים התפעוליים - שתכלול את מיפוי הסיכונים התפעוליים וכן אירועי כשל שנאספו ממערכי הבנק השונים. הנתונים הפרטניים שייכללו במאגר הנתונים של המערכת יתמכו בניתוח הסיכונים בחתכים שונים לצורכי ניהול ובקרה. בנוסף, ישמשו הנתונים שיופקו ממערכת המידע - בסיס להערכת הסיכון התפעולי ולגיבוש האסטרטגיות והאמצעים להפחתתן.

(ב) הוכן מסמך מדיניות לניהול הסיכונים התפעוליים בבנק אשר מתווה את דרכי הפעולה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות בנושא ניהול הסיכון התפעולי בבנק.

(ג) הבנק מתעתד ליישם את גישת "האינדיקטור הבסיסי", לצורך מדידת החשיפה לסיכון התפעולי - במהלך השנים הראשונות ליישום הנחיות "באזל 2".

ה. הסיכון המשפטי

הסיכון המשפטי מוגדר כחשיפת הבנק להפסד העלול להגרם עקב העדר אפשרות לאכוף קיום הסכם באמצעים משפטיים.

הסיכון המשפטי עלול להתרחש, בין היתר, עקב: העדר סמכות או חוסר כשרות של אחד הצדדים להסכם, העדר מסמכים מתאימים, אי חוקיות או אי שלמות של ההסכם, וכו'.

במסגרת ניהול החשיפה לסיכונים משפטיים הוכן בבנק מסמך מדיניות בנושא "ניהול הסיכונים המשפטיים" המגדיר את הסיכונים המשפטיים, דרכי המעקב אחרי סיכונים אלו והצעדים שיש לנקוט כדי למזער אותם. עדכונים בנושא זה מועלים באופן שוטף הן בפני ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון, והן בפני הדירקטוריון (במסגרת "מסמך החשיפות").

8. באזל 2

א. כללי

בהמשך למסמך ועדת "באזל 1" שפורסם בשנת 1988 וקבע את דרישות הלימות ההון בתאגידים בנקאיים בהתייחס לחשיפת התאגיד הבנקאי לסיכונים אשראי לסיכונים אלו והצעדים שיש לנקוט כדי למזער אותם. יוני 2004, אמנה חדשה להלימות הון (להלן: "מסמך באזל 2"). בחודש יוני 2006 פורסם הנוסח הסופי של המלצות הוועדה.

בבסיס מסמך "באזל 2" שני עקרונות חדשים:

- דרישה להקצאת ההון בגין החשיפה לסיכוני אשראי, על פי מאפייני האשראי. חישוב הקצאת ההון בגין סיכוני האשראי אפשר שיעשה באחת מהגישות הבאות:

- **גישה סטנדרטית:** לפיה יערך בידול של סיכוני האשראי, בהתאם לפרמטרים שונים, כגון: דרוג האשראי (שייקבע על ידי חברות לדרוג אשראי), סוג האשראי, פיזור האשראי וכו'.

- **גישות דרוג פנימי:** לפיהן יחושב סיכון האשראי בהתבסס על דירוגים פנימיים למדידת רכיבי סיכון הנשענים על מודלים כמותיים וסטטיסטיים לניהול סיכונים, וכוללים שימוש בפרמטרים סטטיסטיים, כגון: ההסתברות לכשל אשראי (PD), גודל החשיפה בעת כשל אשראי (EAD) ושיעור ההפסד כתוצאה מכשל אשראי (LGD). השימוש בגישות אלה יתאפשר בכפוף לקבלת אישור מוקדם מהמפקח על הבנקים.

- דרישה להקצאת הון בגין החשיפה לסיכונים תפעוליים. חישוב הקצאת ההון הנדרשת כאמור, אפשר שיעשה באחת מהגישות הבאות:

- **גישת אינדיקטור בסיסי -** המבוססת על הקצאת הון בשיעור של 15% מההכנסה הגולמית הממוצעת של התאגיד הבנקאי בשלוש השנים האחרונות.

- **גישה סטנדרטית -** המבוססת על הקצאת הון בשיעור מסוים מההכנסה הגולמית של הבנק - בחתך קווי פעילות עסקיים. מקדם הקצאת ההון, בגין ההכנסה המופקת בכל אחד מקווי הפעילות העסקיים, ינוע בטווח שבין: 18% (לגבי הכנסה הנובעת מ"מימון תאגידי"), לבין 12% (לגבי הכנסה הנובעת מ"בנקאות קמעונאית"). במסגרת גישה זו מאפשר בנק ישראל לתאגידי הבנקאיים לנקוט בחלופות שונות (גישות סטנדרטיות אלטרנטיביות).

- **גישה מתקדמת -** המבוססת על מדידת סיכונים תפעוליים באמצעות שימוש במודלים פנימיים.

בחודש אוגוסט 2007 הפיץ בנק ישראל טיוטת "מסמך התייעצות בנושא באזל 2, הנדבך הראשון - הגישה הסטנדרטית" - המפרט את הקריטריונים שלפיהם יקבע כל תאגיד בנקאי את החלופה שתחול עליו, בנושא זה (על פי מאפייניו הספציפיים): גישת ה"אינדיקטור הבסיסי" (הקלה יותר ליישום), או הגישה הסטנדרטית (המורכבת יותר). על פי קריטריונים אלו הבנק רשאי לאמץ את גישת ה"אינדיקטור הבסיסי" - לחישוב הקצאת ההון הנדרשת בגין הסיכונים התפעוליים.

העקרונות שנקבעו במסמך "באזל 2", נועדו לשפר - הן את ניהול הסיכונים בתאגידי הבנקאיים והן את היכולת של הגופים המפקחים לבקר את ניהול הסיכונים ולנקוט בצעדים מתאימים בתגובה לאומדנים שהתקבלו.

כן מעודדת ועדת "באזל 2" פיתוח דרישות גילוי - שיאפשרו למשקיעים ולצרכני מידע אחרים לקבל נתונים לגבי פרופיל הסיכון ביחס לרמת ההון של התאגיד הבנקאי. בחודש ינואר 2007 הודיע המפקח על הבנקים כי כוונת בנק ישראל להחיל את הוראות "ועדת באזל 2" על הבנקים בישראל בשנת 2009. בהמשך לכך הופצה על ידי בנק ישראל בחודש יולי 2007 טיוטת הוראה המהווה שלב ראשון בתהליך ליישום המלצות "ועדת באזל 2". כמו כן הודיע בנק ישראל כי כוונתו לאפשר לבנקים השונים לבחור במועד היישום לראשונה (לעניין חישוב הקצאת ההון הנדרשת בשל החשיפה לסיכוני אשראי), את הגישה המתאימה להם ליישום הוראות "באזל 2" - בהתאם לדרגת מוכנותם.

בהמשך לצעדים אלו, הפיץ בנק ישראל לבנקים בחודש אוגוסט 2007 מסמך המפרט את המתכונת לביצוע "סקר השפעה כמותית" (QIS) שנועד לאמוד את השפעת יישום ה"מודלים הסטנדרטיים" - על התאגידים הבנקאיים.

על פי התוצאות שהתקבלו מביצוע הסקר שנערך על ידי הבנק בחודש פברואר 2008, עולה - כי בכפוף להנחות עבודה שונות שיושמו על ידי הבנק בהכנת הסקר (ובכללן התייחסות למרבית מסגרות האשראי שלא נוצלו כאל מסגרות "הניתנות לביטול ללא תנאי - בכל עת", יחס הלימות ההון של הבנק לא צפוי להשתנות מהותית עם יישום המודלים הסטנדרטיים. עם זאת, תוצאה זו עשויה להשתנות מהותית - אם ייושמו בחישוב יחס הלימות ההון הנחות שונות מאלו ששימשו את הבנק בעריכת הסקר (בנוסף, הערכה זו אינה כוללת תוספות אפשריות לנכסי הסיכון של הבנק, שעשויות להדרש בעקבות יישום הנחיות הגורמים המפקחים, על פי ה"נדבך השני" להוראות "באזל 2").

הבנק נערך, בשיתוף עם חברת האם, ליישום העקרונות שנקבעו במסמך "באזל 2" ובטיטת ההוראות של בנק ישראל. במסגרת הערכות זו הסתייע הבנק במומחה חיצוני - שהגיש את המלצותיו לגיבוש תפיסה אסטרטגית לניהול סיכונים וטיפול בפערים שבין הנתונים הדרושים לצורך יישום עקרונות "באזל 2", לבין הנתונים הזמינים שבידי הבנק. בהמשך לכך נערך הבנק בשיתוף עם חברת האם, להטמעת מערכת מידע לחישוב הקצאת ההון לסיכונים אשראי בהתאם לתקנות "באזל 2". בנוסף, הבנק מבצע סקר סיכונים תפעוליים בסיוע מומחה חיצוני.

בהמשך לכך, הפיץ בנק ישראל בחודש ספטמבר 2007, חוזר - על פיו נדרשים התאגידים הבנקאיים למפות את הפערים בין העקרונות הנדרשים לניהול חשיפות הבנק לסיכונים השונים כפי שפורטו ב-14 ה"מסמכים הישימים" שפורסמו במהלך העשור האחרון על ידי הבנק לקביעת סטנדרטים בינלאומיים (BIS) - לבין התהליכים והנהלים הנהוגים בבנק - בתחומים אלו.

הבנק מבצע בסיוע מומחה חיצוני בשיתוף עם חברת האם את מיפוי הפערים, כאמור.

ב. מידע נוסף לגבי ניהול הסיכונים בבנק ("הנדבך השלישי")

הוראות "באזל 2" כוללות דרישות גילוי איכותיות וכמותיות מפורטות לגבי ניהול הסיכונים בתאגיד הבנקאי ("הנדבך השלישי" בהוראות "באזל 2").

במסגרת ההערכות ליישום הוראות "באזל 2", נדרשו התאגידים הבנקאיים על ידי בנק ישראל לפרט בדוחות הכספיים השנתיים החל משנת 2007 ואילך, מידע נוסף בנושא ניהול הסיכונים - לקראת הכללת ההנחיות הכלולות ב"נדבך השלישי" להוראות "באזל 2", בדוחי התאגידים הבנקאיים בעתיד.

על פי ההוראות הנ"ל יש לכלול בדוחות הרבעוניים שיתפרסמו החל משנת 2008 - מידע רק לגבי חידושים או שינויים מהותיים שחלו בנושאים שנכללו בדוחות הכספיים השנתיים. להלן תמצית המידע שנדרש, כאמור:

(1) תחולת היישום

הוראות בנק ישראל מחייבות לנהל את הסיכונים השונים ולמדוד אותם על בסיס מאוחד.

- בתקופת הדוח לא חלו שינויים במבנה ובשיעורי ההחזקות של הבנק בחברות המוחזקות על ידו.
- ליום 31.3.08 - לא החזיק הבנק בחברות מוחזקות המאוחדות באיחוד יחסי, או חברות המופחתות מההון - כהגדרתן בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 311.

(2) מבנה ההון

ההון המשמש בחישוב יחס הלימות ההון של הבנק כולל את הרכיבים הבאים:

31 בדצמבר 2007	31 במרס 2008	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
51	51	הון מניות נפרע
152	152	קרנות הון
1,144	1,178	עודפים
1,347	1,381	

(3) הלימות ההון

על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 311 - נדרשו התאגידים הבנקאיים (ובכללם הבנק) לשמר יחס הלימות הון מינימלי ("יחס הון מזערי") - שלא יפחת מ-9%.

הדרישה לשמירה על יחס הלימות הון מינימלי - נועדה לגדר את חשיפת הבנקים לסיכון האשראי באמצעות קיום יחס מינימלי בין הון התאגיד הבנקאי לבין חשיפת האשראי שלו.

כאמור, יחס ההון המזערי אותו נדרש הבנק לקיים על פי הוראות בנק ישראל מסתכם ב-9%. עם זאת, לאור הערכות הבנק ליישום הוראות "באזל 2" - (המיישמות כללים שונים למדידת החשיפה לסיכון אשראי, מהכללים הנוכחיים, וכן דרישה להקצאת הון גם בגין סיכונים תפעוליים) - ולאור המגמה הקיימת היום בבנקאות המקומית והעולמית, לקיים יחס הלימות הון העולה על דרישת ההון המינימלית שקבעו הגורמים הפיקוחים - החליט דירקטוריון הבנק ביום 27.12.2007, לשמר בבנק יחס הלימות הון מינימלי שלא יפחת מ-12%. ליום 31.3.2008 מסתכם יחס הלימות ההון בבנק בשיעור של 12.9%.

(4) מניות - גילוי לגבי פוזיציות בתיק הבנקאי

כעקרון, הבנק נמנע, בדרך כלל, מהשקעה במניות בתיק הבנקאי. ליום 31.3.08 כולל התיק הבנקאי שלושה סוגי מניות:

- השקעה בקרנות הון סיכון - המתמחות בהשקעה בהון ובמתן אשראי ל"חברות הזנק" בתחום ה"היי טק". ההשקעה בקרנות אלו מהווה תחליף למתן אשראי לעסקים הנמצאים בשלבי הקמה - אשר אינם עומדים בקריטריונים הנהוגים לקבלת אשראי בנקאי.
- מניות בחברת "בזק", המהוות את חלקו היחסי של הבנק בבטוחה שקיבל הבנק מלווה, בגין הלוואה שהועמדה לו במסגרת קונסורציום בנקים לרכישת מניותיה של חברת "בזק". לאחר שהלקוח לא עמד בתנאי הלוואה ולא שילם את הריבית התקופתית מינה בית המשפט, לבקשת קונסורציום הבנקים, כונס נכסים למימוש הבטוחה.
- על פי הנחיה שהוצאה על ידי הפיקוח על הבנקים בשנת 2003 - נדרשו הבנקים החברים בקונסורציום (ובכללם הבנק) להפסיק ולנהוג ביתרת החוב של הלווה כביתרת "אשראי", ולסווגה לסעיף "ניירות ערך".
- אחזקות ריאליות בחברת א.י. אמריקה ישראל בע"מ (בשיעור של 14.8%), ובחברת נ.פ.א ניהול פיננסי אישי בע"מ (בשיעור של 10%).

ככלל, הגורם האחראי על השקעות הבנק בניירות ערך בכלל, ובמניות בפרט - הוא "מרכז ניירות ערך" בבנק, הכפוף לחטיבה לנכסי לקוחות. מנהל מרכז ניירות ערך ומנהל החטיבה לנכסי לקוחות - נמנים על "ועדת הנוסטרו המצומצמת", המהווה את הגוף האחראי על ניהול סיכוני השוק בבנק.

עם זאת, מאחר וההשקעות הנוכחיות של הבנק במניות הכלולות בתיק הבנקאי - נובעות ברובן מעסקאות אשראי שבוצעו על ידי החטיבה העסקית, או שהן מהוות תחליף לעסקאות אשראי של הבנק - מנוהל הסיכון בגין השקעות אלו על ידי האגף העסקי בחטיבה העסקית של הבנק.

מדיניות הבנק לגבי הפחתת החשיפה לסיכון מניות מבוססת על קביעת מגבלות להשקעה במניות בתיק הבנקאי. על פי המגבלות שנקבעו לא תעלה השקעת הבנק במניות בתיק הבנקאי על סך של 7.5 מיליון דולר.

בדיקת חשיפת הבנק לסיכונים המניות והאפקטיביות של העמידה במגבלות נערכת באופן שוטף על ידי החטיבה העסקית בבנק, ומפוקחת על ידי הדירקטוריון, אחת לרבעון.

הטיפול החשבונאי במניות הכלולות בתיק הבנקאי של הבנק, הינו כדלקמן:

- ההשקעה בקרנות הון סיכון מוצגת על בסיס העלות בניכוי הפרשה לירידת ערך - שאינה בעלת אופי זמני. השווי ההוגן של השקעה המשמש בסיס לבחינת הפרשות, כאמור - נקבע על פי חלקו היחסי של הבנק בהון העצמי של הקרנות - בהתאם לדוחות הכספיים העדכניים של הקרנות.

במקרים בהם היה השווי ההוגן, כאמור - נמוך מעלות ההשקעה בקרנות, ערך הבנק הפרשה לירידת ערך בגין השקעה זו. הפחתת הערך נזקפה לדוח רווח והפסד.

- ההשקעה במניות חברת "בזק" מוצגת לפי שוויה ההוגן, המבוסס על שווי השוק של החברה בבורסה לניירות ערך ביום הדוות. הפער בין עלות ההשקעה במניה (המהווה את יתרת האשראי ללקוח, בניכוי הפרשות - לחובות מסופקים ליום 30.6.03) - לבין שוויה ההוגן, כאמור - נזקף לקרן הון הכלולה בהון העצמי של הבנק.

- ההשקעה בחברת א.י. אמריקה ישראל בע"מ, ו-נ.פ.א. ניהול פיננסי אישי בע"מ - מוצגת על בסיס העלות.

להלן נתונים לגבי עלות המניות בתיק הבנקאי והשווי ההוגן שלהן:

31 בדצמבר 2007	31 במרס 2008	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
117	117	עלות
29	25	התאמה לשווי הוגן*
146	142	שווי הוגן**

* כולל הפרשה לירידת ערך שנזקפה לדוח רווח והפסד בסך של כ-5 מיליון ש"ח (31.12.07 - זהה), והתאמות לשווי הוגן שנזקפו לקרן "מהתאמת בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן בסך 30 מיליון ש"ח. (31 בדצמבר 2007 - 34 מיליון ש"ח)

** מזה שווי הוגן המבוסס על מחיר מצוטט בבורסה, בסך 121 מיליון ש"ח. (31.12.07 - 125 מיליון ש"ח).

9. שינויים במערכת המחשב המרכזית

מערכות המיחשוב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכות משותפות עם חברת האם, המתפעלת ומתחזקת אותן. שרותי המחשב אותם מקבל הבנק מהחברה האם מעוגנים בהסכמים על בסיס כלכלי, המבטיחים את רציפות הספקת שרותי המחשב - הן בתנאי ההתקשרות הנוכחית והן בתקופות המעבר - אם ירצה אחד מן הצדדים להפסיק את ההתקשרות הקיימת. החל משנת 2002 מבצעת חברת האם פרויקט מחשוב מקיף במסגרתו מחודשות תשתיות המחשב המרכזי, תוך החלפת מערכת ההפעלה הקיימת ומעבר למערכת הפעלה של י.ב.מ. עד ליום 31.12.2007 הוטמעו, במסגרת פרויקט זה - שלוש תת מערכות ליבה מרכזיות, המהוות כ-70% מתכולת פרויקט חידוש תשתיות המחשב. לאור זאת, העריכה הנהלת חברת האם, כי עיקר הפרויקט הסתיים למעשה - והשלמת הסבת יתרת המערכות, תתבצע במסגרת פעילות הפיתוח השוטפת בחברת האם. במסגרת זו הושלמה בשנת 2007 וברבעון הראשון של שנת 2008 הסבתם של חמישה מדוללים נוספים, שהושקו עם סיום פיתוחן השוטף של "מהדורות תכנה". לפרטים נוספים בקשר לפרויקט זה - ראה פרק 12 בדוח השנתי לשנת 2007.

חלקו של הבנק בעלות הפרויקט, טרם נקבע סופית - אך בכל מקרה הוסכם בין הבנק לחברה האם כי סך ההשקעה של הבנק בפרויקט (לא כולל עלויות הדרכה והטמעה) לא יעלה על 20 מיליון דולר (לא כולל מע"מ). חלק הבנק בפרויקט ליום 31 במרס 2008 מסתכם בסך של כ-19.4 מיליון דולר (לא כולל מע"מ).

10. פעילות הבנק בשוק ההון

פעילות הבנק בניירות ערך

הבנק מבצע פעילות בניירות ערך עבור לקוחותיו וכן עבור עצמו לכיסוי התחייבויותיו בגין פקדונות הציבור ולשימושי הון פעיל. היקף תיק ניירות הערך שהחזיק הבנק ליום 31.3.2008 עבור עצמו ועבור לקוחותיו, הסתכם בכ-12.4 מיליארד ש"ח (-31.12.2007 כ-12.5 מיליארד ש"ח).

היקף תיק הלקוחות הסתכם בכ-9.8 מיליארד ש"ח, המהווה קיטון בשיעור של כ-1%, לעומת יתרתו ביום 31.12.2007.

היקף העמלות מעסקי לקוחות בניירות ערך הסתכם ברבע הראשון של שנת 2008 בכ-5.0 מיליון ש"ח, לעומת 5.7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ניהול השקעות

הבנק מנהל באמצעות חברה בת תיקי השקעות עבור לקוחותיו וביניהם לקוחות פרטיים, גופים עסקיים וגופים מוסדיים.

היקף נכסי הלקוחות שנוהלו על ידי חברת הבת, כאמור, ליום 31.3.2008 - הסתכם בכ-1,325 מיליון ש"ח, ירידה בשיעור של כ-0.25% לעומת היקפם ביום 31.12.2007.

קרנות נאמנות

הבנק מנהל באמצעות חברה בת, 15 קרנות נאמנות, שנכסיהן ליום 31.3.2008 הסתכמו בכ-895 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של 134.3% לעומת היקפם בתחילת השנה. הכנסות הבנק מניהול קרנות נאמנות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של השנה בכ-1.2 מיליון ש"ח, לעומת כ-1.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של כ-14.3%, הנובעת משינוי בתמהיל קרנות הנאמנות המנוהלות על ידי הבנק. לענין השלכות "הרפורמה בשוק ההון" על הבנק, בנושא זה - ראה פרק 11 להלן.

11. הרפורמה בשוק ההון

כללי

בשנת 2005 נחקקו בכנסת שלשה חוקים, שנועדו להסדיר את הפעילות בשוק ההון בישראל, לרבות: השקעות בניירות ערך, השקעות בקרנות נאמנות, והשקעות בנכסים המיועדים לחסכון פנסיוני (ובכללם השקעות בקופות גמל). החוקים האמורים עורכים הבחנה בין שלושה סוגי גופים הפועלים בתחום זה:

- יצרנים - המנפיקים ניירות ערך או עוסקים בניהול של מוצרי השקעה ומוצרים פנסיוניים.
- משווקים - העוסקים בשווק ניירות ערך, קרנות נאמנות ומוצרים פנסיוניים (לרבות קופות גמל, ביטוחי חיים וקרנות פנסיה) - בתמורה לקבלת עמלת שווק.
- יועצים - להם הותר לעסוק ביעוץ השקעות או ביעוץ פנסיוני. הייעוץ ללקוחות חייב להיות אובייקטיבי ולהביא בחשבון את טובת הלקוח, בלבד, וינתן בתמורה לעמלות ייעוץ או בתמורה לעמלת הפצה אחידה מהיצרנים - בהתאם לתקנות שאושרו על ידי הכנסת.

במסגרת חוקים אלו נאסר על התאגידים הבנקאיים לעסוק בשווק ניירות ערך, קרנות נאמנות ומוצרים פנסיוניים, וכן נאסר עליהם לנהל קרנות נאמנות וקופות גמל. המחוקק איפשר לבנקים להיפרד מניהול קופות הגמל וקרנות הנאמנות במדורג, בתוך תקופות שנקבעו בחוק - תוך אבחנה בין "בנקים גדולים", לבין בנקים "בינוניים וקטנים" (עליהם נמנה הבנק), כדלקמן:

- פעילות ניהול קופות הגמל - תימכר על ידי הבנקים הבינוניים והקטנים בתוך שש שנים מיום אישור החוק.
- פעילות ניהול קרנות נאמנות - תימכר על ידי הבנקים הבינוניים והקטנים בתוך שמונה שנים מיום אישור החוק.

ייעוץ פנסיוני

במסגרת החוקים הנ"ל - הותר לבנקים לעסוק ביעוץ פנסיוני, כתחליף לניהול קופות גמל. ככלל, חויבו הבנקים למכור את פעילות קופות הגמל - כתנאי מוקדם לקבלת רשיון ל"ייעוץ פנסיוני".

עם זאת החליט הממונה על שוק ההון הביטוח והחסכון במשרד האוצר (להלן: "הממונה") בחודש דצמבר 2007 (מכח הסמכות שניתנה לו בחוק), לתת העדפה לתאגידים בנקאיים שהונם העצמי אינו עולה על 10 מיליארד ש"ח (ובהם הבנק) - באמצעות דחיית המועד בו יורשו הבנקים הגדולים יותר להתחיל במתן ייעוץ פנסיוני לשכירים - לשנת 2010. מאידך, הוראה זו לא תחול על יישובים הנמצאים באזורי ה"פריפריה" (ביישובים אלו יותר לבנקים הגדולים לתת שרותי ייעוץ פנסיוני כבר בשנת 2008).

במסגרת סמכותו התיר ה"ממונה" לבנק, לבקשתו, לעסוק ביעוץ פנסיוני בתקופת הביניים (עד לתום שש שנים ממועד פרסום החוק) - קודם להשלמת מכירת מלוא פעילות קופות הגמל - ובתנאי שלא ישלוט בתקופה הזו בחברה לניהול קופות גמל (דהיינו, החזקותיו במניות חברה לניהול קופות גמל, יפחתו משיעור של 50%).

לאור היתר זה - ובמטרה לממש את ההעדפות שניתנו ל"בנקים הבינוניים", מוקדם ככל האפשר - חתם הבנק ביום 5 בדצמבר 2007 על הסכם, במסגרתו מכר הבנק 51% מפעילות קופות הגמל לקבוצת משקיעים, בתמורה לסך של כ-76 מיליון ש"ח. יתרת הפעילות (49%) תימכר על ידי הבנק לרוכשים לכל המאוחר בחודש אוגוסט 2011.

לאחר המכירה מחזיקים: הבנק (49%), וקבוצת הרוכשים (51%) במשותף בחברה חדשה - הדס מרכנתיל קופות גמל בע"מ - שהוקמה מכח ההסכם וקלטה את פעילות קופות הגמל של הבנק (ראה גם פרק 14 בדוחות לשנת 2007).

במסגרת ההסכם הוארך תוקף הערכות שנתן הבנק בעבר לעמיתי "מרכנתיל קופה מרכזית לפיצויים" - לפיה, התחייב הבנק לפצות את עמיתי הקופה, במקרה בו יפחת שווי זכויותיהם מהסכום הנומינלי שהופקד על ידם בקופה. על פי ההסכם תפקע ערכות הבנק - לכל המאוחר - ב"מועד המימוש הסופי" (ראה גם באור 18 ג' 6 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2007).

לאחר השלמת מכירת פעילות קופות הגמל, כאמור - ולאור הערכת הבנק, כי תחום ה"ייעוץ פנסיוני" מהווה פוטנציאל לפיתוח מקורות הכנסה נוספים לבנק - החל הבנק להעריך לקראת כניסתו לפעילות בתחום זה. הערכות זו כללה את הצעדים הבאים:

- הוכנה תכנית עסקית שהוצגה לדירקטוריון הבנק.
 - הוחל בכניית תשתית ארגונית למתן ייעוץ פנסיוני בפריסה ארצית, לרבות: הכשרת 25 מיועצי השקעות של הבנק לעיסוק בתחום זה, והכשרת יועצים נוספים בחודשים הקרובים בהיקף הנדרש לעמידה במטרה זו.
 - פיתוח מערכות מיחשוב שיתמכו בייעוץ הפנסיוני ובהפצת המוצרים הפנסיונים - בשיתוף עם חברת האם.
 - הכנת תשתית משפטית מתאימה הכוללת: הסכמי ייעוץ, הסכמי הפצה והתאמת נהלי העבודה בבנק.
 - פניה ל"ממונה" בבקשה לקבלת רישיון לעסוק ב"ייעוץ פנסיוני".
 - נחתמו 19 הסכמי הפצה עם יצרני מוצרים פנסיוניים (שייכנסו לתוקף עם קבלת הרישיון לעסוק בייעוץ פנסיוני).
- עד כה טרם קיבל הבנק היתר מה"ממונה" לעסוק בייעוץ פנסיוני.

ייעוץ וניהול תיקי השקעות

הבנק עוסק בייעוץ וניהול השקעות ובניהול קרנות נאמנות (בתקופת הביניים שהותרה לו מכח החוק, כאמור).

בעקבות החוקים והתקנות שהסדירו את הפעילות בתחום ייעוץ השקעות, חתמו הבנק ומרכנתיל קרנות נאמנות בע"מ, על הסכמי הפצה, כדלקמן:

- 36 הסכמי הפצה בין הבנק לבין חברות לניהול קרנות נאמנות.
- 6 הסכמי הפצה בין מרכנתיל קרנות נאמנות בע"מ, לבין חברי בורסה ויועצי השקעות המפיצים את קרנות הנאמנות של הבנק.

12. חברות מוחזקות

מרכנתיל שוקי הון בע"מ (לשעבר: מרכנתיל ניהול תיקים בע"מ)*

החברה עוסקת בניהול תיקי השקעות עבור מוסדות, חברות ויחידים. כן מחזיקה החברה במלוא זכויות הבעלות והשליטה בחברת "מרכנתיל קרנות נאמנות" וב-51% מזכויות הבעלות והשליטה, בחברת מרכנתיל - גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ. מאז החברה ליום 31 במרס 2008 מסתכם בסך כ-17 מיליון ש"ח וההון העצמי שלה מסתכם בכ-16 מיליון ש"ח. תרומת החברה לרווח הנקי של הבנק ברבע הראשון של שנת 2008 (ולא פעילות מרכנתיל קרנות נאמנות בע"מ ומרכנתיל גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ), הסתכמה בכ-0.2 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך של כ-0.4 מיליון ש"ח ברבע המקביל אשתקד.

* ביום 15.4.2008 שונה שמה של החברה מ"מרכנתיל ניהול תיקים בע"מ" - לשמה הנוכחי.

מרכנתיל קרנות נאמנות בע"מ

החברה עוסקת בניהול קרנות נאמנות והינה בבעלות מלאה של "מרכנתיל שוקי הון בע"מ". ליום 31 במרס 2008 מנהלת החברה 15 קרנות נאמנות שהיקף נכסיהן לאותו תאריך הסתכם בסך של כ-895 מיליון ש"ח, לעומת כ-382 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2007.

מאז החברה ליום 31 במרס 2008 מסתכם בסך של כ-7.0 מיליון ש"ח וההון העצמי שלה מסתכם בכ-6.5 מיליון ש"ח. תרומת החברה לרווח הנקי של הבנק ברבע הראשון של שנת 2008, הסתכמה בסך של כ-0.2 מיליון ש"ח, לעומת כ-0.3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

לענין השפעת ה"רפורמה בשוק ההון" על החברה, ראה פרק 11 לעיל.

מרכנתיל - גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ

החברה הוקמה ביום 9.7.2007 על ידי מרכנתיל שוקי הון בע"מ (חברה בבעלות מלאה של הבנק) ואחרים. בהתאם להסכם שנחתם בין מרכנתיל שוקי הון בע"מ לבין יתר השותפים, מסתכם חלקו של הבנק (באמצעות מרכנתיל שוקי הון בע"מ), בהון ובזכויות הצבעה של החברה - בשיעור של 51%. החברה החלה את פעילותה בחודש אוקטובר 2007 ועוסקת בניהול השקעות גלובלי עבור לקוחות מוסדיים, עסקיים ופרטיים.

מאז החברה ליום 31.3.2008 מסתכם בסך כ-0.4 מיליון ש"ח וההון העצמי שלה מסתכם בסך של 0.3 מיליון ש"ח. חלק הבנק בהפסד החברה ברבע הראשון של שנת 2008 הסתכם בכ-0.1 מיליון ש"ח.

הדס מרכנתיל קופות גמל בע"מ

חברת הדס מרכנתיל קופות גמל בע"מ הוקמה על ידי הבנק ואחרים ביום 12 באוגוסט 2007, כחלק מההסכם למכירת פעילות קופות הגמל של הבנק (ראה גם פרק 11 לעיל) - במסגרתו נמכרה פעילות זו לחברת הדס מרכנתיל קופות גמל בע"מ. חלקו של הבנק בהון ובזכויות הצבעה בחברה מסתכם ב-49%. ליום 31 במרס 2008, מסתכמת השקעת הבנק בחברה בסך של כ-74 מיליון ש"ח.

מאז החברה ליום 31 במרס 2008 הסתכם בסך של כ-150 מיליון ש"ח וההון העצמי שלה מסתכם בכ-148 מיליון ש"ח. תרומת החברה לרווח הנקי של הבנק ברבע הראשון של שנת 2008 הסתכמה בכ-0.8 מיליון ש"ח.

חברות מוחזקות אחרות

השפעתן של יתר החברות המוחזקות של הבנק - מרכנתיל נכסים בע"מ, ב.מ.ד. חיתומים ויזום השקעות בע"מ, מרכנתיל השקעות בע"מ, מרביט סוכנות לביטוח (1996) בע"מ, ומרכנתיל הנפקות בע"מ - אינה מהותית ביחס לפעילות הבנקאית בקבוצה.

13. המבקר הפנימי

פרטים לגבי המבקר הפנימי, הסטנדרטים המקצועיים לפיהם הוא פועל, תכנית הביקורת השנתית והשיקולים בקביעתה - נכללו בדוח השנתי לשנת 2007. בתקופת הדוח לא חלו שינויים בפרטים אלו.

בתקופת הדוח הוגשו על ידי המבקר הפנימי 35 דוחות ליו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת של הדירקטוריון והמנהל הכללי. כמו כן נידונו בתקופת זו 20 דוחות - בישיבות ועדת הביקורת של הדירקטוריון.

14. חקיקה והסדרים הנוגעים למערכת הבנקאית

א. חקיקה בנושא העמלות הבנקאיות

בעקבות החלטות שקיבלו מספר בנקים במערכת הבנקאית - במחצית השניה של שנת 2006 - לעדכן את תעריפי העמלות בגין השרותים הניתנים על ידם במספר תחומים, לאחר תום התקופה שבה התחייבו הבנקים להקפיא את תעריפי העמלות - התפתח דיון ציבורי בנושא זה. במהלך הדיון נשמעו קריאות מצד גופים צרכניים המצדדות בהגברת הפיקוח על הבנקים בנושא זה.

בעקבות הדיון ובהמשך למספר הליכי חקיקה שנפתחו בכנסת בנושא זה, שכללו ארבע הצעות חוק פרטיות מטעם חברי הכנסת והצעת חוק נוספת מטעם הממשלה, אישרה הכנסת ביום 26 ביוני 2007, את חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 12), התשס"ז 2007. המטרות שעמדו בבסיס החוק כללו:

- יצירת אחידות בשמות השרותים הבנקאיים.
- צמצום מספר השרותים שבשלם נגבות עמלות.
- שיפור ביכולת ההתמצאות של הלקוחות במחירי השרותים הבנקאיים, וההשוואה בינם למחירים בבנקים אחרים.

עיקרי ההוראות שנכללו בחוק, הינן כדלקמן:

- הוטל על הנגיד, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת, לקבוע את רשימת השרותים שבגינם רשאי תאגיד בנקאי לגבות עמלות מלקוחותיו ("התעריפון המלא") ואת אופן חישובן של העמלות שניתן לגבות בגין שרותים אלה.
- הנגיד רשאי לקבוע "תעריפונים מצומצמים" (המהווים חלק מ"התעריפון המלא") לגבי סוגים מסוימים של שרותים בנקאיים או לגבי סוגי לקוחות מסוימים.
- תאגיד בנקאי יוכל להוסיף שרות נוסף, שאינו כלול ב"תעריפון המלא" - רק לאחר הגשת בקשה מנומקת למפקח על הבנקים. המפקח יהיה רשאי לאשר את הבקשה או לדחותה - בתוך 30 יום מקבלתה.
- הנגיד יהיה רשאי לקבוע "סל שרותים בנקאיים", שתאגיד בנקאי יחויב להציע ללקוחותיו, ושכגינם תגבה עמלה כוללת אחת.

• הנגיד רשאי להכריז על שירותים בנקאיים מסוימים כ"שירותים ברי פיקוח", בהתקיים אחת העילות הבאות:

1. התשלום בגין השרות עלול להפחית את התחרות בגין אותו שרות.
2. הלקוח יכול לקבל את השרות רק בתאגיד הבנקאי שבו מתנהל חשבונו.
3. מדובר ב"שרות חיוני" ויש צורך בפיקוח עליו מטעמים של טובת הציבור.

הנגיד יהיה רשאי לקבוע לגבי "שרות בר פיקוח" את סכום העמלה שתגבה בגינו, או את סכומה המכסימלי, או לאסור על גביית עמלה כלשהי בגינו.

• הוטלה חובה על תאגידים בנקאיים להודיע מראש למפקח על הבנקים על כוונתם להעלות את תעריף העמלה בגין שירות בנקאי שאינו "בר פיקוח" - לפחות 30 יום לפני המועד המתוכנן להעלאת התעריף.

• המפקח על הבנקים רשאי להטיל עיצום כספי על תאגיד בנקאי שגבה עמלות בגין שירותים שאינם כלולים ב"תעריפון המלא", או שהעלה את תעריפי העמלות שהוא גובה - מבלי שהודיע על כך מראש למפקח.

ההוראות העיקריות הכלולות בחוק (קביעת ה"תעריפון המלא" וה"תעריפונים המצומצמים"), נועדו להיכנס לתוקף בתום שלושה חודשים מיום פרסום החוק - עם זאת הותר לנגיד בנק ישראל לדחות מועד זה בשלושה חודשים נוספים.

לפיכך, מכח הסמכות שהוקנתה לו בחוק, פורסמו על ידי נגיד בנק ישראל ביום 8 בינואר 2008, "כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח - 2008".

התקנות כוללות את "תעריפון העמלות המלא" (החל על לקוחות המקבלים שירות בנקאי מלא), ו"תעריפונים מצומצמים" (שיחולו על מגזרי לקוחות - שמקבלים שירותים בנקאיים חלקיים, כגון: שירותי ניהול חשבון עובר ושכ", "שירותים בגין הלוואות לדירור" ו"שירותים בגין כרטיסי אשראי", בלבד).

הלקוחות עליהם חלים תעריפוני עמלות אלו, כוללים שני פלחי לקוחות:

• יחידים.

• תאגידים שמחזור הכנסותיהם השנתי, אינו עולה על מיליון ש"ח (להלן: "עסקים קטנים").

עיקר השינויים שנכללו בתקנות ובתעריפונים שצורפו אליהן, כאמור - הינם:

• מספר העמלות הכלולות בתעריפונים החדשים, הופחת משמעותית ביחס למספרן כיום (בשיעור של כ-66%) והובהר כי לא ניתן יהיה לגבות עמלות ממגזרי הלקוחות עליהם חלה ההוראה - שאינן כלולות בתעריפונים החדשים.

• יחיד יהיה פטור מתשלום "דמי ניהול קבועים" בגין חשבון עובר ושכ, למעט תשלום בגין פעולות המבוצעות בחשבונו על ידי פקיד או באמצעות ערוצים ישירים, כמפורט להלן.

• ניתן יהיה לגבות עמלה בגין "הקצאת מסגרת אשראי", מלקוח יחיד - רק אם הלקוח לא ניצל כלל את מסגרת האשראי שהוקצתה לו. לקוח שניצל את מסגרת האשראי - בחלקה או במלואה - יחויב בריבית או בעמלת הקצאת אשראי, כגובה מביניהן.

- נאסר לגבות עמלה בגין "טיפול באשראי" מ"עסקים קטנים" ומלקוחות "יחידים" (בגין הלוואות בהיקף שאינו עולה על 50,000 ש"ח). כמו כן, נאסר לגבות עמלה זו בעת חידוש אשראי שאינו כרוך בשינוי או בהגדלת בטחונות. במקרה של הגדלת האשראי - ניתן יהיה לגבות עמלה רק בגין תוספת האשראי.

- נערכה הבחנה בין עמלות שייגבו בגין שירותים ב"חשבון עובר ושכ" - הניתנים על ידי פקיד (וכוללים רשימה סגורה של 8 סוגי פעולות), לבין עמלות שייגבו בגין שירותים כנ"ל - הניתנים באמצעות ערוצים ישירים (וכוללים רשימה סגורה של 10 סוגי פעולות).

בהתאם להוראות החוק - הוטל על הבנקים ליישם את הכללים שנקבעו ב"תעריפונים" בתום שלשה חודשים מיום פרסומם. עם זאת, ניתנה לבנקים אפשרות לדחות מועד זה (בכפוף לאישור ועדת הכלכלה של הכנסת) בשלשה חודשים נוספים. בתחילת חודש אפריל הגישו הבנקים - באמצעות איגוד הבנקים בקשה לקבלת ארכה כאמור (דהיינו - עד ליום 1 ביולי 2008). הבקשה אושרה על ידי ועדת הכלכלה ביום 5 במאי 2008.

בתחילת חודש מאי 2008 הגיש הבנק לאישור בנק ישראל טיוטת הצעה לתעריפוני עמלות - במתכונת התעריפונים שנקבעו על ידי בנק ישראל. עד כה טרם התקבלה תגובת בנק ישראל להצעת הבנק.

הערכת ההשלכות שיהיו ליישום תעריפוני העמלות החדשים, על התוצאות הכספיות של הבנק - כרוכה בפילוח לקוחות הבנק על פי פרמטרים שונים - שחלקם אינו נמצא בשליטת הבנק, ובעריכת אומדנים לגבי היקף הגביה הצפוי מהעמלות החדשות שנקבעו בתעריפונים - בהתבסס על תחזית פעילות שאינה ניתנת לכימות מדויק. לפיכך, קיים קושי להעריך במדויק את השלכות ההוראה על הכנסותיו של הבנק, קודם ליישומה בפועל.

על פי אומדנים מוקדמים שנערכו בבנק - מעריכה הנהלת הבנק כי הקיטון בהכנסות הצפוי לבנק בגין ביטולן של עמלות קיימות שלא נכללו בתעריפונים, יסתכם בכ-85 מיליון ש"ח לשנה. מאידך, ההכנסות הצפויות לבנק בגין עמלות חדשות שנכללו בתעריפונים ועדכון התעריפים הצפוי בגין עמלות אחרות (אם תאושר הצעת תעריפון הבנק על ידי בנק ישראל) - עשויות לקזז במידה משמעותית את הקיטון בהכנסות בגין העמלות שבוטלו, כאמור. לפיכך, ולאור יתר גורמי אי הודאות שצוינו לעיל - לא ניתן להעריך בשלב זה את ההשלכות, נטו, הצפויות לבנק בגין יישום הוראות החוק.

ב. חקיקה בתחום המסים

חבות המס של התאגידים בישראל חושבה עד ליום 31.12.2007, על פי הוראת חוק מס הכנסה (תאומים) בשל אינפלציה), התשמ"ה - 1985 (להלן: "חוק התאומים") - שנחקק בתקופה בה שררו במדינת ישראל שיעורי אינפלציה גבוהים מאוד - במטרה למנוע תשלום מס על רווחים אינפלציוניים. לאור הירידה המתמשכת בשיעורי האינפלציה - לשיעורים המקובלים בעולם המערבי, והציפיה להמשך מגמת היציבות הכלכלית - סבר משרד האוצר כי "חוק התאומים" - התייתר למעשה, מכיוון שהטרחה הכרוכה בהמשך הפעלת החוק אינה מצדיקה (לדעת משרד האוצר), את התועלת הנמוכה הנובעת ממנו. לאור האמור לעיל, אישרה הכנסת ביום 26 בפברואר 2008, את "חוק מס הכנסה (תיאומים) בשל אינפלציה) (תיקון מס' 20), התשס"ח - 2008.

במסגרת התיקון לחוק - בוטלו מרבית הסעיפים שנכללו ב"חוק התאומים" - החל משנת 2008.

התיקון לחוק משנה את חישוב חבות המס של התאגידים הבנקאיים בשני מרכיבים עיקריים:

- הוספת חבות מס בגין "רווחים אינפלציוניים", עקב ביטול הסעיף שהתיר לתאגידים לנכות מהרווחים החייבים במס את "שחיקת" ההון העצמי במונחים ריאליים ("ניכוי בשל אינפלציה") - הנגזר משיעור עליית מדד המחירים לצרכן, ומהיקף ההון החשוף לאינפלציה (כהגדרתו ב"חוק התאומים").

• הקפאת שיעור עליית המדד (ששימש, בין היתר, לחישוב מרכיב ה"ניכוי בשל פחת") - על פי המדד שפורסם בתום שנת 2007 - ללא מתן אפשרות לעדכנו על פי השינויים שיחולו בשיעור עליית המדד - לאחר תום שנת 2007.

התיקון לחוק, כאמור, צפוי לפגוע בעיקר במוסדות כספיים שמימון פעילותם מבוסס על הונם העצמי.

בכדי להקטין את הפגיעה הצפויה בגופים אלו, אישרה הכנסת, במקביל לחקיקה האמורה, תיקון עקיף לחוק מס ערך מוסף (מס' 35). החקיקה מתקנת את הגדרות "רווח" ו"שכר" כדלקמן:

• ה"רווח" של מוסד כספי שבגיניו מחושב "מס רווח" - יכלול גם את מס השכר ששולם על ידו (עד לתיקון לא ניתן היה לנכות את מס השכר לצורך חישוב זה).

• ה"שכר" של מוסד כספי בגיניו מחושב מס שכר - יכלול גם את חלק המעביד בתשלומים ששולמו על ידו למוסד לביטוח לאומי.

התיקון ייכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2009. עם זאת, נקבע במסגרת הוראות מעבר שנכללו בחוק, כי בשנת 2008 ייושם התיקון לחוק חלקית, באופן שיותר למוסד הכספי לנכות 50% ממס השכר ששולם על ידו בשנת 2008 - לצורך חישוב מס הרווח, ובמקביל יוטל מס שכר על 50% מתשלומי המוסד הכספי לביטוח הלאומי.

התיקון לחוק מס ערך מוסף, כאמור - צפוי להגדיל את הרווח הנקי של הבנק בשנת 2008 בכ-2 מיליון ש"ח. (מזה, כ-1 מיליון ש"ח, הנובע מקיטון חד פעמי בהפרשות למיסים על ההכנסה, עקב עדכון שיעורי המס על פיהם מחושבים ה"מסים הנדחים").

ההשלכות שיהיו לביטול "חוק התאומים", כאמור - על רווחי הבנק בשנת 2008 - נגזרות משיעורי האינפלציה שישררו בישראל בשנה זו. לפיכך, לא ניתן להעריך למפרע את ההשלכות שיהיו לביטול "חוק התאומים" על רווחי הבנק בשנת 2008. יצוין עם זאת - כי הטבת המס שהיה הבנק רושם בשנת 2008, בגין עליה בשיעור של 1 נקודת אחוז במדד המחירים לצרכן - הייתה מסתכמת בכ-4 מיליון ש"ח.

ג. החוק לאיסור מימון טרור

ביום 29 בדצמבר 2004 התקבל בכנסת חוק איסור מימון טרור, התשס"ד - 2004 אשר נכנס לתוקף בתחילת חודש אוגוסט 2005. על פי החוק, מי שעושה פעולה ברכוש של אדם בהיותו מודע לכך שאותו אדם הוא פעיל טרור או שהוא מוכרז ככזה (בהליך הקבוע בחוק) - עובר עבירה פלילית. כמו כן נקבע, כי בנק חייב לדווח על נסיון לביצוע פעולה כאמור ו/או על ביצועה, וכי אי דווח כאמור מהווה אף הוא עבירה פלילית.

ביום 12.12.06 פורסם תיקון לצו איסור הלבנת הון (חובת זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידי בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשס"א - 2001.

התיקון לצו מתייחס בין היתר לפעילות התאגיד הבנקאי מול מוסדות פיננסים ותושבים ברשות הפלסטינית.

ביום 28.11.2006 חתם שר האוצר, בתוקף סמכותו לפי סעיף 9(ד) לחוק איסור מימון טרור, התשס"ה - 2005, על היתר ספציפי, לפיו מותרת לבנק עשיית פעולה ברכוש של אדם במהלך עסקיו, עבור תאגיד בנקאי אחר, לקוח של תאגיד בנקאי אחר, בנק הדואר או לקוח של בנק הדואר - באמצעות חשבון קורספונדנט המנוהל אצלו ובלבד שאם ניתנו הנחיות ממשטרת ישראל לגבי אותה פעולה ברכוש - יפעל הבנק לפי הנחיות כאמור.

הבנק קשור בהסכם למתן שרותי סליקה לבנק אחר הנמצא ברשות הפלסטינאית. על פי היתר זה רשאי הבנק להמשיך ולהעניק שרותי סליקה לבנק האחר כאשר אחריות הבדיקה לגבי כל פעולה כנ"ל מוטלת על הבנק הסופי (ולא על הבנק הסולק). לאור ההיתר של שר האוצר, כאמור - החליט הבנק להמשיך, בשלב זה, את ההתקשרות הקיימת עם הבנק האחר.

בחודש אוקטובר 2007 החליט הקבינט הבטחוני להכריז על החמאס ברצועת עזה - כעל ישות עוינת. בעקבות החלטה זו, החליט הבנק (כדומה לצעדים שננקטו על ידי בנקים אחרים בישראל) להגביל את פעילותו עם הבנקים המאוגדים ברצועת עזה ועם סניפי הבנקים האחרים הממוקמים שם, לסליקת המחאות בשקלים וקבלת העברות בשקלים, בלבד - עד לקבלת היתר מבנק ישראל - להפסקת ייצוג הבנקים הפלסטינאים הפועלים ברצועה. עם קבלת ההיתר, כאמור - יופסקו כל השרותים הבנקאים שמעניק הבנק לתושבי רצועת עזה.

לעניין הודעת צד ג' שהוגשה כנגד הבנק ובנקים אחרים בנושא זה - ראה באור 2 ב' (1) לתמצית הדוחות הכספיים.

ד. הצעת חקיקה בנושא הרשויות המקומיות

ביום 13.3.2007 פורסמה מטעם ועדת הכספים של הכנסת: "הצעת חוק הרשויות המקומיות (תיקון) - ייעוד כספי הקצבות לתשלום משכורות) (הוראה שעה), התשס"ז - 2007, על פיה יתאפשר לרשויות מקומיות מסוימות שבהן קיימת "הלנת שכר" לפתוח חשבונות בנק מיוחדים, שיהיו חסינים מפני עיקול לתקופה של שלשה חדשים והכספים שיופקדו בהם ישמשו לתשלום משכורות לעובדי הרשויות. עד כה טרם הושלמו הליכי החקיקה בגין הצעת החוק. להערכת הנהלת הבנק, השפעת הצעת החוק על הבנק (גם אם תתקבל כלשונה) איננה מהותית.

15. גילוי בדבר תהליך אישור הדוחות הכספיים

ביום 27 באפריל 2008, פרסם בנק ישראל הוראת שעה בנושא: "גילוי בדוח הדירקטוריון בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים". ההוראה מאמצת את הנחיות הרשות לניירות ערך בנושא זה, שאושרו על ידה ביום 23.7.2007.

על פי הוראת בנק ישראל הוטל על התאגידים הבנקאים לכלול בדוחות הדירקטוריון הרבעוניים והשנתיים, מידע בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים, כמפורט להלן:

א. דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק. הדירקטוריון הקים את "ועדת המאזן" המופקדת מטעמו על הפיקוח, הבקרה וההכוונה של תהליך אישור הדוחות הכספיים בבנק - ומגישה לדירקטוריון, בסיום עבודתה - את המלצותיה בנוגע לאישור הדוחות הכספיים. "ועדת המאזן" כוללת שישה דירקטורים, שארבעה מהם הינם דירקטורים "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית" (כמוגדר בהוראת בנק ישראל), כדלקמן:

שלמה זוהר* - יו"ר הדירקטוריון ויו"ר ועדת מאזן.

דוד דוד*

נחום הדסי

שושנה וינשל*

אהוד נחתומי

מאיד שביט*

* דירקטור בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית.

ב. תהליך אישור הדוחות הכספיים הרבעוניים כולל את השלבים והאורגנים הבאים:

ועדת גילוי

כחלק מיישום הוראות בנק ישראל בנושא הגילוי בדוחות הכספיים, המתבססת על סעיף 302 בחוק Sarbanes Oxley (ראה פרק 16 ה' להלן) - הוקמה בבנק ועדת גילוי - בראשות מנכ"ל הבנק ובה חברים כל חברי ההנהלה של הבנק, המבקר הפנימי ומנהלים בכירים נוספים. הועדה מתכנסת אחת לרבעון (קודם לתחילת הדיונים בדוחות הכספיים), בהשתתפות רואי החשבון המבקרים ודנה בהתפתחויות שחלו בנושאים שונים במהלך פעילותו העסקית של הבנק ברבעון האחרון, שעשויה להיות להם השלכה על הגילוי בדוחות הכספיים, לרבות: שינוי חקיקה והוראות חדשות, שינויים במדיניות החשבונאית, התפתחות בתביעות משפטיות, שינויים בבקורות הפנימיות (אם היו כאלה), תרמיות ומעילות (במידה וארעו). המלצות ועדת הגילוי מיושמות בדוחות הכספיים של הבנק.

ועדת מאזן

כאמור, האורגן המופקד מטעם הדירקטוריון על בקרת תהליך אישור הדוחות הכספיים הינו "ועדת המאזן".

לקראת הדיון בפורום "ועדת מאזן", נמסרת לעיונם של חברי "ועדת המאזן" טיוטת הדוחות הכספיים בצרוף מסמכים נוספים שיסייעו להם בהבנת וניתוח הדוחות הכספיים, לרבות: ניתוח השינויים בתוצאות הכספיות על "בסיס אחיד", התפתחות רב שנתית ורב רבעונית של נתונים מאזנים ותוצאתיים (לרבות נתונים כחתך מגזרי פעילות), ופרטים נרחבים בנושא "חובות בעייתיים וההפרשות לחובות מסופקים".

לאחר קבלת מסמכים אלו - מקיימת ועדת המאזן דיון מפורט בדוחות (פורום "ועדת מאזן"), בו נוטלים חלק - מלבד חברי ועדת המאזן - גם נושאי משרה בכירה הקשורים לדוח הכספי (לרבות: המנכ"ל, החשבונאי הראשי והמבקר הפנימי), ורואי החשבון המבקרים של הבנק.

במסגרת הדיון סוקרים המנכ"ל והחשבונאי הראשי בהרחבה את הדוחות הכספיים, תוך מתן הסברים מפורטים לגבי הגורמים לשינויים ולהתפתחויות כנכסים, בהתחייבויות ובתוצאות הכספיות, ונושאים אחרים, כגון: שינויים במדיניות החשבונאית, שינויים בחוקים ובהוראות בנק ישראל, שינויים במדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים והתפתחויות בהתחייבויות התלויות - והשפעתן על הדוחות הכספיים. בנוסף, מתקיים דיון נרחב בהתפתחויות שחלו בחובות הבעייתיים בבנק ובהפרשות לחובות מסופקים.

רואי החשבון המבקרים מדווחים על הממצאים שעלו במהלך סקירת הדוחות הרבעוניים ועל עניינים אחרים שלדעת רואי החשבון יש להביאם לידיעת חברי ועדת המאזן.

בתום הדיון מגישה ועדת המאזן את המלצותיה לדירקטוריון בנוגע לאישור הדוחות הכספיים - לקראת הדיון שעורך הדירקטוריון בדוחות הכספיים.

דירקטוריון הבנק

לאחר הדיון בפורום "ועדת המאזן" - מתקיים דיון נוסף במליאת הדירקטוריון - לצורך אישור הדוחות הכספיים. לקראת הדיון נמסרת לחברי הדירקטוריון הטיוטה המתוקנת של הדוחות הכספיים (לאחר ששולבו בה המלצות וההחלטות שהתקבלו ב"ועדת המאזן"), בצרוף כל המסמכים שהונחו בפני חברי ועדת המאזן.

בדיון במליאת הדירקטוריון נוכחים - מלבד חברי הדירקטוריון - גם נושאי משרה בכירה הקשורים לדוח הכספי (לרבות: המנכ"ל, החשבונאי הראשי והמבקר הפנימי), ורואי החשבון המבקרים של הבנק.

הדיון כולל: סקירת הדוחות הכספיים על ידי המנכ"ל והחשבונאי הראשי (לרבות הנושאים שנכללו בסקירה בפורום "ועדת מאזן"), דווח על יישום המלצות ועדת המאזן, עמידת הבנק במגבלות החשיפה לסיכונים הקבועות בהוראות, או כאלו שנקבעו על ידי הדירקטוריון, דווח על עסקאות חריגות או מהותיות לעסקי הבנק ודווח על השקעות ריאליות.

רואי החשבון המבקרים מדווחים על ממצאי סקירת הדוחות הרבעוניים ועל עניינים אחרים שלדעת רואי החשבון ראוי להביאם לידיעת חברי הדירקטוריון.

במהלך הדיון מפנים חברי הדירקטוריון להנהלה ולגורמים אחרים הקשורים לדווח הכספי שאלות ובקשות לקבלת הבהרות לגבי נושאים שונים שנכללו (או שאמורים היו להכלל) בדוחות הכספיים. בתום הדיון - בכפוף לקבלת תשובות מספקות מצד הנהלת הבנק - מאשר הדירקטוריון את הדוחות הכספיים.

16. עניינים אחרים

א. הוראה בנושא: "מדידת הפרשות וגילוי לגבי חובות בעייתיים"

ביום 31 בדצמבר 2007 פורסמה על ידי בנק ישראל הוראה חדשה בנושא: "המדידה והגילוי של חובות בעייתיים והפרשה לחובות מסופקים, בדוחות כספיים של תאגידים בנקאיים".

ההוראה מבוססת על התקינה החשבונאית הקיימת בארה"ב לגבי תאגידים בנקאיים. העקרונות הגלומים בבסיס ההוראה החדשה, מהווים שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות הנוכחיות - בנושא סוג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו.

השינויים העיקריים שנכללו בהוראה החדשה, ביחס להוראות הקיימות, הינם:

- הוטל על התאגידים הבנקאיים לערוך הפרשות לירידת ערך נכסים, בגין אשראים בעייתיים, באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית" - כמפורט להלן:

- **"הפרשה פרטנית להפסדי אשראי"** - תיושם בגין ירידת ערך של אשראים בעייתיים שהיקפם החוזי עולה על מיליון ש"ח וכן עבור הפרשות בגין חייבים בעייתיים מזוהים אחרים (שההפרשה לירידת ערך בגינם אינה נכללת ב"הפרשה הקבוצתית").

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי תערך בהתבסס על תזרימי התקבולים המהוונים הצפויים מהחייבים, או על פי השווי ההוגן של הבטוחות ששועבדו להבטחת אותם אשראים.

- **"הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי"** - תיושם עבור ירידת ערך של קבוצות אשראים הומוגניות, המורכבות מאשראים בסכומים קטנים יחסית (כגון: אשראים בגין כרטיסי אשראי, אשראי לדיר, אשראי "צרכני" בתשלומים וכו'), וכן בגין אשראים אחרים - שנבדקו פרטנית - ולא סווגו כ"חובות פגומים". ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי תערך בהתבסס על שיעורי ההפסד שתועדו בעבר בגין כל אחת מהקבוצות ההומוגניות.

- הוגדרו סוגים חדשים של חובות בעייתיים, כגון:

- **"סיכון אשראי נחות" (substandard)** - מוגדר כאשראי שאינו מוגן באופן מספק על ידי בטחונות ו/או יכולת התשלום של החייב - באופן שקיימת אפשרות שהבנק יספוג הפסד מסוים בגין אשראי זה - אם לא יתוקנו הליקויים.

- **"חוב פגום"** - אשראי שהתאגיד הבנקאי צופה כי לא יגבה במועד את כל הסכומים המגיעים בגינו - וההפרשה להפסדי אשראי בגינו נמדדת במסלול "הפרשה פרטנית".
- על פי ההוראה יש להחיל את הסווג הנ"ל, לכל הפחות על: אשראים המצויים בפיגור העולה על 90 יום, חובות ש"אורגנו מחדש", ויתרות בחשבונות עובר ושב הנמצאים בחריגה - שהוגדרו כ"חובות בעייתיים בפיגור" בהתאם לסעיף 4 (ג) בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325.
- כמו כן אוסרת ההוראה לזקוף הכנסות ריבית (לא כולל הפרשי הצמדה ושער על קרן החוב), בגין חובות פגומים - על בסיס צבירה.
- **"סיכון אשראי בסווג שלילי" (classified)** - המונח מתייחס לקבוצת אשראים (לרבות סיכוני אשראי) בעייתיים - הכוללת את כל האשראים שסווגו: כ-"סיכון אשראי נחות" או כ-"חוב פגום".
- הוחמרו ההוראות בגין מחיקה חשבונאית של חובות בעייתיים. בין היתר קובעת ההוראה בנושא זה, כי:
 - יש למחוק חשבונאית כל חוב שנחשב בלתי ניתן לגביה, או חוב בעל ערך נמוך מאוד שהותרו כנכס - אינה מוצדקת.
 - יש למחוק חשבונאית באופן מיידי (כנגד הפרשה להפסד אשראי), כל חלק של חוב העודף על שווי הבטחונות - שזוהה כסכום שאינו בר גביה.
 - אין לדחות מחיקה חשבונאית של חוב - שנערכה בגינו הפרשה להפסדי אשראי, אלא אם צפויים ארועים ספציפיים שיחזקו את שווי החוב. דחייה זו לא תמשך, בדרך כלל, למעלה משנתיים.
 - לגבי חובות בעייתיים שההפרשה בגינם נמדדת על בסיס "הפרשה קבוצתית", נקבע כי:
 1. חובות בפיגור המובטחים בכטחון שאינו דירת מגורים, או חובות שאינם מובטחים - יימחקו חשבונאית אם תקופת הפיגור בגינם עולה על 150 יום.
 2. בחובות המובטחים בכטחון דירת מגורים - יש למחוק את חלק החוב העודף על שווי הבטוחה - אם תקופת הפיגור עולה על 180 יום.
 3. חובות של יחידים בפשיטת רגל או של תאגידי שניתן לגביהם צו פרוק - יימחקו חשבונאית תוך 60 יום ממועד מתן צו הכינוס (או הפירוק לפי העניין).
- הורחבו דרישות הגילוי בדוחות הכספיים בגין חובות בעייתיים. על פי טיוטת ההוראה נדרשים הבנקים, בין היתר:
 - לפרט את המדיניות החשבונאית בכל הנוגע: לשיטות ולתהליכים שיישם התאגיד הבנקאי בקביעת סכום ההפרשות להפסדי אשראי, לבסיס לפיו נקבעות הקבוצות שבגין נערכת ההפרשה להפסדי אשראי על "בסיס קבוצתי", לשיטות לפיהן נקבעים שיעורי ההפסד בקבוצות אלו, להשפעת השינויים בגורמים הסביבתיים על שיעורי ההפסד, לסווג "חובות פגומים", לכללים למחיקת חובות, ולמדיניות בכל הנוגע להכרה בהכנסות ריבית בגין חובות פגומים.
 - לפרט בדוח הדירקטוריון את השינויים שחלו בתקופת הדוח בכל אחד ממרכיבי ההפרשה להפסדי אשראי, להסביר (במידת הצורך) את הסיבות לשוני (אם היה) שבין ההפרשה להפסדי אשראי - לבין האמדן המקורי, לפרט את השינויים שחלו באיכות תיק האשראי של התאגיד הבנקאי בתקופה המדווחת, ולהסביר כיצד שינויים אלו השפיעו על ההפרשה להפסדי אשראי.

- לתת גילוי כמותי נרחב ל"חובות פגומים", שיכלול בין היתר, מידע לגבי יתרת ה"חובות הפגומים" בחתכים שונים, הכוללים: אבחנה בין חובות פגומים הנמדדים על בסיס "פרטני" לכאלה הנמדדים על בסיס "קבוצתי", פירוט יתרת ה"חובות הפגומים" בכל אחד מהמסלולים לעריכת ההפרשה להפסדי אשראי, פירוט לגבי היתרה הממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדווח, מתן מידע כמותי - הן לגבי הכנסות הריבית שנזקפו בתקופת הדווח בגין "חובות פגומים" והן לגבי הכנסות הריבית שהיו אמורות להזקף בגינם על פי חוזה ההלוואה המקורי.
- נקבעו כללים לעריכת נהלים, לתעוד ולבקרה פנימית - בגין השיטות והתהליכים לזיהוי, מדידה, ודווח של חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי בגינם. כללים אלו כוללים בין היתר:
 - הטלת חובה על התאגידים הבנקאיים לפתח שיטה עקבית לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי באמצעות תהליך שיטתי שיושם בעקביות. השיטה תתועד בכתב ותכלול הסברים וניתוחים מבוססים.
 - הטלת חובה על הנהלת התאגידים הבנקאיים לסקור תקופתית את השיטה לקביעת הפסדי אשראי, לבצע בדיקות לתקפותה (Validation), ולתעד את הקשר שבין ממצאי הסקירה התקופתית של תיק האשראי לבין יתרת ההפרשה להפסדי אשראי.
 - עדכון נהלי התאגיד הבנקאי בקשר לשיטה לקביעת הפסדי אשראי שתייחסו, בין היתר: לשיטות לפיצול תיק האשראי, השיטות לזיהוי חובות בעייתיים שההפרשה להפסדי אשראי בגינם נמדדת על "בסיס פרטני", השיטות הקיימות למדידת הפרשה לירידת ערך והדרך לבחירת השיטה המתאימה ביותר - עבור כל אחד מסוגי האשראים הבעייתיים, השיטות לקביעת קבוצות הומוגניות, השיטה לבחירת שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי על "בסיס קבוצתי", השפעת גורמים סביבתיים על שיעור ההפרשות להפסדי אשראי, וכו'.
 - תעוד הגורמים ונושאי התפקידים בבנק המעורבים בקביעת ההפרשה להפסדי אשראי.
 - תעוד מכלול המערכות הקיימות בבנק, לרבות: מערכות המידע, מערכות דרוג האשראי והשיטות לזיהוי חובות בעייתיים ועריכת הפרשות להפסדי אשראי בהן נוקט התאגיד הבנקאי - המבטיחות את נאותות ההפרשות להפסדי אשראי.
 - תעוד הבקורות הפנימיות המבטיחות שתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי תואם את הוראות הדווח לציבור. על מערך הבקרה הפנימית לכלול תהליך בקרת אשראי, לרבות: מערכת אפקטיבית לדרוג אשראי שתיושם באופן עקבי ותזהה מאפייני סיכון שונים באיכות האשראי, בקרה פנימית שתבטיח הכללת מלוא המידע הרלבנטי שנצבר בעת סקירת ההלוואות - בתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי, ותקשורת ותאום בין כל הגורמים המעורבים בתהליך קביעת הדווח ההפרשות להפסדי אשראי.
- ההוראה עתידה להכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2010. בעת יישומה לראשונה של ההוראה - יחולו ההוראות הבאות:
 - יימחקו חשבונאית יתרות החובות הבעייתיים, העומדים בקריטריונים, שנקבעו בהוראה - למחיקה חשבונאית.
 - יבוטלו כל הכנסות הריבית שנצברו ליום 1.1.2010 - וטרם נגבו בפועל, בגין חובות פגומים העונים על הקריטריונים שנקבעו בהוראה.
 - הפרשים שיווצרו במועד היישום לראשונה של ההנחיות החדשות - בין יתרת ההפרשות להפסדי אשראי ביום 31 בדצמבר 2009, לבין יתרתן המחושבת על פי ההנחיות החדשות - ייזקפו לסעיף העודפים בהון העצמי.

הבנק החל בהערכות ליישום הכללים החדשים שנכללו בהוראה. הערכות זו כוללת:

- הקמת ועדת היגוי עליונה, בראשות החשבונאי הראשי - שנקבע כחבר ההנהלה האחראי לביצוע הפרוייקט.
- מינוי מנהל מיוחד לריכוז וניהול הפרוייקט.
- הקמת צוותי עבודה, בתחומי: מתודולוגיה, חשבונאות, מערכות מידע, בסיסי נתונים, נהלים ובקרה - שיבחנו את ההיבטים השונים, בתחומי אחריותם ויקבעו את הכללים, הפרמטרים ושיטות העבודה - בנושאים שנכללו בהוראה - שיישמו בבנק ויהוו בסיס לאיפיון ופיתוח מערכות המידע הנדרשות ליישום ההוראות.
- הקמת צוותי קשר עם צוותים מקבילים בחברה האם שיקבעו את דפוסי הפעולה הנחוצים לאיפיון ושדרוג מערכות המידע היעודיות לביצוע הפרוייקט.

בתקופת הדוח התקשר הבנק, בשיתוף עם חברת האם, עם חברה חיצונית לצורך ניהול הפרוייקט על כל היבטיו. בשלב הראשון בדקה החברה את הכללים העומדים לרשות הבנק, כיום, בנושא זה והכינה "סקר פערים" הכולל פתרונות מוצעים לצורך יישום ההוראה. בנוסף הוכנה על ידי החברה תכנית עבודה ראשונית הכוללת הערכה כללית של לוחות הזמנים לביצוע הפרוייקט.

מכיוון שהבנק טרם גיבש את עמדתו בנושאי המתודולוגיה ובסיסי הנתונים הכלולים בהוראה (לרבות: השיטות לפיצול תיק האשראי, השיטות לקביעת "קבוצות הומוגניות" והתאמת שיעור ההפרשה להפסדי אשראי - לכל אחת מהקבוצות) - לא ניתן להעריך, בשלב זה, את השלכות יישום ההוראה - על תוצאותיו הכספיות של הבנק בעתיד.

ב. איתור והשבת נכסים של נספי השואה

בחודש פברואר 2000 הוקמה על ידי הכנסת ועדת חקירה פרלמנטרית בנושא: "איתור והשבת נכסים של נספי השואה" - במקביל לוועדות בדיקה ואיתור אחרות שהוקמו ברחבי העולם בנושא זה.

בין היתר, בחנה הוועדה היבטים הקשורים בכספי לקוחות שהוחרמו על ידי שלטונות המנדט הבריטי במהלך מלחמת העולם השנייה - ובחשבונות בנק רדומים שנותרו בבנקים. עבודת הוועדה (שפעלה במשך 4 שנים) כללה גם את הבנק - על אף שהבנק הוקם רק ביום 31 בדצמבר 1971, משום שהבנק רכש בעת הקמתו את הנכסים וההתחייבויות בישראל של סניפי בנק ברקליס אינטרנשיונל בע"מ (להלן: "בנק ברקליס") שפעל בתקופה שנבדקה על ידי הוועדה בישראל.

ביום 3 בנובמבר 2004 פרסמה הוועדה, דוח המפרט את ממצאי הוועדה לגבי כל הבנקים שנבחנו על ידה. הדוח מפרט, בהתייחס לבנק, את העובדות והמסקנות הבאות:

- הוועדה בדקה כ-3,400 חשבונות, שהיו לקוחות "בנק ברקליס" - בתקופה הנבדקת.
- לגבי מרביתם (כ-3,000 חשבונות), קבעה הוועדה - כי חשבונות אלו לא השתייכו לנספי שואה, או שלא ניתן היה לקבוע את השתייכותם ברמת ודאות מספקת.
- לגבי מקצתם (כ-400 חשבונות), נקבע על ידי הוועדה - כי קיימת סבירות גבוהה שהכספים שהופקדו בהם השתייכו לנספי שואה, אך מכיוון שהם הוחרמו על ידי שלטונות המנדט הבריטי בזמן מלחמת העולם השנייה - ולא הושבו על ידם (או שהושבו ב"ערך חסר") - המדינה היא שנושאת באחריות לכספים ולחוסרים אלו (מכח הסכמים שנחתמו בין המדינה לממשלת בריטניה, עם סיום המנדט הבריטי).

לפיכך, קבעה הועדה כי לבנק אין כל חבות בגין כספים של לקוחות שנספו בשואה (בשונה מהמסקנות שנקבעו לגבי בנקים אחרים שנבדקו על ידי הועדה).

במטרה לממש את ממצאי ועדת החקירה הפרלמנטרית (שהתייחסו, כאמור, לכל הבנקים שפעלו בארץ ישראל בתקופת מלחמת העולם השנייה) - הוקמה על ידי המדינה ביום 31 באוגוסט 2006, ה"חברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה בע"מ" (להלן: "החברה").

ביום 21 ביוני 2007 פנתה החברה, באמצעות יועציה המשפטיים, לבנק - בבקשה להמציא לה רשימות של נכסים שבעליהם לא יצרו קשר עם הבנק ממועד פרוץ מלחמת העולם השנייה וכל נתון או מסמך אחר הקשור לנכסים של נספי השואה. פניית החברה מתבססת, בין היתר, על ממצאי ועדת החקירה הפרלמנטרית - ומציינת, כי לאור הממצאים הנ"ל - הבנק מחזיק, או החזיק בכ-400 חשבונות השייכים לכאורה לנספי השואה. לאור זאת, ציינה החברה, כי יש בכוונתה להעריך את חבותו של הבנק בנושא זה ולדרוש את פרעונה.

ביום 21 בנובמבר (במענה לתגובת הבנק מיום 21.7.2007 הדוחה את טענות החברה, לפיהן - הבנק מחזיק בנכסים השייכים לנספי השואה) - הודיעה החברה שנית, על כוונתה להעביר לבנק דרישת תשלום בגין חבות הבנק לחברה מכח הוראות "חוק נכסים של נספי שואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), התשס"ו - 2005". עד כה טרם הועברה לבנק דרישת התשלום האמורה.

כאמור, הבנק העביר בשעתו לוועדת החקירה הפרלמנטרית את כל המסמכים והנתונים הרלוונטיים שהיו ברשותו. לאור מסמכים אלו ונתונים אחרים עליהם התבססה ועדת החקירה - קבעה הועדה, כאמור, כי בבנק לא נותרו נכסים השייכים לנספי השואה, וממילא אין לו כל חבות בנושא זה. מאידך, הוטל על המדינה לשאת במלוא החבות בגין הנכסים שהופקדו ב"בנק ברקליס" לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה והוחרמו על ידי שלטונות המנדט הבריטי (לרבות החשבונות אליהם התייחסה החברה בפנייתה לבנק).

לדעת הנהלת הבנק, בהתבסס על ממצאי ועדת החקירה הפרלמנטרית ועל ממצאי בדיקות נוספות שנערכו בנושא - הבנק איננו מחזיק בנכסים כלשהם של נספי השואה, ולפיכך לא צפויה לבנק כל חבות בנושא זה.

ג. הרחבת הגילוי בדוחות הרבעוניים

ביום 18 במרס 2008, פרסם המפקח על הבנקים הוראות המרחיבות את הגילוי הקיים בדוחות הרבעוניים של תאגידים בנקאיים. על פי ההוראות יתווספו לדוחות הרבעוניים דוחות ובאורים, כדלקמן:

(1) סקירת ההנהלה תכלול דוחות נוספים, כדלקמן:

• דוח על חשיפת התאגיד הבנקאי לשינויים בשיעורי הריבית, על בסיס מאוחד.

• דוח על סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק, על בסיס מאוחד.

(2) תמצית הדוחות הכספיים הרבעוניים תכלול דוחות ובאורים נוספים, כדלקמן:

• דוח מורחב על ה"שינויים בהון העצמי" (במתכונת הדוח השנתי).

• דוח על "תזרימי מזומנים".

• באור "ניירות ערך".

• באור "הלימות ההון".

- באור "התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות", שיכלול מידע על מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, ומידע על התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות.

- באור "היקף הפעילות במכשירים נגזרים".

- באור "רווח (הפסד) מהשקעות במניות".

ההוראות החדשות יחולו על הדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים שייערכו ליום 30.6.2008 ואילך. עם זאת, הותר לתאגידים הבנקאיים, בהוראת מעבר - שלא לכלול בדוחות הכספיים הרבעוניים בשנת 2008 - את הדוח הרבעוני על החשיפה לשינויים בשיעור הריבית, ואת הדוח הרבעוני על תזרימי המזומנים.

ד. הוראה בנושא "ליווי פיננסי"

השיטה הנוהגת במערכת הבנקאית למימון פרויקטים בתחום הבניה - (בעיקר מבני מגורים) הינה שיטת ה"ליווי הפיננסי". השיטה מבוססת על עיקרון, לפיו - כל ההכנסות וההוצאות בגין הפרויקט ינוהלו כ"משק פיננסי סגור" - באמצעות חשבון אשראי ייעודי שיפתח לכל פרויקט באמצעות "הבנק המלווה".

הקפדה על יישום עיקרון זה הינה תנאי הכרחי להשלמת הפרויקט ולהבטחת זכויותיהם של רוכשי הדירות בפרויקט.

בשנים האחרונות ארעו מספר כשלי אשראי בגין פרויקטים לבניית מבנים שמומנו בשיטה זו - עקב "זליגת" חלק מהכספים שהתקבלו ממכירת הדירות בפרויקט - מחוץ לחשבון האשראי הייעודי שנפתח לפרויקט.

לאור בדיקות שערך בנק ישראל בעקבות כשלי אשראי אלו (שגרמו, בין היתר, לנזקים כספיים לרוכשי הדירות באותם פרויקטים), הגיע בנק ישראל למסקנה כי מנגנוני הבקרה הקיימים בשיטה זו - אינם מספקים, ויש הכרח לערוך שינויים בדרך התנהלותם של כל הגורמים המעורבים בשיטה זו - בכדי להשיג בקרות שימנעו את הישנותם של מקרים מעין אלה.

לפיכך, פרסם בנק ישראל ביום 4 בפברואר 2008, הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה (מס' 326), בנושא "ליווי פיננסי".

בבסיס ההוראה עומדים העקרונות הבאים:

- כל התקבולים ממכירת הדירות בפרויקט יבוצעו ב"שיטת השוברים". בהתאם לשיטה זו יחויבו התאגידים הבנקאים להנפיק ללווה פנקסי שוברים עבור כל אחת מהדירות שימכרו על ידו. שיטה זו תעוגן בהסכם הליווי שייחתם בין הבנק ללווה, באופן שיאסר על הקבלן (הלווה) לקבל תקבולים מרוכש הדירה - שלא באמצעות פנקס השוברים הייעודי.

- להבטחת כספיהם של רוכשי הדירות - הוטלה על התאגידים הבנקאים חובה להנפיק לכל אחד מהרוכשים ערבות מתאימה בגין כל תקבול - בתוך 14 יום מקבלת השובר החתום.

יישום ההוראה צפוי להקטין את כשלי האשראי בגין מימון שיבוצע בשיטה זו ויבטיח את כספם של רוכשי הדירות.

ההוראה תחול על כל הסכמי הליווי הפיננסי שיחתמו החל מיום 1.6.2008. הבנק נערך ליישום ההוראה במועד שנקבע.

ה. הצהרה לגבי גילוי בדוחות הרבעוניים והשנתיים של תאגידים בנקאיים

בעקבות חוק סרבנס אוקסלי (Sarbanes - Oxley), שנחקק בארה"ב במטרה לשפר את הדיוק, האמינות והשקיפות בדוחות הכספיים של החברות הציבוריות (לאור השערוריות החשבונאיות שנחשפו שם) - פרסם המפקח על הבנקים בחודש נובמבר 2004 תיקון להוראות הדוח לציבור (המתבסס על סעיף 302 בחוק האמור), לפיו מחויבים המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של כל תאגיד בנקאי, להצהיר אישית - במסגרת הדוחות הכספיים - הצהרות (הכלולות בדוחות אלו) לגבי הגילוי הנכלל בדוחות, בהסתמך על סקירת הדוחות הכספיים והערכת יעילות הבקורות והנהלים לגבי המידע שנכלל בדוחות אלו.

במטרה לבסס הצהרות אלו נבחנו על ידי הבנק - בסיוע חברת יעוץ חיצונית - תהליכי הפקת והעברת המידע - הקשור לדוחות הכספיים - ביחידות השונות של הבנק ונבדקו הבקורות הקיימות בתהליכים אלו. במסגרת בחינה זו מופו תהליכי העברת המידע ותועדו במפורט - לרבות תהליכי הבקרה המיושמים בתהליכים אלו. קיומם של בקורות אלו ותקפותם נבחנות ביחידות השונות של הבנק מידי רבעון. בנוסף, הוקמה בבנק "ועדת גילוי" בראשות מנכ"ל הבנק הכוללת את כל חברי הנהלת הבנק. הועדה מתכנסת אחת לרבעון ודנה בנושאים שונים שהתעוררו במהלך פעילותו העסקית של הבנק, שעשויה להיות להם השלכה על הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים.

בהסתמך על ממצאי בחינה מפורטת זו ותוצאות הדיונים שנערכו ב"ועדת הגילוי", העריכה הנהלת הבנק בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק את האפקטיביות של הבקורות והנהלים בתקופה המכוסה בדוח זה - לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק, הסיקו - כי לתום תקופה זו, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק - הינן אפקטיביות כדי: לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני, בהתאם להוראות הדוח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

כמו כן, במהלך הרבעון שמסתיים ביום 31.3.2008, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דוח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או שסביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דוח כספי.

ו. אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דוח כספי

בהמשך להנחיות שהוצאו על ידי המפקח על הבנקים בנושא הצהרות ההנהלה לגבי הגילוי בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים - המבוססות על סעיף 302 בחוק Sarbanes - Oxley (ראה סעיף ה', לעיל) - הוציא המפקח על הבנקים, בחודש דצמבר 2005, הוראה בדבר: "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דוח כספי", המבוססת על סעיף 404 בחוק האמור. בהתאם להוראה זו יכלול בכל דוח שנתי "דוח בקרה פנימית", שיכלול:

- הצהרה על אחריות ההנהלה לקיומו ותחזוקתו של מערך ונהלי בקרה פנימית נאותים על דוח כספי.
- הערכה לגבי יעילותם של מערך ונהלי הבקרה הפנימית על דוח כספי. הערכת התאגיד הבנקאי, כאמור, תבוקר על ידי רואה החשבון המבקר - בהתאם לתקני ביקורת שיאומצו או שיתפרסמו על ידי PCAOB, ובסיומה תומצא על ידו חוות דעת.

על פי ההוראה, צפוי יישומה החל מהדוחות השנתיים ליום 31 בדצמבר 2008. בנוסף, הונחו התאגידים הבנקאיים להשלים את שלב ההערכות המקדימה לביצוע פרויקט שיבסס את ההצהרות הנדרשות, כאמור, לרבות: תכנון הפרויקט, מינוי צוות היגוי, הגדרת הבקרה הפנימית והיקף העבודה, קביעת המתודולוגיה, קביעת תכנית עבודה, ועוד - עד ליום פרסום הדוח לרבעון הראשון של שנת 2006. במהלך שנת 2006 השלים הבנק את שלב ההערכות המקדימה, בהתאם למועדים שנקבעו והחל בביצוע הפרויקט בהתאם להוראה.

לצורך ביצוע הפרויקט, התקשר הבנק (בשיתוף חברת האם), עם חברת ייעוץ חיצונית המלווה את הבנק בביצוע הפרויקט. במסגרת זו נערכו הכשרות והדרכות מתאימות לעובדי הבנק הרלבנטיים, נסקרו התהליכים העסקיים בבנק - המשליכים על הדווח הכספי והוערכה חשיפת הבנק ל"סיכונים דווח כספי" בכל אחד מתהליכים אלו. עד ליום 31.3.2008 הושלמו הסקירות ותיעד הבקורות לכ-85% מתהליכים המשפיעים על הדווח הכספי. בנוסף, נרכשה בשנת 2007, בשיתוף עם חברת האם, מערכת מידע יעודית, שתכיל את כל המידע שנצבר לגבי התהליכים העסקיים שנסקרו, כאמור - לרבות: תיאור התהליך, הסיכונים האפשריים בתהליך, הבקורות הקיימות לגבי, ודרוג החשיפה השירית בהתחשב בבקורות הקיימות. בעתיד תשמש המערכת ככלי מרכזי לניהול הפרויקט והמעקב השוטף לגבי אפקטיביות הבקורות הפנימיות על דווח כספי.

יצוין בהקשר זה, כי כיום 4 במרץ 2008 - הפיץ בנק ישראל טיוטת הוראות בנוגע למתכונת חוות הדעת של רואי החשבון המבקרים, שעתידה להכלל בדוחות השנתיים של התאגידים הבנקאיים לשנת 2008, ואילך. על פי המתכונת המוצעת - תכלול בדוחות השנתיים, בנוסף לחוות הדעת המבקרים על הדוחות הכספיים - גם חוות דעת נפרדת לגבי הבקרה הפנימית על הדווח הכספי.

17. דוח הסקירה של רואי החשבון

רואי החשבון המבקרים של הבנק הפנו את תשומת הלב בדוח הסקירה שלהם, לעניין הודעת צד ג' שהוגשה נגד הבנק (ראה באור 2 (ב') (1) לתמצית הדוחות הכספיים).

יעקב טננבאום
מנהל כללי

שלמה זהר
יו"ר הדירקטוריון

26 במאי, 2008

נתונים כספיים עיקריים

שעור השינוי באחוזים	לשלושה חודשים שנסתיימו ביום		
	31.3.2007	31.3.2008	
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
15.2	145	167	רווח ורווחיות
135.7	14	33	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
(20.2)	94	75	הפרשה לחובות מסופקים
6.8	147	157	הכנסות תפעוליות ואחרות
(33.3)	78	52	הוצאות תפעוליות ואחרות
(22.7)	44	34	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
			רווח נקי

שעור השינוי לעומת באחוזים	שעור השינוי לעומת			
	31.12.2007	31.3.2007		
	באחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
-	6.8	18,860	17,662	מאזן - סעיפים עיקריים
1.9	4.8	13,027	* 12,671	סך כל המאזן
1.1	18.4	2,604	* 2,223	אשראי לציבור
0.4	5.3	15,736	15,005	ניירות ערך
3.2	16.6	1,363	1,207	פקדונות הציבור
				הון עצמי

* סווג מחדש

31.12.2007	31.3.2007	31.3.2008	
באחוזים	באחוזים	באחוזים	
7.2	6.8	7.5	יחסים פיננסיים עיקריים
13.2	12.9	12.9	הון עצמי לסך מאזן
69.1	72.1	70.4	הון לרכיבי סיכון
83.4	85.0	83.8	אשראי לציבור לסך המאזן
55.2	63.9	47.8	פקדונות הציבור לסך המאזן
35.1	39.3	31.0	הכנסות תפעוליות להוצאות תפעוליות
0.7	0.4	1.0	הכנסות תפעוליות לסך ההכנסות
2.8	2.5	2.8	הפרשה לחובות מסופקים מתוך האשראי לציבור*
17.2	15.9	10.2	מרווח פיננסי כולל*
			תשואת הרווח הנקי להון העצמי*

* על בסיס שנתי

סקירת הנהלה

שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹

בסכומים מדווחים

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס							
2007				2008			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸				שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²
נגזרים ³	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח	נגזרים ³	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח
אחוזים				אחוזים			
	7.46	180	*9,866		7.62	200	10,818
		2	182			2	237
7.43		182	10,048	7.55		202	11,055
	(3.47)	(83)	*9,667		(3.22)	(83)	10,481
		(1)	152			(1)	85
(3.46)		(84)	9,819	(3.22)		(84)	10,566
3.97	3.99			4.33	4.40		
	3.76	36	3,908		6.47	65	4,096
		-	44			1	21
3.70		36	3,952	6.49		66	4,117
	(2.24)	(17)	3,064		(5.50)	(43)	3,174
		(13)	415			(19)	438
(3.53)		(30)	3,479	(7.06)		(62)	3,612
0.17	1.52			(0.57)	0.97		
	0.16	-	2,858		(19.74)	(141)	2,628
		12	2,162			(41)	2,051
1.04		12	5,020	(14.64)		(182)	4,679
	1.98	15	3,010		21.69	166	2,802
		(12)	1,835			29	1,816
0.29		3	4,845	15.85		195	4,618
1.33	2.14			1.21	1.95		
	5.31	216	16,632		2.87	124	17,542
		14	2,388			(38)	2,309
4.95		230	19,020	1.76		86	19,851
	(2.17)	(85)	15,741		0.98	40	16,457
		(26)	2,402			9	2,339
(2.46)		(111)	18,143	1.04		49	18,796
2.49	3.14			2.80	3.85		

מטבע ישראלי לא צמוד

נכסים⁴

השפעת נגזרים ALM ומשוכצים³
סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM ומשוכצים³
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

מטבע ישראלי צמוד למדד

נכסים⁴

השפעת נגזרים ALM
סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

מטבע חוץ⁵

נכסים⁴

השפעת נגזרים ALM ומשוכצים³
סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM ומשוכצים³
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

סך הכל

נכסים כספיים שהניבו הכנסות
מימון⁴

השפעת נגזרים ALM ומשוכצים³
סה"כ נכסים

התחייבויות כספיות

שגרמו הוצאות מימון⁴

השפעת נגזרים ALM ומשוכצים³
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

* סווג מחדש

סקירת הנהלה (המשך)

שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹ (המשך)
בסכומים מדווחים

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס

2007				2008			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸				שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²
נגזרים ³	נגזרים	מימון		נגזרים ³	נגזרים	מימון	
אחוזים		מיליוני ש"ח		אחוזים		מיליוני ש"ח	
		119				135	
		3				5	
		1				1	
		22				26	
		145				167	
		(14)				(33)	
		131				134	
		16,632				17,542	
		29				43	
		*168				131	
		(76)				(70)	
		16,753				17,646	
		15,741				16,457	
		43				73	
		*285				222	
		16,069				16,752	
		684				894	
		497				575	
		(15)				(87)	
		1,166				1,382	

סך הכל הכנסות מימון מנכסים כספיים נטו, לרבות נגזרים הכנסות מימון אחרות: בגין אופציות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים (לא כולל אופציות, נגזרים בגידור, כ-ALM ונגזרים משובצים שהופרדו) עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות⁶ רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הפרשה לחובות מסופקים (לרבות הפרשה כללית ונוספת) רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים

סך הכל נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון⁴ נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים⁷ נכסים כספיים אחרים⁴ הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים סך כל הנכסים הכספיים

סך הכל התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון⁴ התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים⁷ התחייבויות כספיות אחרות⁴ סך כל ההתחייבויות הכספיות

סך הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות נכסים לא כספיים התחייבויות לא כספיות סך כל האמצעים ההוניים

* סווג מחדש.

סקירת הנהלה (המשך)

שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹ (המשך)

לשלושה חודשים שנתיים ביום 31 במרס							
2007				2008			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸				שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²
נגזרים ³	נגזרים	מימון		נגזרים ³	נגזרים	מימון	
מיליוני \$ ארה"ב				מיליוני \$ ארה"ב			
	5.41	9	675		4.50	5	710
		7	511			9	555
5.43		16	1,186	5.31		14	1,265
	(3.49)	(6)	711		(2.85)	(5)	757
		(5)	433			(7)	491
(4.10)		(11)	1,144	(4.01)		(12)	1,248
1.33	1.92			1.30	1.65		

מטבע חוץ נומינלי ב-\$ ארה"ב⁵:

נכסים⁴

השפעת נגזרים ALM ומשוכזים³

סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM ומשוכזים³

סה"כ התחייבויות

פער הריבית

הערות לגבי הנתונים בדבר שיעורי הכנסה והוצאה

1. הנתונים כלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
2. על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
3. מכשירים נגזרים מגדרים, נגזרים משוכזים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק (למעט אופציות).
4. מהיתרה הממוצעת של הנכסים נכתה היתרה הממוצעת של רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בגין אגרות חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת נירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בסך של 1.0, (2.8) ו-(0.1) מיליוני ש"ח, במגזרים: הלא צמוד, צמוד מדד והמט"ח, בהתאמה.
- 4א. למעט מכשירים נגזרים.
5. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
6. לרבות רווחים והפסדים ממכירת השקעות באגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר.
7. יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).
8. שיעור התשואה על בסיס שנתי.

הצהרה (Certification) לגבי הגילוי בדוחות ליום 31 במרס 2008

אני, יעקב טננבאום, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") ליום 31 במרס 2008 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי של הבנק לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוח הבנק, וכן:
 - 4.1 קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.
 - 4.2 הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו.
 - 4.3 גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - 5.1 את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי.
 - 5.2 כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יעקב טננבאום
מנכ"ל הבנק

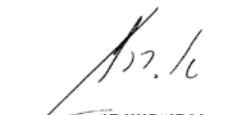
26 במאי, 2008

הצהרה (Certification) לגבי הגילוי בדוחות ליום 31 במרס 2008

אני, אבי רישפן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") ליום 31 במרס 2008 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי של הבנק לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוח הבנק, וכן:
 - 4.1 קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.
 - 4.2 הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו.
 - 4.3 גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה, שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - 5.1 את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי.
 - 5.2 כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אבי רישפן
חשבונאי ראשי

26 במאי, 2008

26 במאי 2008

לכבוד

הדירקטוריון של בנק מרכנתיל דיסקונט בערבון מוגבל

תל-אביב

א.ג.ב.,

**הנדון: סקירת תמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים בלתי מבוקרים
לתקופה של שלושה חודשים שנסתיימה ביום 31 במרס 2008**

לבקשתכם, סקרנו את תמצית מאזן הביניים המאוחד של בנק מרכנתיל דיסקונט בערבון מוגבל וחברות מאוחדות שלו ליום 31 במרס 2008, את תמצית דוח הרווח והפסד המאוחד ואת תמצית הדוח על השינויים בהון העצמי לתקופה של שלושה חודשים שנסתיימה באותו תאריך.

סקירתנו נערכה בהתאם לנהלים, שנקבעו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. הנהלים כללו בין השאר: קריאת הדוחות הכספיים הנ"ל, קריאת פרוטוקולים של אסיפות בעלי המניות ושל ישיבות הדירקטוריון וועדותיו וערכת בירורים עם האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים.

הומצאו לנו דוחות של רואי חשבון אחרים בדבר סקירת תמצית דוחות ביניים של חברה כלולה אשר ההשקעה בה ליום 31 במרס 2008 מסתכמת בסך של 1 מליון ש"ח.

מאחר והסקירה שנערכה היא מצומצמת בהיקפה ואינה מהווה בדיקה בהתאם לתקני ביקורת מקובלים, אין אנו מחווים דעה על תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

בביצוע סקירתנו, לרבות עיון בדוחות רואי חשבון אחרים, כאמור לעיל, לא בא לידיעתנו דבר המצביע על כך, שיש צורך בשינויים מהותיים בתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים ליום 31 במרס 2008 ולתקופה של שלושה חודשים שנסתיימה באותו תאריך, כדי שאלה ייחשבו כדוחות הערוכים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בכאור 2 ב' (1) לדוחות הכספיים בדבר הודעת צד ג' שהוגשה נגד הבנק.

בכבוד רב,

זיו האפט

סומך חייקין

רואי חשבון

רואי חשבון

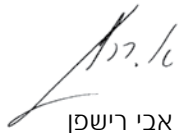
מבקרים משותפים

תמצית מאזנים מאוחדים

בסכומים מדווחים

(במיליוני שקלים חדשים)

31 בדצמבר 2007 (מבוקר)	31 במרס 2007 (בלתי מבוקר)	31 במרס 2008 (בלתי מבוקר)	
			נכסים
2,699	2,312	2,378	מזומנים ופקדונות בבנקים
2,604	*2,223	2,632	ניירות ערך
13,027	*12,671	13,276	אשראי לציבור
9	9	9	אשראי לממשלה
75	*3	74	השקעה בחברות כלולות
341	332	342	בניינים וציוד
105	*112	153	נכסים אחרים
<u>18,860</u>	<u>17,662</u>	<u>18,864</u>	סך הכל נכסים
			התחייבויות והון
15,736	15,005	15,801	פקדונות הציבור
342	186	270	פקדונות מבנקים
50	55	47	פקדונות הממשלה
729	740	692	כתבי התחייבות נדחים
640	469	647	התחייבויות אחרות
<u>17,497</u>	<u>16,455</u>	<u>17,457</u>	סך הכל התחייבויות
1,363	1,207	1,407	הון עצמי
<u>18,860</u>	<u>17,662</u>	<u>18,864</u>	סך הכל התחייבויות והון

אבי רישפון
סמנכ"ל בכיר, חשבונאי ראשי

יעקב טננבאום
מנהל כללי

שלמה זהר
יו"ר הדירקטוריון

* סווג מחדש

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 26 במאי 2008
הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות רווח והפסד מאוחדים

בסכומים מדווחים

(במיליוני שקלים חדשים)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס		
	2007	2008	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)		
637	145	167	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
97	14	33	הפרשה לחובות מסופקים
540	131	134	רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
			הכנסות תפעוליות ואחרות
*283	69	73	עמלות
22	15	-	רווח מהשקעות במניות, נטו
*39	10	2	הכנסות אחרות
344	94	75	סך הכל הכנסות תפעוליות ואחרות
			הוצאות תפעוליות ואחרות
381	92	94	משכורות והוצאות נלוות
94	22	25	אחזקה ופחת בניינים וציוד
148	33	38	הוצאות אחרות
623	147	157	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
261	78	52	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
95	34	18	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
166	44	34	רווח נקי מפעולות רגילות
-	-	1	חלק הבנק בתוצאות הפעולות, נטו, של חברות כלולות, לאחר מיסים
48	-	(1)	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, נטו
214	44	34	רווח נקי
			רווח למניה (באלפי שקלים חדשים)
1.33	0.35	0.27	• מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב
0.39	-	-	רווח נקי מפעולות רגילות
1.72	0.35	0.27	רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס סך הכל
			• מניה בת 0.01 שקלים חדשים - ערך נקוב
0.13	0.04	0.03	רווח נקי מפעולות רגילות
0.04	-	-	רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס
0.17	0.04	0.03	סך הכל

* סוג מחדש
הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות על השינויים בהון העצמי

בסכומים מדווחים

(במיליוני שקלים חדשים)

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס						
2007			2008			
(בלתי מבוקר)			(בלתי מבוקר)			
סה"כ	עודפים*	הון וקרנות הון	סה"כ	עודפים*	הון וקרנות הון	
1,160	957	203	1,363	1,160	203	יתרה לתחילת התקופה (מבוקר)
						התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:
						התאמת ערך
12	12	-	27	27	-	נזקף לרווח והפסד בגין מימושים
(8)	(8)		(11)	(11)		השפעת המס המתייחס
(1)	(1)	-	(6)	(6)	-	רווח נקי תקופה
44	44	-	34	34	-	יתרה לסוף התקופה
1,207	1,004	203	1,407	1,204	203	

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007

(מבוקר)			
סה"כ	עודפים*	הון וקרנות הון	
1,160	957	203	יתרה לתחילת השנה
			התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:
			התאמת ערך
-	-	-	נזקף לרווח והפסד בגין מימושים
(18)	(18)		השפעת המס המתייחס
7	7	-	רווח נקי לשנה
214	214	-	יתרה לסוף השנה
1,363	1,160	203	

* העודפים ליום 31.3.2008 כוללים התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו בסך 26 מיליוני ש"ח (31.3.2007 - 29 מיליוני ש"ח, 31.12.2007 - 16 מיליוני ש"ח).

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

1. מדיניות חשבונאית

א. כללי

(1) דוחות הביניים נערכו על פי כללי דיווח מקובלים, המיושמים כמתחייב לצורך עריכת דוחות כספיים לתקופות ביניים.

(2) דוחות הביניים הנ"ל ערוכים (בכפוף לאמור להלן) לפי אותם כללי חשבונאות שלפיהם נערכו הדוחות הכספיים המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2007. יש לעיין בהם יחד עם הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 והבאורים המצורפים להם.

ב. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים בתקופה שלפני יישומם

(1) בחודש דצמבר 2006, פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 23, בדבר "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה". תקן זה מחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים), התשנ"ו - 1996, שאומצו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. התקן קובע כי נכסים והתחייבויות הנובעים מעסקה שבוצעה בין הישות לבין בעל השליטה בה - יימדדו במועד העסקה לפי שווי הוגן - וההפרש שבין השווי ההוגן כאמור, לבין התמורה שנקבעה בעסקה - ייזקף להון העצמי. התקן חל על עסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה שבוצעו לאחר 1 בינואר 2007, ועל הלוואה שניתנה (או נתקבלה) מבעל שליטה, החל ממועד יישום התקן (גם אם תאריך הביצוע קדם לתאריך יישום התקן). ביום 4 במאי 2008 פרסם בנק ישראל טיוטת הוראות בנוגע ליישום הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה בתאגידי הבנקאיים. על פי ההנחיות הכלולות בטיוטה יחולו על עסקאות אלה תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים. לגבי סוגי עסקאות מסוימים, כאמור - שעבורן לא נקבעה התייחסות בתקנים הבינלאומיים - יחולו כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. ההוראות שבתקן חשבונאות 23 ייושמו על ידי התאגידי הבנקאיים - רק אם אינן סותרות את תקני החשבונאות הבינלאומיים או כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב - או בעסקאות שבהן לא נקבעו כללים מחייבים בתקנים ובכללי החשבונאות הנ"ל. בנוסף, הודיע בנק ישראל כי ככוונתו להחיל את ההנחיות, כאמור על הדוחות הכספיים של התאגידי הבנקאיים לתקופות המתחילות ב-1 בינואר 2008 ואילך. עד כה טרם פורסמו על ידי בנק ישראל הוראות מחייבות. להערכת הבנק - ליישום הנחיות אלו לא תהיה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

(2) בחודש יולי, 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 29, בדבר אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) (להלן: "התקן"). התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ה - 1968 ומחויבות לדיווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS - לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2008. האמור אינו חל על תאגידי בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בהתייחס לאופן יישום התקן על ידי תאגידי בנקאיים, המפקח על הבנקים הודיע לתאגידי הבנקאיים, כי:

- ככוונתו לקבוע באופן שוטף הוראות ליישום תקנים ישראלים שמפרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, המבוססים על תקני ה-IFRS, שאינם נוגעים לליבת העסק הבנקאי.

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ב. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

- במחצית השניה של שנת 2009 יפרסם החלטתו לגבי מועד היישום של תקני IFRS הנוגעים לליבת העסק הבנקאי - זאת כאשר הוא מביא בחשבון את תוצאות תהליך האימוץ של תקנים אלו בישראל מחד, ואת התקדמות תהליך ההתכנסות (CONVERGENCE) בין תקני דיווח ה-IFRS - לבין התקנים אמריקאיים, מאידך.
- לפיכך, בהתייחס לליבת העסק הבנקאי - דוחות כספיים של תאגיד בנקאי הערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ימשיכו להיות ערוכים לפי התקנים האמריקאיים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור.

(3) ביום 31 בדצמבר 2007 פורסמה על ידי בנק ישראל הוראה חדשה בנושא: "המדידה והגילוי של חובות בעייתיים והפרשה לחובות מסופקים, בדוחות כספיים של תאגידים בנקאיים". ההוראה מבוססת על התקינה החשבונאית הקיימת בארה"ב לגבי תאגידים בנקאיים. העקרונות הגלומים בכסיס ההוראה, מהווים שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות הנוכחיות - בנושא סוג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו.

השינויים העיקריים שנכללו בהוראה, ביחס להוראות הקיימות, הינם:

- הוטל על התאגידים הבנקאיים לערוך הפרשות לירידת ערך נכסים, בגין אשראים בעייתיים, באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית" - כמפורט להלן:
- **"הפרשה פרטנית להפסדי אשראי"** - תיושם בגין ירידת ערך של אשראים בעייתיים שהיקפם החוזי עולה על מיליון ש"ח, וכן בגין חייבים בעייתיים מזהים אחרים (שההפרשה לירידת ערך בגינם אינה נכללת ב"הפרשה הקבוצתית").
- ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי תערך בהתבסס על תזרימי התקבולים המהוונים הצפויים מהחייבים, או על פי השווי ההוגן של הבטוחות ששועבדו להבטחת אותם אשראים.
- **"הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי"** - תיושם עבור הפרשות לירידת ערך של קבוצות אשראים הומוגניות, המורכבות מאשראים בסכומים קטנים יחסית (כגון: אשראים בגין כרטיסי אשראי, אשראי לדיוור, אשראי "צרכני" בתשלומים וכו'), וכן בגין אשראים אחרים - שנבדקו פרטנית - ולא סווגו כ"חובות פגומים". ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי תערך בהתבסס על שיעורי ההפסד שתועדו בעבר בגין כל אחת מהקבוצות ההומוגניות.
- הוגדרו סוגים חדשים של חובות בעייתיים, כגון:
- **"סיכון אשראי נחות" (substandard)** - מוגדר כאשראי שאינו מוגן באופן מספק על ידי בטחונות ו/או יכולת התשלום של החייב - באופן שקיימת אפשרות שהבנק יספוג הפסד מסוים בגין אשראי זה - אם לא יתוקנו הליקויים.

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ב. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

- **"חוב פגום"** - אשראי שהתאגיד הבנקאי צופה כי לא יגבה במועד את כל הסכומים המגיעים בגינו - וההפרשה להפסדי אשראי בגינו נמדדת במסלול "הפרשה פרטנית".
על פי ההוראה יש להחיל את הסווג הנ"ל, לכל הפחות על: אשראים המצויים בפיגור העולה על 90 יום, חובות ש"אורגנו מחדש", ויתרות בחשבונות עובר ושכ הנמצאים בחריגה - שהוגדרו כ"חובות בעייתיים בפיגור" בהתאם לסעיף 4 (ג') בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325.
על פי ההוראה נאסר על התאגידים לרשום הכנסות ריבית (לא כולל הפרשי הצמדה ושער על קרן החוב) בגין חובות פגומים - על בסיס צבירה.
- **"סיכון אשראי בסווג שלילי" (classified)** - המונח מתייחס לקבוצת אשראים (לרבות סיכונים אשראי) בעייתיים - הכוללת את כל האשראים שסווגו: כ-"סיכון אשראי נחות" או כ-"חוב פגום".
• הוחמרו ההוראות בגין מחיקה חשבונאית של חובות בעייתיים. בין היתר קובעת ההוראה בנושא זה, כי:
 - יש למחוק חשבונאית כל חוב שנחשב בלתי ניתן לגביה, או חוב בעל ערך נמוך מאוד שהותרתו כנכס - אינה מוצדקת.
 - יש למחוק חשבונאית באופן מיידי (כנגד הפרשה להפסד אשראי), כל חלק של חוב העודף על שווי הבטחונות - שזוהה כסכום שאינו בר גביה.
 - אין לדחות מחיקה חשבונאית של חוב - שנערכה בגינו הפרשה להפסדי אשראי, אלא אם צפויים ארועים ספציפיים שיחזקו את שווי החוב. דחייה זו לא תמשך, בדרך כלל, למעלה משנתיים.
 - לגבי חובות בעייתיים שההפרשה בגינם נמדדת על בסיס "הפרשה קבוצתית", נקבע כי:
 1. חובות בפיגור המובטחים בכטחון שאינו דירת מגורים, או חובות שאינם מובטחים - יימחקו חשבונאית אם תקופת הפיגור בגינם עולה על 150 יום.
 2. בחובות המובטחים בכטחון דירת מגורים - יש למחוק את חלק החוב העודף על שווי הבטחון, אם תקופת הפיגור עולה על 180 יום.
 3. חובות של יחידים בפשיטת רגל או של תאגידים שניתן לגביהם צו פרוק - יימחקו חשבונאית תוך 60 יום ממועד מתן צו הכינוס (או הפירוק לפי העניין).
- הורחבו דרישות הגילוי בדוחות הכספיים בגין חובות בעייתיים ונקבעו כללים לעריכת נהלים, תעוד ובקרה פנימית - בגין השיטות והתהליכים לזיהוי מדידה ודווח של חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי בגינם.

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ב. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים בתקופה שלפני יישום (המשך)

ההנחיות הכלולות בהוראה, ייושמו החל מיום 1 בינואר 2010 ואילך. בנוסף, כוללת ההוראה "הוראות מעבר", שיחולו בעת יישומה לראשונה של ההוראה (1.1.2010):

- יימחקו חשבונאית יתרות החובות הבעייתיים העומדים בקריטריונים למחיקה חשבונאית.
- יבוטלו כל הכנסות הריבית שנצברו ליום 1.1.2010 - וטרם נגבו בפועל, בגין חובות פגומים העונים על הקריטריונים שנקבעו בהוראה.
- הפרשים שייוצרו במועד היישום לראשונה של ההנחיות החדשות - בין יתרת הפרשות להפסדי אשראי, על פי ההנחיות הקיימות, לבין יתרתן המחושבת על פי ההנחיות החדשות - ייזקפו לסעיף העודפים בהון העצמי.

יישום ההנחיות החדשות הכלולות בהוראה, מחייב הערכות ושינויים מהותיים במערכות המידע הקיימות, שאינן מותאמות בשלב זה, לדווח על פי הכללים החדשים.

מכיוון שהבנק טרם גיבש את עמדתו בנושאי המתודולוגיה ובסיסי הנתונים הכלולים בהוראה (לרבות: השיטות לפיצול תיק האשראי, השיטות לקביעת "קבוצות הומוגניות" והתאמת שיעור ההפרשה להפסדי אשראי - לכל אחת מהקבוצות) - לא ניתן להעריך, בשלב זה את השלכות יישום ההוראה - על תוצאותיו הכספיות של הבנק בעתיד.

2. התחייבויות תלויות

במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק תובענות משפטיות, לרבות תביעות ייצוגיות ובקשות לאישור תביעות ייצוגיות. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכוי התובענות, לרבות הבקשות לאישור התביעות הייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי חבות אפשרית של הבנק כתוצאה מהתובענות האמורות.

בבאור 18 ג' (7) ו- (8) לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, הובאו פרטים בדבר התובענות המהותיות שהוגשו כנגד הבנק.

סכום החשיפה המכסימלי הנוסף - בשל תובענות שהוגשו נגד הבנק, כאמור לעיל, בנושאים שונים, שהתממשותן אפשרית - מסתכם ליום 31 במרס 2008 - בסך של 24 מיליון ש"ח.

א. להלן פרטים לגבי התפתחויות שחלו בתובענות שדווחו בדוחות הכספיים ליום 31.12.2007:

(1) בבאור 18 ג' (7) (ב') בדוחות הכספיים ליום 31.12.2007, תוארה תביעה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית, שהוגשה כנגד הבנק ביום 28.1.2002, על ידי לקוח של הבנק בגין "עלויות עודפות" שנגרמו לו, לטענתו - בשל הליך טכני, לפיו - הבנק נוהג לרשום בחשבון הלקוח את סכומי הפרעון של המחאות דחיות המגיעות לפרעון במועד מסוים, בשורה נפרדת עבור כל המחאה - במקום לקבץ אותן בשורה אחת.

2. התחייבויות תלויות (המשך)

הסכום הנקוב בבקשה לתביעה ייצוגית, המייצג - לטענת התובע - את ה"עלות העודפת" שנגרמה לכלל לקוחות הבנק, הוערכה על ידו בכ-17 מיליון ש"ח.

ביום 20 באוקטובר 2003, החליט בית המשפט המחוזי לקבל את בקשת התובע ואישר את הגשת התביעה כ"תביעה ייצוגית". בחודש דצמבר 2003 הגיש הבנק ערעור על החלטת בית המשפט, לבית המשפט העליון ובקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין. בקשת הבנק לעיכוב ביצוע פסק הדין התקבלה על ידי בית המשפט.

ביום 25 באוקטובר 2007, קיבל בית המשפט העליון את בקשת הערעור - והחזיר את התביעה לדיון נוסף בבית המשפט המחוזי - מכיוון שהחלטת בית המשפט המחוזי ניתנה קודם לחקיקת "חוק תובענות ייצוגיות" בשנת 2006. על פי נוסח החוק, יש לדון בכל ההליכים המשפטיים שהיו תלויים ועומדים במועד אישור החוק - על פי הוראות החוק.

ביום 27.4.2008 החליט בית המשפט המחוזי לחזור ולאשר את הגשת התביעה כ"תביעה ייצוגית". עם זאת, החליט בית המשפט המחוזי כי לא תינתן לתובע אפשרות להוסיף לתביעה עילות נוספות - מעבר לאלו שהועלו על ידו בבקשה המקורית. הבנק מתעתד להגיש ערעור על ההחלטה ולבקש עיכוב בביצוע פסק הדין.

(2) בבאור 18 ג' (7) (א') בדוחות הכספיים ליום 31.12.2007, תוארה תביעה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית, שהוגשה כנגד הבנק ביום 10.7.2003, על ידי לקוח שנטל משכנתא מהבנק וטען כי סכום מס הבולים בו חויב בעת ביול חוזה המשכנתא - גבוה מדי. סכום הנזק הכולל שנכלל בבקשה לתביעה ייצוגית הסתכם בכ-40 מיליון ש"ח.

ביום 13.3.2008 הושג הסדר בין הבנק לתובע במסגרתו הודיע התובע על הסתלקותו מכתב התביעה. ביום 16.3.2008 אושר ההסכם על ידי בית המשפט.

ב. להלן פרטים לגבי התפתחויות שחלו בתקופת הדוח בתובענות שדווחו בדוחות הכספיים ליום 31.12.2007 ולא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן.

(1) בבאור 18 ג' (8) (א) בדוחות הכספיים ליום 31.12.2007 - תוארה "הודעת צד ג'" שהועברה לבנק ולבנקים אחרים (ובכללם החברה האם של הבנק), בחודש אפריל 2007, על ידי בנק זר (להלן: "הבנק הנתבע") בגין חמש תובענות שהוגשו כנגדו לבית המשפט בניו יורק, על ידי אזרחים שנפגעו בפעולות טרור - בטענה שלבנק הנתבע הייתה מעורבות בפעולות הקשורות למימון פעולות וגופים שעסקו בטרור.

התביעות כנגד "הבנק הנתבע" מתבססות על הדין האמריקאי ואינן נוקבות בסכום - בין היתר, משום שחוקים שחוקקו בארה"ב - קובעים פיצוי קבוע לכל נפגע - ללא הוכחת נזק. לטענת "הבנק הנתבע" (הכלולה בהודעת צד ג'), יש להטיל אחריות - בגין פעולותיו ומחדליו, אם יחויב בדין - על הבנק ובנקים אחרים בישראל (שנכללו בהודעת צד ג'), מבלי לנקוב בחלקם היחסי של כל אחד מהבנקים - ולחייב אותם לשפות אותו במלוא הסכום בו יחויב.

2. התחייבויות תלויות (המשך)

"הודעת צד ג" שנתקבלה - אינה כוללת תימוכין ממשיים הקושרים את הבנק ויתר הבנקים לפעולות שתוארו בתובענות - ומבוססות על טענה, לפיה - הבנק היה מעורב, לכאורה, בחלק מן ההעברות הכספיות שיוחסו ל"בנק הנתבע", וכי על יסוד חקיקה אמריקאית - די בכך כדי לייצור זכות ל"בנק הנתבע" - להשתתפות מצד הבנק בכל פיצוי שייפסק כנגדו. הבנק ויתר הבנקים הגישו בקשה לסילוק על הסף של ההודעה. עד כה טרם התקיים דיון בבקשת הבנקים לסילוק על הסף.

בתחילת חודש פברואר 2008, הועברה לבנק "הודעת צד ג" נוספת מאת הבנק הנתבע - בגין תביעה נוספת שהוגשה כנגדו על ידי חיילים בצה"ל המחזיקים בנתינות אמריקנית, שנפגעו במהלך שירותם הצבאי - בטענות דומות לטענות שנטענו כנגד ה"בנק הנתבע", בתביעות שתוארו לעיל. בנוסף לכך טוענים התובעים בתביעה זו - כי הבנקים הישראליים ידעו שהעברות בנקאיות מסוימות אסורות ונועדו לצרכים בלתי כשרים - או שעצמו עיניהם ברשלנות לנוכח מידע זה. הבנק מתעתד להגיש בקשה לדחיה על הסף גם כנגד "הודעת צד ג" זו.

בשלב מקדמי זה בו הטענות כנגד הבנק אינן בהירות, כתבי הטענות אינם נוקבים בסכומים כלשהם וטרם מתן החלטת בית המשפט בעניין הבקשות לסילוק "הודעת צד ג" - על הסף, לא ניתן להעריך, את השלכות התביעות על הבנק בעתיד.

(2) בבאור 18 ג' (8) (ב) בדוחות הכספיים ליום 31.12.2007, תוארה תביעה שהוגשה כנגד הבנק ביום 28.11.2007, על ידי אחד מבעלי מניותיו (להלן: "התובע") של תאגיד (שקיבל בעבר מהבנק מימון למטרת ביצוע פרויקט בניה ונקלע לקשיים) - עקב נזקים שגרמו לו, לטענתו - פעולותיהם של הבנק והמנהל המיוחד שמונה לתאגיד (בשל הקשיים הכספיים אליהם נקלע, כאמור) - שנעשו, לטענתו, תוך רשלנות שגרמה להוצאות מיותרות והפסדים כספיים ניכרים לתאגיד - תוך העדפת האינטרסים של הבנק ושל אחרים - על טובת התאגיד.

התביעה כוללת דרישה לפיצוי כספי בגין הנזקים - המוערכים על ידי התובע בכ-41 מיליון ש"ח - והוגשה כנגד הבנק והמנהל המיוחד. על אף שמרבית טענותיו של התובע מופנות כנגד המנהל המיוחד, סבור התובע כי יש להטיל גם על הבנק אחריות בגין פעולותיו של המנהל המיוחד, מכיוון שהמנהל המיוחד שימש ככא כוחו של הבנק ופעולותיו בוצעו בידיעת הבנק. כמו כן, מייחס התובע לבנק נזקים ספציפיים בסך של כ-12 מיליון ש"ח - מתוך כלל הנזקים, כאמור.

במקביל להגשת כתב התביעה הגיש התובע בקשה לפטור מאגרה - והבנק מצידו הגיש התנגדות לבקשת התובע ביום 24.12.2007. הדיון בבקשה לפטור מאגרה נקבע ליום 10.12.2008.

הנהלת הבנק סבורה כי הבנק פעל כשורה והסכומים אותם גבה הבנק מהחברה בוצעו בהתאם למערכת ההסכמים שנחתמה בין הבנק לחברה.

עם זאת, כל עוד לא אושרה בקשת הפטור או לא שולמה האגרה - התביעה אינה נחשבת כמוגשת. לפיכך, לא ניתן להעריך, בשלב מוקדם זה, את סיכויי התביעה.

3. חקיקה בנושאים הנוגעים למערכת הבנקאית

א. חקיקה בנושא העמלות הבנקאיות

בעקבות החלטות שקיבלו מספר בנקים במערכת הבנקאית - במחצית השניה של שנת 2006 - לעדכן את תעריפי העמלות בגין השרותים הניתנים על ידם במספר תחומים, לאחר תום התקופה שבה התחייבו הבנקים להקפיא את תעריפי העמלות - התפתח דיון ציבורי בנושא זה. במהלך הדיון נשמעו קריאות מצד גופים צרכניים המצדדות בהגברת הפיקוח על הבנקים בנושא זה.

בעקבות הדיון ובהמשך למספר הליכי חקיקה שנפתחו בכנסת בנושא זה, שכללו ארבע הצעות חוק פרטיות מטעם חברי הכנסת והצעת חוק נוספת מטעם הממשלה, אישרה הכנסת ביום 26 ביוני 2007, את חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 12), התשס"ז 2007. המטרות שעמדו בבסיס החוק כללו:

- יצירת אחידות בשמות השרותים הבנקאיים.
 - צמצום מספר השרותים שבשלם נגבות עמלות.
 - שיפור ביכולת ההתמצאות של הלקוחות במחירי השרותים הבנקאיים, והשוואה בינם למחירים בבנקים אחרים.
- עיקרי ההוראות שנכללו בחוק, הינן כדלקמן:

- הוטל על הנגיד, לאחר התייעצות עם הועדה המייעצת, לקבוע את רשימת השרותים שבגינם רשאי תאגיד בנקאי לגבות עמלות מלקוחותיו ("התעריפון המלא") ואת אופן חישובן של העמלות שניתן לגבות בגין שרותים אלה.
- הנגיד רשאי לקבוע "תעריפונים מצומצמים" (המהווים חלק מ"התעריפון המלא"), לגבי סוגים מסוימים של שרותים בנקאיים או לגבי סוגי לקוחות מסוימים.
- תאגיד בנקאי יוכל להוסיף שרות נוסף, שאינו כלול ב"תעריפון המלא" - רק לאחר הגשת בקשה מנומקת למפקח על הבנקים. המפקח יהיה רשאי לאשר את הבקשה או לדחותה - בתוך 30 יום מקבלתה.
- הנגיד יהיה רשאי לקבוע "סל שרותים בנקאיים", שתאגיד בנקאי יחויב להציע ללקוחותיו, ושכגינם תגבה עמלה כוללת אחת.
- הנגיד רשאי להכריז על שירותים בנקאיים מסוימים כ"שירותים ברי פיקוח", בהתקיים אחת העילות הבאות:

1. התשלום בגין השרות עלול להפחית את התחרות בגין אותו שרות.
2. הלקוח יכול לקבל את השרות רק בתאגיד הבנקאי שבו מתנהל חשבונו.
3. מדובר ב"שרות חיוני" ויש צורך בפיקוח עליו מטעמים של טובת הציבור.

הנגיד יהיה רשאי לקבוע לגבי "שרות בר פיקוח" את סכום העמלה שתגבה בגינו, או את סכומה המכסימלי, או לאסור על גביית עמלה כלשהי בגינו.

3. חקיקה בנושאים הנוגעים למערכת הבנקאית (המשך)

א. חקיקה בנושא העמלות הבנקאיות (המשך)

- הוטלה חובה על תאגידים בנקאיים להודיע מראש למפקח על הבנקים על כוונתם להעלות את תעריף העמלה בגין שירות בנקאי שאינו "בר פיקוח" - לפחות 30 יום לפני המועד המתוכנן להעלאת התעריף.
 - המפקח על הבנקים רשאי להטיל עיצום כספי על תאגיד בנקאי שגבה עמלות בגין שירותים שאינם כלולים ב"תעריפון המלא", או שהעלה את תעריפי העמלות שהוא גובה - מבלי שהודיע על כך מראש למפקח.
- ההוראות העיקריות הכלולות בחוק (קביעת ה"תעריפון המלא" וה"תעריפונים המצומצמים"), נועדו להכנס לתוקף בתום שלושה חודשים מיום פרסום החוק - עם זאת הותר לנגיד בנק ישראל לדחות מועד זה בשלושה חודשים נוספים.
- לפיכך, ומכח הסמכות שהוקנתה לו בחוק, פורסמו על ידי נגיד בנק ישראל ביום 8 בינואר 2008, "כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח - 2008".
- התקנות כוללות את "תעריפון העמלות המלא" (החל על לקוחות המקבלים שירות בנקאי מלא), ו"תעריפונים מצומצמים" (שיחולו על מגזרי לקוחות - שמקבלים שירותים בנקאיים חלקיים, כגון: "שירותי ניהול חשבון עובר ושכ", "שירותים בגין הלוואות לדיר" ו"שירותים בגין כרטיסי אשראי", בלבד).
- הלקוחות עליהם חלים תעריפוני עמלות אלו, כוללים שני פלחי לקוחות:
- יחידים.
 - תאגידים שמחזור הכנסותיהם השנתי, אינו עולה על מיליון ש"ח (להלן: "עסקים קטנים").
- עיקר השינויים שנכללו בתקנות ובתעריפונים שצורפו אליהן, כאמור - הינם:
- מספר העמלות הכלולות בתעריפונים החדשים, הופחת משמעותית ביחס למספרן כיום (בשיעור של כ-66%) והובהר כי לא ניתן יהיה לגבות עמלות ממגזרי הלקוחות עליהם חלה ההוראה - שאינן כלולות בתעריפונים החדשים.
 - יחיד יהיה פטור מתשלום "דמי ניהול קבועים" בגין חשבון עובר ושכ, למעט תשלום בגין פעולות המבוצעות בחשבון על ידי פקיד או באמצעות ערוצים ישירים, כמפורט להלן.
 - ניתן יהיה לגבות עמלה בגין "הקצאת מסגרת אשראי", מלקוח יחיד - רק אם הלקוח לא ניצל כלל את מסגרת האשראי שהוקצתה לו. לקוח שניצל את מסגרת האשראי - בחלקה או במלואה - יחויב בריבית או בעמלת הקצאת אשראי, כגבוה מביניהן.
 - נאסר לגבות עמלה בגין "טיפול באשראי" מ"עסקים קטנים" ומלקוחות "יחידים" (בגין הלוואות בהיקף שאינו עולה על 50,000 ש"ח). כמו כן, נאסר לגבות עמלה זו בעת חידוש אשראי שאינו כרוך בשינוי או בהגדלת בטחונות. במקרה של הגדלת האשראי - ניתן יהיה לגבות עמלה רק בגין תוספת האשראי.

3. חקיקה בנושאים הנוגעים למערכת הבנקאית (המשך)

א. חקיקה בנושא העמלות הבנקאיות (המשך)

• נערכה הבחנה בין עמלות שייגבו בגין שירותים ב"חשבון עובר ושכ" - הניתנים על ידי פקיד (וכוללים רשימה סגורה של 8 סוגי פעולות), לבין עמלות שייגבו בגין שירותים כנ"ל - הניתנים באמצעות ערוצים ישירים (וכוללים רשימה סגורה של 10 סוגי פעולות).

בהתאם להוראות החוק - הוטל על הבנקים ליישם את הכללים שנקבעו ב"תעריפונים" בתום שלשה חודשים מיום פרסומם. עם זאת, ניתנה לבנקים אפשרות לדחות מועד זה (בכפוף לאישור ועדת הכלכלה של הכנסת) בשלשה חודשים נוספים. בתחילת חודש אפריל הגישו הבנקים - באמצעות איגוד הבנקים - בקשה לקבלת ארכה כאמור, דהיינו - עד ליום 1 ביולי 2008. הבקשה אושרה על ידי ועדת הכלכלה ביום 5 במאי 2008.

בתחילת חודש מאי 2008 הגיש הבנק לאישור בנק ישראל טיוטת הצעה לתעריפוני עמלות - במתכונת התעריפונים שנקבעו על ידי בנק ישראל. עד כה טרם נתקבלה תגובת בנק ישראל להצעת הבנק.

הערכת ההשלכות שיהיו ליישום תעריפוני העמלות החדשים על התוצאות הכספיות של הבנק - כרוכה בפילוח לקוחות הבנק על פי פרמטרים שונים - שחלקם אינו נמצא בשליטת הבנק, ובעריכת אומדנים לגבי היקף הגביה הצפוי בגין העמלות החדשות שנקבעו בתעריפונים - בהתבסס על תחזית פעילות שאינה ניתנת לכימות מדויק. לפיכך, קיים קושי להעריך במדויק את השלכות ההוראה על הכנסותיו של הבנק, קודם ליישומה בפועל.

על פי אומדנים מוקדמים שנערכו בבנק - מעריכה הנהלת הבנק כי הקיטון הצפוי בהכנסות הבנק בגין ביטולן של עמלות קיימות שלא נכללו בתעריפונים, יסתכם בכ-85 מיליון ש"ח לשנה. מאידך, ההכנסות הצפויות לבנק בגין עמלות חדשות שנכללו בתעריפונים ועדכון התעריפים הצפוי בגין עמלות אחרות (אם תאושר הצעת תעריפון הבנק על ידי בנק ישראל) - עשויות לקזז את הקיטון בהכנסות בגין העמלות שבטולן, כאמור. לפיכך, ולאור יתר גורמי אי הודאות שצוינו לעיל - לא ניתן להעריך בשלב זה את ההשלכות, נטו, הצפויות לבנק בגין יישום הוראות החוק.

ב. חקיקה בתחום המסים

חבות המס של התאגידים בישראל חושבה עד ליום 31.12.2007 על פי הוראות חוק מס הכנסה (תאומים) בשל אינפלציה, התשמ"ה - 1985 (להלן "חוק התאומים") - שנחקק בתקופה בה שררו במדינת ישראל שיעורי אינפלציה גבוהים מאוד - במטרה למנוע תשלום מס על רווחים אינפלציוניים. לאור הירידה המתמשכת בשיעור האינפלציה - לשיעורים המקובלים בעולם המערבי, והציפיה להמשך מגמת היציבות הכלכלית - סבר משרד האוצר כי "חוק התאומים" - התייתר למעשה, מכיוון שהטרחת הכרוכה בהמשך הפעלת החוק אינה מצדיקה (לדעת משרד האוצר), את התועלת הנמוכה הנובעת ממנו.

לאור האמור לעיל, אישרה הכנסת ביום 26 בפברואר 2008 את "חוק מס הכנסה (תיאומים) בשל אינפלציה" (תיקון מס' 20), התשס"ח - 2008.

במסגרת התיקון להחוק - בוטלו מרבית הסעיפים שנכללו ב"חוק התאומים" - החל משנת 2008.

3. חקיקה בנושאים הנוגעים למערכת הבנקאית (המשך)

ב. חקיקה בתחום המסים (המשך)

התיקון לחוק משנה את חישוב חבות המס של התאגידיים הבנקאיים בשני מרכיבים עיקריים:

- הוספת חבות מס בגין "רווחים אינפלציוניים", עקב ביטול הסעיף שהתיר לתאגידיים לנכות מהרווחים החייבים במס את "שחיקת" ההון העצמי במונחים ריאליים ("ניכוי בשל אינפלציה") - הנגזר משיעור עליית מדד המחירים לצרכן, ומהיקף ההון החשוף לאינפלציה (כהגדרתו ב"חוק התאומים").

- הקפאת שיעור עליית המדד (ששימש, בין היתר, לחישוב מרכיב ה"ניכוי בשל פחת") - על פי המדד שפורסם בתום שנת 2007 - ללא מתן אפשרות לעדכנו על פי השינויים שיחולו בשיעור עליית המדד - לאחר תום שנת 2007.

התיקון לחוק, כאמור, צפוי לפגוע בעיקר במוסדות כספיים שמימון פעילותם מבוסס על הונם העצמי.

בכדי להקטין את הפגיעה הצפויה בגופים אלו, אישרה הכנסת, במקביל לחקיקה האמורה, תיקון עקיף לחוק מס ערך מוסף (מס' 35). החקיקה מתקנת את הגדרות "רווח" ו"שכר" כדלקמן:

- ה"רווח" של מוסד כספי בגינו מחושב "מס רווח" - יכלול גם את מס השכר ששולם על ידו (עד לתיקון לא ניתן היה לנכות את מס השכר לצורך חישוב זה).

- ה"שכר" של מוסד כספי בגינו מחושב מס שכר - יכלול גם את חלק המעביד בתשלומים ששולמו על ידו למוסד לביטוח הלאומי.

התיקון ייכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2009. עם זאת, נקבע במסגרת הוראות מעבר שנכללו בחוק, כי בשנת 2008 ייושם התיקון לחוק חלקית, באופן שיותר למוסד הכספי לנכות 50% ממס השכר ששולם על ידו בשנת 2008 - לצורך חישוב מס הרווח, ובמקביל יוטל מס שכר על 50% מתשלומי המוסד הכספי לביטוח הלאומי.

התיקון לחוק מס ערך מוסף, כאמור, צפוי להגדיל את הרווח הנקי של הבנק בשנת 2008 בכ-2 מיליון ש"ח (מזה - כ-1 מיליון ש"ח הנובע מקיטון חד פעמי בהפרשות למיסים על ההכנסה עקב עדכון שיעורי המס על פיהם מחושבים ה"מיסים הנדחים").

ההשלכות שיהיו לביטול "חוק התאומים", כאמור - על רווחי הבנק בשנת 2008 - נגזרות משיעורי האינפלציה שישררו בישראל בשנה זו. לפיכך, לא ניתן להעריך למפרע את ההשלכות שיהיו לביטול "חוק התאומים" על רווחי הבנק בשנת 2008. יצוין עם זאת - כי הטבת המס שהיה הבנק רושם בשנת 2008 עבור עליה בשיעור של 1 נקודת אחוז במדד המחירים לצרכן - הייתה מסתכמת בכ-4 מיליון ש"ח.

נספח א - מידע על הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

בסכומים מדווחים

(במיליוני שקלים חדשים)

(בלתי מבוקר)

לשלושה חודשים שנסתיימו
ביום 31 במרס

2007	2008
* 190	165
(1)	(4)
7	(68)
* 19	31
1	-
216	124
(79)	44
-	2
-	2
(6)	(8)
(85)	40
(9)	(24)
1	1
(8)	(23)
4	5
8	11
10	10
22	26
145	167
(2)	(1)

א. בגין נכסים

מאשראי לציבור
מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים
מפקדונות בבנקים
מאגרות חוב
מנכסים אחרים

ב. בגין התחייבויות

על פקדונות הציבור
על פקדונות הממשלה
על פקדונות מבנקים
על כתבי התחייבות נדחים

ג. בגין מכשירים נגזרים

הוצאות נטו בגין מכשירים נגזרים ALM**
הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים

ד. אחר

עמלות מעסקי מימון
רווחים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה, נטו
הכנסות מימון אחרות***

סך הכל רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

מזה: הפרשי שער, נטו

* סוג מחדש.
** מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
*** כולל סכומי ריבית שנגבו מחובות בעיתיים בסך 8 מיליוני ש"ח (תקופה מקבילה אשתקד - 7 מיליוני ש"ח).

נספח ב' - מידע על הפרשה לחובות מסופקים

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

(בלתי מבוקר)

א. הפרשה לחובות מסופקים

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס							
2007				2008			
סך הכל	הפרשה נוספת***	הפרשה ספציפית**		סך הכל	הפרשה נוספת***	הפרשה ספציפית**	
		אחרת	לפי עומק פיגור			אחרת	לפי עומק פיגור
650	76	571	3	708	70	635	3
29	-	*28	1	48	2	45	1
(14)	(3)	*(10)	(1)	(14)	(4)	(9)	(1)
(1)	-	(1)	-	(1)	-	(1)	-
14	(3)	17	-	33	(2)	35	-
(19)	-	(19)	-	(11)	-	(11)	-
645	73	569	3	730	68	659	3
10	9	1	-	7	6	1	-

יתרת הפרשה לתחילת התקופה (מבוקר)

הפרשות במהלך התקופה הקטנת הפרשות

גביית חובות שנמחקו בעבר

סכום שנזקק לדוח רווח והפסד

מחיקות, נטו

יתרת הפרשה לסוף התקופה

מזה-יתרת הפרשה שלא

נוכתה מאשראי לציבור

* סווג מחדש

** (1) בהלוואות שלגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב שבפיגור.

(2) בהלוואות אחרות, לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים לאחר שהחובות נקבעו כמסופקים.

*** כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים.

ב. פרטים על אופן חישוב ההפרשה הספציפית בהלוואות לדיור

ליום 31 במרס 2008						
חובות בעייתיים לדיור						
סך הכל	הפרשה ספציפית			יתרת חוב מאזנית	יתרת חוב מאזנית**	אשראי
	אחרת	לפי עומק הפיגור	יתרה בפיגור			
3	-	3	2	19	660	הלוואות לדיור***
3	3	-	4	16	327	הלוואות גדולות****
1	1	-	4	3	13	הלוואות אחרות
7	4	3	10	38	1,000	סך הכל

ליום 31 במרס 2007						
חובות בעייתיים לדיור						
סך הכל	הפרשה ספציפית			יתרת חוב מאזנית**	יתרת חוב מאזנית***	אשראי*
	אחרת	לפי עומק הפיגור	יתרה בפיגור**			
3	-	3	2	21	712	הלוואות לדיור***
-	-	-	3	9	260	הלוואות גדולות****
2	2	-	1	6	5	הלוואות אחרות
5	2	3	6	36	977	סך הכל

* הוצג מחדש

** סווג מחדש

*** הלוואות, שעל פי הוראות בנק ישראל, קיימת חובה לערוך בגינן הפרשה לפי עומק פיגור.

**** הלוואות לדיור שיתרת כל אחת מהן עולה על 810 אלפי ש"ח (31 במרס 2007 - 781 אלפי ש"ח)

נספח ג' - מידע על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

בסכומים מדווחים

(במיליוני שקלים חדשים)

(בלתי מבוקר)

31 במרס 2008					
סך הכל	פריטים שאינם כספיים**	מטבע חוץ*		מטבע ישראלי	
		אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד
2,378	-	139	1,016	375	848
2,632	142	-	42	1,417	1,031
13,276	-	393	1,009	2,344	9,530
9	-	-	-	-	9
74	74	-	-	-	-
342	342	-	-	-	-
153	24	25	15	11	78
18,864	582	557	2,082	4,147	11,496
נכסים					
מזומנים ופקדונות בבנקים					
ניירות ערך					
אשראי לציבור					
אשראי לממשלה					
השקעה בחברות כלולות					
בנינים וציוד					
נכסים אחרים					
סך הכל נכסים					
התחייבויות					
פקדונות הציבור					
פקדונות מבנקים					
פקדונות הממשלה					
כתבי התחייבות נדחים					
התחייבויות אחרות					
סך הכל התחייבויות					
15,801	-	765	1,810	2,498	10,728
270	-	16	106	2	146
47	-	-	37	-	10
692	-	-	54	638	-
647	88	17	12	62	468
17,457	88	798	2,019	3,200	11,352
1,407	494	(241)	63	947	144
הפרש					
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:					
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)					
-	-	218	(35)	(377)	194
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)					
-	-	-	(74)	-	74
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)					
-	-	-	(1)	-	1
1,407	494	(23)	(47)	570	413
סך הכל כללי					
אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)					
-	-	-	(108)	-	108
אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)					
-	1	(7)	4	-	2

* כולל צמודי מטבע חוץ.
** לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

נספח ג' - מידע על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

בסכומים מדווחים

(במיליוני שקלים חדשים)

(בלתי מבוקר)

31 במרס 2007						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים***	מטבע חוץ**		מטבע ישראלי		
		אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
						נכסים
2,312	-	90	1,086	440	696	מזומנים ופקדונות בבנקים
2,223	141	-	62	1,043	*977	ניירות ערך
12,671	-	412	1,098	2,604	*8,557	אשראי לציבור
9	-	-	-	-	9	אשראי לממשלה
3	*3	-	-	-	-	השקעה בחברות כלולות
332	332	-	-	-	-	בניינים וציוד
112	25	14	4	31	*38	נכסים אחרים
<u>17,662</u>	<u>501</u>	<u>516</u>	<u>2,250</u>	<u>4,118</u>	<u>10,277</u>	סך הכל נכסים
						התחייבויות
15,005	-	706	1,992	2,322	9,985	פקדונות הציבור
186	-	14	131	2	39	פקדונות מבנקים
55	-	-	43	-	12	פקדונות הממשלה
740	-	-	63	677	-	כתבי התחייבות נדחים
469	16	4	3	42	404	התחייבויות אחרות
<u>16,455</u>	<u>16</u>	<u>724</u>	<u>2,232</u>	<u>3,043</u>	<u>10,440</u>	סך הכל התחייבויות
<u>1,207</u>	<u>485</u>	<u>(208)</u>	<u>18</u>	<u>1,075</u>	<u>(163)</u>	הפרש
						מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	220	54	(319)	45	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	1	-	(78)	-	77	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	-	(14)	-	14	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
<u>1,207</u>	<u>486</u>	<u>12</u>	<u>(20)</u>	<u>756</u>	<u>(27)</u>	סך הכל כללי
-	1	-	(130)	-	129	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	1	(8)	(38)	-	45	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

* סוג מחדש.
** כולל צמודי מטבע חוץ.
*** לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

נספח ג' - מידע על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

בסכומים מדווחים

(במיליוני שקלים חדשים)

(מבוקר)

31 בדצמבר 2007						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים***	מטבע חוץ**		מטבע ישראלי		
		אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
2,699	-	107	1,009	403	1,180	נכסים
2,604	148	-	11	1,328	1,117	מזומנים ופקדונות בבנקים
13,027	-	372	1,164	2,356	9,135	ניירות ערך
9	-	-	-	-	9	אשראי לציבור
75	75	-	-	-	-	אשראי לממשלה
341	341	-	-	-	-	השקעה בחברות כלולות
105	7	17	6	-	75	בניינים וציוד
18,860	571	496	2,190	4,087	11,516	נכסים אחרים
						סך הכל נכסים
15,736	-	738	1,986	2,472	10,540	התחייבויות
342	-	16	83	2	241	פקדונות הציבור
50	-	-	39	-	11	פקדונות מבנקים
729	-	-	58	671	-	פקדונות הממשלה
640	*87	13	8	18	*514	כתבי התחייבות נדחים
17,497	87	767	2,174	3,163	11,306	התחייבויות אחרות
1,363	484	(271)	16	924	210	סך הכל התחייבויות
						הפרש
						מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	275	24	(353)	54	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	-	(75)	-	75	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	-	(2)	-	2	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
1,363	484	4	(37)	571	341	סך הכל כללי
-	-	-	(126)	-	126	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	1	4	(11)	-	6	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

* סווג מחדש.
 ** כולל צמודי מטבע חוץ.
 *** לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

נספח ד' - מידע על מגזרי פעילות

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 2008

(בלתי מבוקר)

עסקים קטנים		משקי בית	
משכנתאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות
מסחריות	ופיננסים**	הלוואות לדיור	ופיננסים**
2	50	16	16
(1)	(7)	(15)	25
1	43	1	41
-	24	-	28
1	67	1	69
-	9	(1)	5
-	10	-	8

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
 מחיצוניים -
 בימגזרי -
 סך הכל רווח מפעולות מימון
 הכנסות תפעוליות ואחרות
 סך ההכנסות
 הפרשה לחובות מסופקים
 רווח נקי (הפסד)

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 2007

(בלתי מבוקר)

עסקים קטנים		משקי בית	
משכנתאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות
מסחריות	ופיננסים**	הלוואות לדיור	ופיננסים**
2	*51	11	*11
(1)	*(10)	(9)	*24
1	41	2	35
-	25	-	29
1	66	2	64
-	5	-	6
-	13	-	4

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
 מחיצוניים -
 בימגזרי -
 סך הכל רווח מפעולות מימון
 הכנסות תפעוליות ואחרות
 סך ההכנסות
 הפרשה לחובות מסופקים
 רווח נקי

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007

(מבוקר)

עסקים קטנים		משקי בית	
משכנתאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות
מסחריות	ופיננסים**	הלוואות לדיור	ופיננסים**
13	186	74	22
(10)	(18)	(65)	130
3	168	9	152
-	99	1	116
3	267	10	268
-	23	3	21
1	57	-	39

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
 מחיצוניים -
 בימגזרי -
 סך הכל רווח מפעולות מימון
 הכנסות תפעוליות ואחרות
 סך ההכנסות
 הפרשה לחובות מסופקים
 רווח נקי

* סווג מחדש.

** כולל פעילות בתחום "שוק ההון" ובתחום "כרטיסי אשראי".

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות פרטית**	בנקאות עסקית		בנקאות מסחרית	
			בנקאות ליווי בניה	בנקאות ופיננסים**	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים**
167	47	(53)	8	31	8	42
-	(35)	65	(5)	(11)	(5)	(11)
167	12	12	3	20	3	31
75	(1)	9	1	3	-	11
242	11	21	4	23	3	42
33	-	-	(1)	18	(1)	4
34	1	4	3	(4)	3	9

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות פרטית**	בנקאות עסקית		בנקאות מסחרית	
			בנקאות ליווי בניה	בנקאות ופיננסים**	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים**
145	31	*(54)	9	*45	4	*35
-	*(21)	*65	(5)	*(27)	(3)	*(13)
145	10	11	4	18	1	22
94	15	10	1	*3	1	*10
239	25	21	5	21	2	32
14	-	-	(4)	*4	(1)	*4
44	9	4	5	3	2	4

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות פרטית**	בנקאות עסקית		בנקאות מסחרית	
			בנקאות ליווי בניה	בנקאות ופיננסים**	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים**
637	155	(250)	31	222	37	147
-	(113)	299	(16)	(139)	(26)	(42)
637	42	49	15	83	11	105
344	22	40	3	17	2	44
981	64	89	18	100	13	149
97	-	-	3	26	(1)	22
214	28	32	3	18	9	27

הערה: הנתונים הכלולים בנספח זה, מבוססים בחלקם על הנחות ואומדנים שונים (בעיקר בנושא הקצאת עלויות ומקורות). בעתיד, לאחר שהמידע המופק מהמערכת יילמד וינתח לאורך זמן, ייתכן שיחולו שינויים בהנחות ובאומדנים הנ"ל.

